

Συλλογή της Νομολογίας

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ 2/15 ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (ολομέλεια)
της 16ης Μαΐου 2017

Πίνακας περιεχομένων

I – Η αίτηση γνωμοδοτήσεως	4
II – Η σχεδιαζόμενη συμφωνία	4
III – Οι απόψεις που διατύπωσε η Επιτροπή με την αίτησή της γνωμοδοτήσεως	6
IV – Περίληψη των υποβληθεισών στο Δικαστήριο παρατηρήσεων	7
V – Θέση του Δικαστηρίου	8
Επί της κατ' άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο ε', ΣΛΕΕ αρμοδιότητας	9
Οι σχετικές με την πρόσβαση στην αγορά δεσμεύσεις	10
Οι σχετικές με την προστασία των επενδύσεων δεσμεύσεις	15
Οι σχετικές με την προστασία της διανοητικής ιδιοκτησίας δεσμεύσεις	19
Οι σχετικές με τον ανταγωνισμό δεσμεύσεις	22
Οι σχετικές με την αειφόρο ανάπτυξη δεσμεύσεις	23
Επί της κατ' άρθρο 3, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ αρμοδιότητας	28
Οι σχετικές με τις υπηρεσίες στον τομέα των μεταφορών δεσμεύσεις	
– Σιδηροδρομικές μεταφορές	?33
– Οδικές μεταφορές	?34
– Εσωτερικές πλωτές μεταφορές	?35
Οι διατάξεις που αφορούν επενδύσεις πλην των άμεσων	37
Επί της αρμοδιότητας για έγκριση των θεσμικών διατάξεων της σχεδιαζόμενης συμφωνίας	41
Ανταλλαγή πληροφοριών, κοινοποίηση, επαλήθευση, συνεργασία, διαμεσολάβηση και εξουσία λήψεως αποφάσεων	41
Διαφάνεια	44

Επίλυση διαφορών	45
– Επίλυση διαφορών μεταξύ επενδυτών και κρατών	?45
– Επίλυση διαφορών μεταξύ των συμβαλλομένων μερών	?46
Απάντηση επί της αιτήσεως γνωμοδότησεως	47

«Γνωμοδότηση εκδοθείσα δυνάμει του άρθρου 218, παράγραφος 11, ΣΛΕΕ — Συμφωνία Ελευθέρων Συναλλαγών μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Δημοκρατίας της Σιγκαπούρης — Συμφωνία “νέας γενιάς” της οποίας η διαπραγμάτευση διεξήχθη μετά την έναρξη ισχύος των Συνθηκών ΕΕ και ΛΕΕ — Αρμοδιότητα για τη σύναψη της συμφωνίας — Άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο ε', ΣΛΕΕ — Κοινή εμπορική πολιτική — Άρθρο 207, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ — Ανταλλαγές εμπορευμάτων και υπηρεσιών — Άμεσες ξένες επενδύσεις — Δημόσιες Συμβάσεις — Εμπορικές πτυχές της διανοητικής ιδιοκτησίας — Ανταγωνισμός — Εμπόριο με τα τρίτα κράτη και αειφόρος ανάπτυξη — Κοινωνική προστασία των εργαζομένων — Προστασία του περιβάλλοντος — Άρθρο 207, παράγραφος 5, ΣΛΕΕ — Υπηρεσίες στον τομέα των μεταφορών — Άρθρο 3, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ — Διεθνής συμφωνία που ενδέχεται να επηρεάσει τους κοινούς κανόνες ή να μεταβάλει την εμβέλειά τους — Κανόνες του παράγωγου δικαίου της Ένωσης περί ελεύθερης παροχής υπηρεσιών στον τομέα των μεταφορών — Ξένες επενδύσεις πλην των άμεσων — Άρθρο 216 ΣΛΕΕ — Συμφωνία αναγκαία για την επίτευξη ενός εκ των στόχων των Συνθηκών — Ελεύθερη κίνηση κεφαλαίων και ελεύθερη διενέργεια πληρωμών μεταξύ κρατών μελών και τρίτων κρατών — Διαδοχή συνθηκών στον τομέα των επενδύσεων — Αντικατάσταση επενδυτικών συμφωνιών μεταξύ των κρατών μελών και της Δημοκρατίας της Σιγκαπούρης — Θεσμικές διατάξεις της συμφωνίας — Διευθέτηση διαφορών μεταξύ επενδυτών και κρατών — Διευθέτηση διαφορών μεταξύ των συμβαλλομένων μερών»

Στη διαδικασία γνωμοδότησεως 2/15,

με αντικείμενο αίτηση γνωμοδότησεως δυνάμει του άρθρου 218, παράγραφος 11, ΣΛΕΕ, την οποία υπέβαλε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 10 Ιουλίου 2015,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (ολομέλεια)

συγκείμενο από τους Κ. Lenaerts, Πρόεδρο, Α. Tizzano, Αντιπρόεδρο, R. Silva de Lapuerta, M. Ilešič (εισηγητή), L. Bay Larsen, T. von Danwitz, J. L. da Cruz Vilaça, E. Juhász, M. Berger, A. Prechal, M. Βηλαρά και E. Regan, προέδρους τμήματος, Α. Rosas, Α. Borg Barthet, J. Malenovský, J.-C. Bonichot, Α. Arabadjiev, C. Toader, D. Šváby, E. Jarašiūnas, C. G. Fernlund, C. Vajda, F. Biltgen, K. Jürimäe και Κ. Λυκούργο, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: E. Sharpston

γραμματέας: L. Hewlett, κύρια διοικητική υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 12ης και 13ης Σεπτεμβρίου 2016,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους U. Wölker, B. De Meester και R. Vidal-Puig, καθώς και από την M. Kocjan,
- η Βελγική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις J. Van Holm και C. Pochet,
- η Βουλγαρική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις E. Petranova και L. Zaharieva,
- η Τσεχική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους M. Smolek και E. Ruffer, καθώς και από την M. Hedvábná,
- η Δανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους C. Thorning και N. Lyshøj,
- η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους T. Henze και B. Beutler, καθώς και από την K. Stranz,
- η Ιρλανδία, εκπροσωπούμενη από τις E. Creedon και J. Quaney, επικουρούμενες από την S. Kingston, BL,
- η Ελληνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους Γ. Καρισιάδη και Κ. Μπόσκοβιτς, καθώς και από τη Σ. Χαλά,
- η Ισπανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την S. Centeno Huerta και τον M. Sampol Pucurull,
- η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους G. de Bergues, D. Colas, F. Fize και D. Segoin,
- Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την G. Palmieri, επικουρούμενη από τον S. Fiorentino και την C. Colelli, avvocati dello Stato,
- η Κυπριακή Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις Ε. Ζαχαριάδου και Ε. Συμεωνίδου, επικουρούμενες από την Ε. Ρούσσου, δικηγόρο,
- η Λεττονική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον I. Kalniņš και την D. Pelše,
- η Λιθουανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους D. Kriaučiūnas και R. Dzikovič,
- η Λουξεμβουργιανή Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον A. Germeaux, επικουρούμενο από τον P. Kinsch, avocat,
- η Ουγγρική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους M. Z. Fehér, G. Κοός και M. Bóra, καθώς και από την M. M. Tátrai,
- η Μαλτεζική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις A. Buhagiar και J. Ciantar,
- η Ολλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις M. K. Bulterman, M. Gijzen και C. Schillemans, καθώς και από τον J. Langer,
- η Αυστριακή Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την C. Pesendorfer και τον M. Klamert,
- η Πολωνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον B. Majczyna και την A. Miłkowska,
- η Πορτογαλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους L. Inez Fernandes, M. Figueiredo και J. P. Salgado,

- η Ρουμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον R.-H. Radu, καθώς και από τις R.-M. Mangu, A. Voicu και E. Gane,
- η Σλοβενική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την A. Grum,
- η Σλοβακική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον M. Kianička,
- η Φινλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον J. Heliskoski,
- η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενη από τον M. Holt, επικουρούμενο από τους D. Beard, QC, και G. Facenna, barrister,
- το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, εκπροσωπούμενο από τους R. Passos, A. Neergaard, A. Auersperger Matić και J. Etienne,
- το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκπροσωπούμενο από τις S. Boelaert και R. Wiemann, καθώς και από τον B. Driessen,

αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις της κατά τη συνεδρίαση της 21ης Δεκεμβρίου 2016,

εκδίδει την ακόλουθη

Γνωμοδότηση

I – Η αίτηση γνωμοδοτήσεως

- 1 Η αίτηση γνωμοδοτήσεως που υποβλήθηκε στο Δικαστήριο από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει ως εξής:

«Διαθέτει η [Ευρωπαϊκή] Ένωση την απαιτούμενη αρμοδιότητα να υπογράψει και να συνάψει μόνη της τη συμφωνία ελεύθερων συναλλαγών με τη Σιγκαπούρη; Ειδικότερα:

1. Ποιες από τις διατάξεις της συμφωνίας εμπίπτουν στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Ένωσης;
 2. Ποιες από τις διατάξεις της συμφωνίας εμπίπτουν στις συντρέχουσες αρμοδιότητες της Ένωσης; και
 3. Περιλαμβάνει η συμφωνία τυχόν διατάξεις οι οποίες εμπίπτουν στην αποκλειστική αρμοδιότητα των κρατών μελών;»
- 2 Η Επιτροπή επισύναψε στην αίτηση γνωμοδοτήσεως το κείμενο της συμφωνίας ως είχε τη 10η Ιουλίου 2015, ημερομηνία υποβολής της αιτήσεως γνωμοδοτήσεως.

II – Η σχεδιαζόμενη συμφωνία

- 3 Στις 8 Δεκεμβρίου 2006 η Επιτροπή απηύθυνε στο Συμβούλιο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων σύσταση προκειμένου αυτό να την εξουσιοδοτήσει να ξεκινήσει διαπραγματεύσεις για τη σύναψη συμφωνίας ελευθέρων συναλλαγών με τις χώρες του Συνδέσμου Κρατών Νοτιοανατολικής Ασίας (στο εξής: ΣΚΝΑ). Το Συμβούλιο ανταποκρίθηκε στη σύσταση.

- 4 Η εκδοθείσα από το Συμβούλιο εξουσιοδότηση προς διαπραγμάτευση προέβλεπε ότι, στην περίπτωση κατά την οποία δεν καθίστατο δυνατή η επίτευξη συμφωνίας με το σύνολο των χωρών μελών του ΣΚΝΑ, το Συμβούλιο θα μπορούσε να εξουσιοδοτήσει την Επιτροπή να διαπραγματευθεί σε διμερές πλαίσιο.
- 5 Στις 22 Δεκεμβρίου 2009 το Συμβούλιο εξουσιοδότησε την Επιτροπή να διαπραγματευθεί διμερώς με τη Δημοκρατία της Σιγκαπούρης.
- 6 Οι διαπραγματεύσεις με το εν λόγω τρίτο κράτος ξεκίνησαν τον Μάρτιο του 2010 και διεξήχθησαν με διαβούλευση με την επιτροπή εμπορικής πολιτικής, η οποία εκτελούσε χρέη ειδικής επιτροπής ορισθείσας από το Συμβούλιο βάσει του άρθρου 207, παράγραφος 3, και του άρθρου 281, παράγραφος 4, ΣΛΕΕ.
- 7 Τον Φεβρουάριο του 2011 η Επιτροπή απηύθυνε στο Συμβούλιο σύσταση για τροποποίηση των οδηγιών διαπραγματεύσεως προκειμένου να συμπεριληφθεί στη διαπραγμάτευση η προστασία των επενδύσεων. Τον Σεπτέμβριο του 2011 το Συμβούλιο αποφάσισε να συμπληρώσει τις εν λόγω οδηγίες προς την κατεύθυνση αυτήν.
- 8 Οι διαπραγματεύσεις ολοκληρώθηκαν τον Δεκέμβριο του 2012 επί του συνόλου των κεφαλαίων, πλην του κεφαλαίου που αφορά την προστασία των επενδύσεων. Οι διαπραγματεύσεις επί του τελευταίου αυτού κεφαλαίου ολοκληρώθηκαν τον Οκτώβριο του 2014.
- 9 Στις 26 Ιουνίου 2015 η Επιτροπή ενημέρωσε την επιτροπή εμπορικής πολιτικής ότι η συμφωνία είχε μονογραφεί.
- 10 Η σχεδιαζόμενη συμφωνία περιλαμβάνει 17 κεφάλαια:
 - το κεφάλαιο 1 ορίζει το αντικείμενο και τους στόχους της συμφωνίας και περιέχει ένα σύνολο ορισμών γενικής εφαρμογής·
 - το κεφάλαιο 2 αφορά τις εισαγωγές και τις εξαγωγές εμπορευμάτων·
 - το κεφάλαιο 3 αφορά τα μέτρα αντιντάμπινγκ, τα αντισταθμιστικά μέτρα και τα μέτρα διασφάλισης·
 - τα κεφάλαια 4 και 5 αφορούν τα μη δασμολογικά εμπόδια στις εμπορικές συναλλαγές στον τομέα των εμπορευμάτων τα οποία ανάγονται σε τεχνικούς κανονισμούς και σε μέτρα υγειονομικής και φυτοϋγειονομικής προστασίας·
 - το κεφάλαιο 6 περιέχει διατάξεις σχετικές με τελωνειακά θέματα·
 - το κεφάλαιο 7 αφορά τα μη δασμολογικά εμπόδια στο εμπόριο και στις επενδύσεις στον τομέα της παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές·
 - το κεφάλαιο 8 αφορά τις υπηρεσίες, την εγκατάσταση και το ηλεκτρονικό εμπόριο·
 - το κεφάλαιο 9 αφορά τις επενδύσεις·
 - το κεφάλαιο 10 αφορά τις δημόσιες συμβάσεις·
 - το κεφάλαιο 11 αφορά τη διανοητική ιδιοκτησία·
 - το κεφάλαιο 12 αφορά τον ανταγωνισμό·

- το κεφάλαιο 13 αφορά το εμπόριο και την αειφόρο ανάπτυξη·
 - το κεφάλαιο 14 καθορίζει κανόνες διαφάνειας οι οποίοι εφαρμόζονται επί των θεμάτων που καλύπτονται από άλλα κεφάλαια·
 - τα κεφάλαια 15 και 16 καθιερώνουν, αντιστοίχως, μηχανισμό επιλύσεως διαφορών και μηχανισμό διαμεσολαβήσεως και
 - το κεφάλαιο 17 προβλέπει τη σύσταση επιτροπής εμπορίου και διαφόρων ειδικών επιτροπών. Περιέχει επίσης γενικές και τελικές διατάξεις.
- 11 Λόγω της διαστάσεως απόψεων που καταγράφηκε κατά τις διαβουλεύσεις στο πλαίσιο της επιτροπής εμπορικής πολιτικής ως προς τη φύση της αρμοδιότητας της Ένωσης για σύναψη της σχεδιαζόμενης συμφωνίας, η Επιτροπή υπέβαλε την υπό εξέταση αίτηση γνωμοδοτήσεως.

III – Οι απόψεις που διατύπωσε η Επιτροπή με την αίτησή της γνωμοδοτήσεως

- 12 Η Επιτροπή εκτιμά ότι η Ένωση έχει αποκλειστική αρμοδιότητα για την υπογραφή και τη σύναψη της σχεδιαζόμενης συμφωνίας.
- 13 Η Επιτροπή υποστηρίζει κατ' αρχάς ότι όλες οι διατάξεις της συμφωνίας αυτής, πλην εκείνων που αφορούν τις υπηρεσίες διασυνοριακών μεταφορών και τις μη άμεσες ξένες επενδύσεις, άπτονται της κοινής εμπορική πολιτικής, όπως αυτή ορίζεται στο άρθρο 207, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, και, συνεπώς, εμπίπτουν στην κατ' άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο ε', ΣΛΕΕ αποκλειστική αρμοδιότητα της Ένωσης.
- 14 Η Επιτροπή επισημαίνει περαιτέρω ότι οι υπηρεσίες διασυνοριακών μεταφορών εμπίπτουν στην κατ' άρθρο 3, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ αποκλειστική αρμοδιότητα της Ένωσης, λαμβανομένων υπόψη των κανόνων παράγωγου δικαίου της Ένωσης που ισχύουν στο συγκεκριμένο πεδίο.
- 15 Συναφώς, η Επιτροπή παραθέτει μεταξύ άλλων:
- τον κανονισμό (ΕΟΚ) 4055/86 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 1986, για την εφαρμογή της αρχής της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών στον τομέα των θαλάσσιων μεταφορών μεταξύ κρατών μελών και μεταξύ κρατών μελών και τρίτων χωρών (ΕΕ 1986, L 378, σ. 1)
 - τον κανονισμό (ΕΚ) 1071/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Οκτωβρίου 2009, σχετικά με τη θέσπιση κοινών κανόνων όσον αφορά τους όρους που πρέπει να πληρούνται για την άσκηση του επαγγέλματος του οδικού μεταφορέα και για την κατάργηση της οδηγίας 96/26/ΕΚ του Συμβουλίου (ΕΕ 2009, L 300, σ. 51)·
 - τον κανονισμό (ΕΚ) 1072/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Οκτωβρίου 2009, για τους κοινούς κανόνες πρόσβασης στην αγορά διεθνών οδικών εμπορευματικών μεταφορών (ΕΕ 2009, L 300, σ. 72)·
 - τον κανονισμό (ΕΚ) 1073/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Οκτωβρίου 2009, για τη θέσπιση κοινών κανόνων πρόσβασης στη διεθνή αγορά μεταφορών με πούλμαν και λεωφορεία και την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) 561/2006 (ΕΕ 2009, L 300, σ. 88), και
 - την οδηγία 2012/34/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Νοεμβρίου 2012, για τη δημιουργία ενιαίου ευρωπαϊκού σιδηροδρομικού χώρου (ΕΕ 2012, L 343, σ. 32).

- 16 Η Επιτροπή εκτιμά, τέλος, ότι στον βαθμό κατά τον οποίο η σχεδιαζόμενη συμφωνία αφορά ξένες επενδύσεις πλην των άμεσων, η Ένωση έχει ομοίως αποκλειστική αρμοδιότητα βάσει του άρθρου 3, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, λόγω της επικάλυψης μεταξύ, αφενός, των δεσμεύσεων που αναλαμβάνονται με την εν λόγω συμφωνία ως προς το συγκεκριμένο είδος επενδύσεων και, αφετέρου, της επιβαλλόμενης από το άρθρο 63 ΣΛΕΕ απαγορεύσεως των περιορισμών στις κινήσεις κεφαλαίων και στις πληρωμές μεταξύ κρατών μελών και τρίτων κρατών.

IV – Περίληψη των υποβληθεισών στο Δικαστήριο παρατηρήσεων

- 17 Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο τονίζει ότι η σχεδιαζόμενη συμφωνία αποτελεί μία εκ των πρώτων διμερών συμφωνιών ελευθέρων συναλλαγών «νέας γενιάς», ήτοι εμπορική συμφωνία η οποία, πέραν των παραδοσιακών διατάξεων περί μειώσεως των τελωνειακών δασμών και των μη δασμολογικών εμποδίων που επηρεάζουν τις συναλλαγές στον τομέα των εμπορευμάτων και των υπηρεσιών, περιλαμβάνει διατάξεις σχετικές με διάφορους τομείς που συνδέονται με το εμπόριο, όπως η προστασία της διανοητικής ιδιοκτησίας, οι επενδύσεις, οι δημόσιες συμβάσεις, ο ανταγωνισμός και η αειφόρος ανάπτυξη.
- 18 Λαμβανομένου υπόψη του γράμματος των διατάξεων των Συνθηκών ΕΕ και ΛΕΕ για την εξωτερική δράση της Ένωσης, εν γένει, και για την κοινή εμπορική πολιτική, ειδικότερα, το Κοινοβούλιο επισημαίνει ότι συντάσσεται με την άποψη της Επιτροπής και εκτιμά, όπως η τελευταία, ότι η σχεδιαζόμενη συμφωνία εμπίπτει στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Ένωσης.
- 19 Αντιθέτως, το Συμβούλιο, καθώς και το σύνολο των κρατών μελών που υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο υποστηρίζουν ότι ορισμένες διατάξεις της σχεδιαζόμενης συμφωνίας δεν εμπίπτουν στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Ένωσης. Κατά την άποψη των ανωτέρω, η συμφωνία συγκεντρώνει τα χαρακτηριστικά «μικτής συμφωνίας».
- 20 Κατά το Συμβούλιο και τα κράτη μέλη που υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, οι σχετικές με τον τομέα των μεταφορών διατάξεις του κεφαλαίου 8 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας άπτονται της κοινής πολιτικής των μεταφορών. Εν αντιθέσει προς ό,τι υποστηρίζουν η Επιτροπή και το Κοινοβούλιο, στην πλειονότητά τους οι διατάξεις αυτές δεν είναι ικανές «να επηρεάσ[ουν] τους κοινούς κανόνες ή να μεταβάλ[ουν] την εμβέλειά τους», κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ. Κατά το Συμβούλιο και τα κράτη μέλη που υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, οι διατάξεις αυτές δεν εμπίπτουν, επομένως, στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Ένωσης η οποία προβλέπεται από την εν λόγω διάταξη της Συνθήκης ΛΕΕ, αλλά σε συντρέχουσα αρμοδιότητα της Ένωσης και των κρατών μελών βάσει του άρθρου 4, παράγραφος 2, στοιχείο ζ', ΣΛΕΕ.
- 21 Ως προς το εν λόγω κεφάλαιο 8, η Ιρλανδία επικαλείται το Πρωτόκολλο (αριθ. 21) για τη θέση του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας όσον αφορά τον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, που προσαρτάται στις Συνθήκες ΕΕ και ΛΕΕ. Κατά την άποψή της, το εν λόγω κεφάλαιο θίγει το πρωτόκολλο αυτό.
- 22 Κατά το Συμβούλιο και τα κράτη μέλη που υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, οι διατάξεις περί προστασίας του περιβάλλοντος, περί κοινωνικής προστασίας και περί προστασίας της διανοητικής ιδιοκτησίας, οι οποίες περιλαμβάνονται στα κεφάλαια 7, 11 και 13 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας, εμπίπτουν σε συντρέχουσες αρμοδιότητες του Συμβουλίου και των κρατών μελών στους εν λόγω τομείς. Κατά την άποψή τους, οι διατάξεις αυτές δεν εμφανίζουν ειδικό σύνδεσμο με τις διεθνείς εμπορικές συναλλαγές. Η περιλαμβανόμενη στα εν λόγω κεφάλαια μνεία σε διεθνείς συμβάσεις που δεν συνδέονται ευθέως με το εμπόριο είναι συναφώς χαρακτηριστική.
- 23 Η σχεδιαζόμενη συμφωνία περιλαμβάνει, εξάλλου, διατάξεις που άπτονται αρμοδιοτήτων οι οποίες ανήκουν αποκλειστικώς στα κράτη μέλη.

- 24 Τέτοια είναι, μεταξύ άλλων, η περίπτωση των διατάξεων του κεφαλαίου 14 της συμφωνίας, οι οποίες εισάγουν κανόνες περί διαφάνειας, καθώς και οι διατάξεις του κεφαλαίου 8 της συμφωνίας, καθόσον αφορούν ξένες επενδύσεις πλην των άμεσων.
- 25 Συναφώς, το Συμβούλιο και τα κράτη μέλη που υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο επισημαίνουν ότι η Συνθήκη ΛΕΕ δεν απονέμει καμία αρμοδιότητα στην Ένωση στον τομέα των επενδύσεων οι οποίες δεν αποτελούν «άμεσες επενδύσεις». Οι ανωτέρω προσθέτουν ότι, εν αντιθέσει προς ό,τι υποστηρίζει η Επιτροπή, οι «κοινοί κανόνες», κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, δεν μπορούν να συνίστανται σε κανόνες του πρωτογενούς δικαίου της Ένωσης, όπως το άρθρο 63 ΣΛΕΕ. Τα επιχειρήματα της Επιτροπής δεν είναι, κατά την άποψή τους, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου περί σιωπηρών εξωτερικών αρμοδιοτήτων της Ένωσης.
- 26 Προς στήριξη των επιχειρημάτων του περί μη αποκλειστικής αρμοδιότητας της Ένωσης ως προς το κεφάλαιο 9 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας, το Συμβούλιο παραθέτει ορισμένες διατάξεις του κεφαλαίου αυτού οι οποίες εμπίπτουν, κατά την άποψή του, στην αρμοδιότητα των κρατών μελών, όπως αυτές που αφορούν τη δημόσια τάξη, τη δημόσια ασφάλεια και άλλα δημόσια συμφέροντα, τη φορολογία, την αποζημίωση σε περίπτωση καταστροφής επενδύσεων από τις ένοπλες δυνάμεις, τις εξαιρέσεις από την ελευθερία μεταφοράς κεφαλαίων οι οποίες δικαιολογούνται βάσει ποινικής νομοθεσίας, νομοθεσίας κοινωνικής ασφαλίσεως και συνταξιοδοτικής νομοθεσίας, την απαλλοτρίωση, καθώς και την αντικατάσταση, από τη σχεδιαζόμενη συμφωνία, των διμερών επενδυτικών συμφωνιών που έχουν συναφθεί μεταξύ των κρατών μελών και της Δημοκρατίας της Σιγκαπούρης.
- 27 Το Συμβούλιο και ορισμένα εκ των κρατών μελών που υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο επισημαίνουν, εξάλλου, ότι το κεφάλαιο 9 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας αφορά αποκλειστικώς την προστασία των επενδύσεων και όχι την εισδοχή τους. Επομένως, ακόμη και στον βαθμό κατά τον οποίο αφορά τις άμεσες ξένες επενδύσεις, το κεφάλαιο αυτό δεν μπορεί να εγκριθεί από μόνη την Ένωση. Δεδομένου ότι η προστασία των επενδύσεων δεν συνδέεται ειδικώς με τις διεθνείς εμπορικές συναλλαγές, αυτή δεν εμπίπτει στο πεδίο της κοινής εμπορικής πολιτικής.

V – Θέση του Δικαστηρίου

- 28 Κατά το άρθρο 196, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου και κατά πάγια νομολογία, [βλ., μεταξύ άλλων, γνωμοδότηση 1/03 (Νέα Σύμβαση του Λουγκάνο), της 7ης Φεβρουαρίου 2006, EU:C:2006:81, σκέψη 112 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία], μια αίτηση γνωμοδότησεως δυνάμει του άρθρου 218, παράγραφος 11, ΣΛΕΕ μπορεί να αφορά τόσο τη συμβατότητα της σχεδιαζόμενης συμφωνίας με τις διατάξεις των Συνθηκών όσο και την εξουσία ή μη της Ένωσης ή ενός εκ των θεσμικών οργάνων της να συνάψουν τη συμφωνία αυτήν.
- 29 Εν προκειμένω, η αίτηση γνωμοδότησεως αφορά το ζήτημα αν η σχεδιαζόμενη συμφωνία μπορεί να υπογραφεί και να συναφθεί από μόνη την Ένωση ή αν, αντιθέτως, αυτή θα πρέπει να υπογραφεί και να συναφθεί τόσο από την Ένωση όσο και από έκαστο των κρατών μελών (ως «μικτή συμφωνία»).
- 30 Συνεπώς, η παρούσα γνωμοδότηση του Δικαστηρίου αφορά αποκλειστικώς τη φύση της αρμοδιότητας της Ένωσης για υπογραφή και σύναψη της σχεδιαζόμενης συμφωνίας. Επ' ουδενί προδικάζει η γνωμοδότηση αυτή το ζήτημα κατά πόσον το περιεχόμενο των διατάξεων της εν λόγω συμφωνίας είναι συμβατό με το δίκαιο της Ένωσης.
- 31 Κατόπιν της ανωτέρω εισαγωγικής διευκρινίσεως, επιβάλλεται να εξετασθεί αν οι διατάξεις της σχεδιαζόμενης συμφωνίας εμπίπτουν στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Ένωσης ή σε συντρέχουσα αρμοδιότητα της Ένωσης και των κρατών μελών ή, ακόμη, σε αρμοδιότητα ανήκουσα αποκλειστικώς στα κράτη μέλη.

32 Λαμβανομένων υπόψη του αντικειμένου και των στόχων της σχεδιαζόμενης συμφωνίας, οι οποίοι, κατά τα άρθρα της 1.1 και 1.2, συνίστανται στην «εγκαθ[ίδρυση] ζώνη[ς] ελευθέρων συναλλαγών» και στην «απελευθέρωση και τη διευκόλυνση του εμπορίου και των επενδύσεων μεταξύ των συμβαλλόμενων μερών», επιβάλλεται να εξετασθεί κατ' αρχάς κατά πόσον οι διατάξεις της συμφωνίας αυτής εμπίπτουν στην κατ' άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο ε', ΣΛΕΕ αποκλειστική αρμοδιότητα της Ένωσης στον τομέα της κοινής εμπορικής πολιτικής.

Επί της κατ' άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο ε', ΣΛΕΕ αρμοδιότητας

33 Κατά το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο ε', ΣΛΕΕ, η Ένωση έχει αποκλειστική αρμοδιότητα στον τομέα της κοινής εμπορικής πολιτικής.

34 Κατά το άρθρο 207, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, η κοινή εμπορική πολιτική «διαμορφώνεται βάσει ενιαίων αρχών, ιδίως όσον αφορά τις μεταβολές δασμολογικών συντελεστών, τη σύναψη δασμολογικών και εμπορικών συμφωνιών σχετικά με τις ανταλλαγές εμπορευμάτων και υπηρεσιών, και τις εμπορικές πτυχές της διανοητικής ιδιοκτησίας, τις άμεσες ξένες επενδύσεις, την ενοποίηση των μέτρων ελευθέρωσης, την πολιτική των εξαγωγών και τα μέτρα εμπορικής άμυνας, στα οποία περιλαμβάνονται τα μέτρα που λαμβάνονται σε περιπτώσεις ντάμπινγκ και επιδοτήσεων. Η κοινή εμπορική πολιτική ασκείται στο πλαίσιο των αρχών και των στόχων της εξωτερικής δράσης της Ένωσης».

35 Από την εν λόγω διάταξη και, ειδικότερα, από τη δεύτερη περίοδό της, κατά την οποία η κοινή εμπορική πολιτική ασκείται στο πλαίσιο «της εξωτερικής δράσης της Ένωσης», προκύπτει ότι η εν λόγω πολιτική αφορά τις εμπορικές συναλλαγές με τα τρίτα κράτη (αποφάσεις της 18ης Ιουλίου 2013, Daiichi Sankyo και Sanofi-Aventis Deutschland, C-414/11, EU:C:2013:520, σκέψη 50, καθώς και της 22ας Οκτωβρίου 2013, Επιτροπή κατά Συμβουλίου, C-137/12, EU:C:2013:675, σκέψη 56).

36 Συναφώς, κατά πάγια νομολογία, το γεγονός και μόνον ότι πράξη της Ένωσης, όπως συναφθείσα από την ίδια συμφωνία, ενδέχεται να έχει ορισμένες συνέπειες επί των εμπορικών συναλλαγών με ένα ή πλείονα τρίτα κράτη δεν αρκεί για τη συναγωγή του συμπεράσματος ότι η πράξη αυτή πρέπει να υπαχθεί στην κατηγορία των πράξεων που άπτονται της κοινής εμπορικής πολιτικής. Αντιθέτως, πράξη της Ένωσης άπτεται της κοινής εμπορικής πολιτικής εάν αφορά ειδικώς τις συναλλαγές αυτές, υπό την έννοια ότι προορίζεται κυρίως να προάγει, να διευκολύνει ή να διέπει τις ως άνω συναλλαγές και έχει ευθείες και άμεσες συνέπειες επ' αυτών [βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 18ης Ιουλίου 2013, Daiichi Sankyo και Sanofi-Aventis Deutschland, C-414/11, EU:C:2013:520, σκέψη 51, και της 22ας Οκτωβρίου 2013, Επιτροπή κατά Συμβουλίου, C-137/12, EU:C:2013:675, σκέψη 57, καθώς και γνωμοδότηση 3/15 (Συνθήκη του Μαρακές για την πρόσβαση σε δημοσιευμένα έργα), της 14ης Φεβρουαρίου 2017, EU:C:2017:114, σκέψη 61].

37 Επομένως, μόνον οι πτυχές της σχεδιαζόμενης συμφωνίας που εμφανίζουν ειδικό σύνδεσμο, υπό την προαναφερθείσα έννοια, με τις εμπορικές συναλλαγές μεταξύ Ένωσης και Δημοκρατίας της Σιγκαπούρης εμπίπτουν στο πεδίο της κοινής εμπορικής πολιτικής.

38 Συνεπώς, πρέπει να εξακριβωθεί αν οι δεσμεύσεις που αναλαμβάνονται με την εν λόγω συμφωνία σκοπούν στην προαγωγή, τη διευκόλυνση ή τη ρύθμιση των συναλλαγών αυτών και έχουν ευθείες και άμεσες συνέπειες επ' αυτών.

39 Οι περιλαμβανόμενες στη σχεδιαζόμενη συμφωνία δεσμεύσεις σχετίζονται, πρώτον, με την πρόσβαση στην αγορά, δεύτερον, με την προστασία των επενδύσεων, τρίτον, με την προστασία της διανοητικής ιδιοκτησίας, τέταρτον, με τον ανταγωνισμό και, πέμπτον, με την αειφόρο ανάπτυξη.

Οι σχετικές με την πρόσβαση στην αγορά δεσμεύσεις

- 40 Το κεφάλαιο 2 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας, με τίτλο «Εθνική μεταχείριση και πρόσβαση των αγαθών στην αγορά», ορίζει ότι έκαστο των συμβαλλομένων μερών εγγυάται μη διακριτική μεταχείριση στα αγαθά που προέρχονται από το άλλο συμβαλλόμενο μέρος και μειώνει ή εξαλείφει, αναλόγως των συγκεκριμένων υποχρεώσεων που προσαρτώνται στο κεφάλαιο αυτό, τους εισαγωγικούς και εξαγωγικούς δασμούς του. Το εν λόγω κεφάλαιο προβλέπει ότι έκαστο των συμβαλλομένων μερών απέχει από την επιβολή ή τη διατήρηση μη δασμολογικών περιορισμών επί των εισαγωγών και των εξαγωγών αγαθών.
- 41 Το κεφάλαιο αυτό περιέχει, επομένως, δεσμεύσεις «δασμολογικ[ές] και εμπορικ[ές] [...] σχετικά με τις ανταλλαγές εμπορευμάτων και υπηρεσιών», κατά την έννοια του άρθρου 207, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ. Ως εκ τούτου, εμπίπτει στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Ένωσης κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο ε', ΣΛΕΕ.
- 42 Το κεφάλαιο 3 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας, το οποίο επιγράφεται «Μέτρα αποκατάστασης του εμπορίου», προσδιορίζει τους όρους υπό τους οποίους έκαστο στο συμβαλλομένων μερών δύναται, οσάκις ικανοποιούνται οι επιταγές που απορρέουν από τους κανόνες του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ), να θεσπίζουν μέτρα αντιντάμπινγκ και αντισταθμιστικά μέτρα καθώς και μέτρα διασφαλίσεως που αφορούν τις εισαγωγές από το άλλο συμβαλλόμενο μέρος.
- 43 Το κεφάλαιο αυτό αφορά, επομένως, «μέτρα εμπορικής άμυνας», κατά την έννοια του άρθρου 207, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ. Ως εκ τούτου, εμπίπτει στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Ένωσης κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο ε', ΣΛΕΕ.
- 44 Τα κεφάλαια 4 και 5 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας, τα οποία επιγράφονται, αντιστοίχως, «Τεχνικά εμπόδια στο εμπόριο» και «Μέτρα υγειονομικής και φυτοϋγειονομικής προστασίας», εισάγουν κανόνες οι οποίοι επιτρέπουν μεν σε έκαστο των συμβαλλομένων μερών να εφαρμόζει τους δικούς τους τεχνικούς και υγειονομικούς κανόνες, παράλληλα όμως έχουν ως σκοπό να περιορίσουν κατά το δυνατόν τα εμπόδια στο εμπόριο αγαθών μεταξύ των συμβαλλομένων μερών τα οποία απορρέουν από τους εν λόγω κανόνες. Από τα κεφαλαία αυτά προκύπτει, ειδικότερα, αφενός, ότι τα προϊόντα που εξάγονται από συμβαλλόμενο μέρος πρέπει να ανταποκρίνονται στις προδιαγραφές του συμβαλλόμενου μέρους που τα εισάγει και, αφετέρου, ότι τα προϊόντα που εισάγονται από το τελευταίο αυτό συμβαλλόμενο μέρος δεν πρέπει να υπόκεινται σε κανόνες που συνεπάγονται διακριτική μεταχείριση ή είναι δυσανάλογοι σε σχέση με εκείνους που εφαρμόζονται επί των δικών του προϊόντων.
- 45 Τα κεφάλαια 4 και 5 σκοπούν, επομένως, ειδικώς στη διευκόλυνση του εμπορίου αγαθών μεταξύ της Ένωσης και της Δημοκρατίας της Σιγκαπούρης. Εξάλλου, οι διατάξεις των κεφαλαίων αυτών και οι προσαρτώμενοι σε αυτά πίνακες συγκεκριμένων υποχρεώσεων μετριάζουν σημαντικά τις προϋποθέσεις εισαγωγής των αγαθών αυτών και, ως εκ τούτου, δύναται να έχουν ευθείες και άμεσες συνέπειες επί των διεθνών εμπορικών συναλλαγών. Συνεπώς, τα εν λόγω κεφάλαια πληρούν τα προμνησθέντα με τη σκέψη 36 της παρούσας γνωμοδοτήσεως κριτήρια και εμπίπτουν στην κατ' άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο ε', ΣΛΕΕ αποκλειστική αρμοδιότητα της Ένωσης.
- 46 Το κεφάλαιο 6 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας, με τίτλο «Διευκόλυνση τελωνειακών διαδικασιών και εμπορικών συναλλαγών», προβλέπει ότι η νομοθεσία εκάστου των συμβαλλομένων μερών στον τελωνειακό τομέα δεν θα συνεπάγεται διακρίσεις και ότι τα τέλη και οι επιβαρύνσεις που επιβάλλονται για τις υπηρεσίες που παρέχονται επ' ευκαιρία της εισαγωγής ή της εξαγωγής των αγαθών δεν θα υπερβαίνουν το κατά προσέγγιση κόστος των υπηρεσιών αυτών. Το εν λόγω κεφάλαιο επιβάλλει, εξάλλου, στα συμβαλλόμενα μέρη την υποχρέωση απλουστεύσεως, κατά προτίμηση μέσω συστημάτων ενιαίας θυρίδας, των προϋποθέσεων και των διατυπώσεων χορηγήσεως άδειας

παραλαβής, διασαφήσεως, μεταφορτώσεως και διαμετακομίσεως. Το εν λόγω κεφάλαιο επιβάλλει, εξάλλου, την υποχρέωση παροχής της δυνατότητας εκ των προτέρων υποβολής στοιχείων και εκ των προτέρων εκδόσεως αποφάσεων.

- 47 Βασικός σκοπός του κεφαλαίου αυτού είναι, επομένως, η ρύθμιση και η διευκόλυνση του εμπορίου αγαθών μεταξύ των συμβαλλομένων μερών.
- 48 Το κεφάλαιο 6 έχει εξάλλου ως ευθεία και άμεση συνέπεια να καθιστά το εμπόριο αγαθών μεταξύ Ένωσης και Δημοκρατίας της Σιγκαπούρης τακτικότερο και λιγότερο επαχθές. Ως εκ τούτου, το κεφάλαιο αυτό πληροί τα προμνησθέντα με τη σκέψη 36 της παρούσας γνωμοδότησεως κριτήρια και, συνεπώς, εμπίπτει στην κατ' άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο ε', ΣΛΕΕ αποκλειστική αρμοδιότητα της Ένωσης.
- 49 Ενώ τα κεφάλαια 2 έως 6 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας αφορούν το εμπόριο αγαθών μεταξύ Ένωσης και Δημοκρατίας της Σιγκαπούρης, οι εμπορικές συναλλαγές στον τομέα των υπηρεσιών μεταξύ των συμβαλλομένων μερών διέπονται από το κεφάλαιο 8 της συμφωνίας.
- 50 Με το κεφάλαιο 8, το οποίο επιγράφεται «Υπηρεσίες, εγκατάσταση και ηλεκτρονικό εμπόριο», τα συμβαλλόμενα μέρη αναλαμβάνουν τη δέσμευση να μειώσουν, προς όφελος των επιχειρήσεων, τα εμπόδια που σχετίζονται με τη διασυνοριακή παροχή υπηρεσιών, την εγκατάσταση και την προσωρινή παρουσία φυσικών προσώπων.
- 51 Εξαιρώντας από το πεδίο εφαρμογής του την υπηκοότητα, τη διαμονή, την απασχόληση σε μόνιμη βάση και, εν γένει, την πρόσβαση στην αγορά εργασίας, το εν λόγω κεφάλαιο επιβάλλει σε έκαστο των συμβαλλομένων μερών την υποχρέωση μεταχείρισεως των υπηρεσιών, των εγκαταστάσεων και των επιχειρηματιών του άλλου συμβαλλόμενου μέρους κατά τρόπο όχι λιγότερο ευνοϊκό εν συγκρίσει προς τη μεταχείριση που επιφυλάσσει στις δικές του υπηρεσίες, εγκαταστάσεις και αντίστοιχους επιχειρηματίες, λαμβανομένων υπόψη των επιμέρους όρων και των περιορισμών που περιλαμβάνονται στον πίνακα συγκεκριμένων υποχρεώσεων της συμφωνίας και υπό την επιφύλαξη των γενικών εξαιρέσεων που προβλέπονται από αυτόν.
- 52 Επομένως, το κεφάλαιο 8 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας κατατείνει πρωτίστως στο άνοιγμα, σε ορισμένο βαθμό, της αγοράς της Σιγκαπούρης στους παροχείς υπηρεσιών της Ένωσης και αντιστρόφως. Το κεφάλαιο αυτό σκοπεύει, συνεπώς, στην προαγωγή, τη διευκόλυνση και τη ρύθμιση των εμπορικών συναλλαγών.
- 53 Οι σχετικές με την πρόσβαση στην αγορά δεσμεύσεις που περιλαμβάνονται στο κεφάλαιο αυτό δύνανται, εξάλλου, να έχουν ευθείες και άμεσες συνέπειες επί των εμπορικών συναλλαγών στον τομέα των υπηρεσιών μεταξύ Ένωσης και Δημοκρατίας της Σιγκαπούρης. Όπως επισήμανε η γενική εισαγγελέας με τα σημεία 204 και 205 των προτάσεών της, η διαπίστωση αυτή ισχύει, εν αντιθέσει προς την άποψη που υποστήριξαν ορισμένα εκ των κρατών μελών που υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, για το σύνολο των άρθρων του εν λόγω κεφαλαίου, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αφορούν τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες και την αμοιβαία αναγνώριση επαγγελματικών προσόντων.
- 54 Επιπροσθέτως, όπως έχει επισημάνει το Δικαστήριο, τα τέσσερα είδη παροχής υπηρεσιών που αντιστοιχούν στην ταξινόμηση του ΠΟΕ, ήτοι η παροχή υπηρεσίας από το έδαφος ενός μέλους του ΠΟΕ στο έδαφος άλλου μέλους (πρώτο είδος παροχής), η παροχή υπηρεσίας εντός του εδάφους ενός μέλους προς χρήστη υπηρεσιών άλλου μέλους (δεύτερο είδος παροχής), η παροχή υπηρεσίας από φορέα παροχής υπηρεσιών ενός μέλους μέσω εμπορικής παρουσίας στο έδαφος άλλου μέλους (τρίτο είδος παροχής) και η παροχή υπηρεσίας από φορέα παροχής υπηρεσιών ενός μέλους μέσω παρουσίας φυσικών προσώπων ενός μέλους εντός του εδάφους άλλου μέλους (τέταρτο είδος παροχής), εμπίπτουν στο σύνολό τους στην κοινή εμπορική πολιτική [γνωμοδότηση 1/08 (Συμφωνίες για την τροποποίηση των πινάκων συγκεκριμένων δεσμεύσεων δυνάμει της GATS), της 30ής Νοεμβρίου 2009, EU:C:2009:739, σκέψεις 4, 118 και 119]. Η ερμηνεία αυτή, η οποία δόθηκε στο πλαίσιο της εξετάσεως,

- από το Δικαστήριο, της αρμοδιότητας της Κοινότητας για συμμετοχή στη σύναψη συμφωνιών του άρθρου 133 ΕΚ και η οποία, αφορούσε, ως εκ τούτου, την έννοια «εμπόριο υπηρεσιών» που περιλαμβάνεται στην εν λόγω διάταξη της Συνθήκης ΕΚ, δύναται να ισχύσει αυτούσια για την έννοια «ανταλλαγές υπηρεσιών» του άρθρου 207, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, της οποίας το περιεχόμενο είναι κατ' ουσίαν ταυτόσημο.
- 55 Συνεπώς, πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ των διατάξεων του κεφαλαίου 8 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας οι οποίες αφορούν τη διασυνοριακή παροχή υπηρεσιών (υπηρεσιών του πρώτου και του δεύτερου είδους κατά τη χρησιμοποιούμενη από τον ΠΟΕ ταξινόμηση των ειδών παροχής υπηρεσιών) και εκείνων του κεφαλαίου αυτού οι οποίες σχετίζονται με την παροχή υπηρεσιών μέσω εγκαταστάσεως (υπηρεσιών του τρίτου είδους) ή μέσω της παρουσίας φυσικών προσώπων (υπηρεσιών του τετάρτου είδους).
- 56 Παρά τα προεκτεθέντα, η αρμοδιότητα της Ένωσης για έγκριση του κεφαλαίου 8 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας δεν μπορεί βασίζεται μόνο στο άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο ε', ΣΛΕΕ.
- 57 Συγκεκριμένα, το κεφάλαιο αυτό αφορά, μεταξύ άλλων, την παροχή υπηρεσιών στον τομέα των μεταφορών. Ο τομέας αυτός εξαιρείται από την κοινή εμπορική πολιτική βάσει του άρθρου 207, παράγραφος 5, ΣΛΕΕ, κατά το οποίο η διαπραγμάτευση και η σύναψη «διεθνών συμφωνιών στον τομέα των μεταφορών» υπόκεινται στον «τίτλο VI του τρίτου μέρους [της Συνθήκης ΛΕΕ] [...]». Ο τίτλος VI αφορά την κοινή πολιτική των μεταφορών.
- 58 Κληθέν να ερμηνεύσει το άρθρο 133, παράγραφος 6, τρίτο εδάφιο, ΕΚ, το Δικαστήριο επισήμανε ότι η διάταξη αυτή σκοπούσε, προκειμένου για το διεθνές εμπόριο των υπηρεσιών μεταφορών, στη διατήρηση μιας κατ' αρχήν παραλληλίας μεταξύ της εσωτερικής αρμοδιότητας της Ένωσης, η οποία ασκείται διά της μονομερούς εκδόσεως κανόνων της Ένωσης, και της εξωτερικής αρμοδιότητας, η οποία ασκείται διά της συνάψεως διεθνών συμφωνιών, και ότι αμφοτέρες οι αρμοδιότητες εξακολουθούν, όπως και προηγουμένως, να είναι αγκιστρωμένες στον τίτλο της Συνθήκης που αφορά ειδικώς την κοινή πολιτική των μεταφορών [γνωμοδότηση 1/08 (Συμφωνίες για την τροποποίηση των πινάκων συγκεκριμένων δεσμεύσεων δυνάμει της GATS), της 30ής Νοεμβρίου 2009, EU:C:2009:739, σκέψη 164].
- 59 Το άρθρο 207, παράγραφος 5, ΣΛΕΕ αντιστοιχεί κατ' ουσίαν στο άρθρο 133, παράγραφος 6, τρίτο εδάφιο, ΕΚ. Εξάλλου, ούτε από τη Συνθήκη ΛΕΕ ούτε από τα σχετικά με το ιστορικό θεσπίσεως, την οικονομία ή τον σκοπό της Συνθήκης αυτής στοιχεία προκύπτει ότι πρόθεση των συντακτών της ήταν η τροποποίηση της κατανομής των αρμοδιοτήτων μεταξύ της Ένωσης και των κρατών μελών ως προς τη διαπραγμάτευση και τη σύναψη διεθνών συμφωνιών σχετικών με τις εμπορικές συναλλαγές στον τομέα των μεταφορών.
- 60 Η άποψη της Επιτροπής ότι ο τομέας των μεταφορών εξαιρείται, σύμφωνα με το άρθρο 207, παράγραφος 5, ΣΛΕΕ, της κοινής εμπορικής πολιτικής αποκλειστικώς καθόσον αφορά τη διασυνοριακή παροχή υπηρεσιών, ήτοι υπηρεσιών του πρώτου και του δεύτερου είδους, στερείται ερείσματος. Μια τέτοια άποψη παρ'όλα αυτά πράγματι το γράμμα της διατάξεως αυτής, η οποία εξαιρεί από το πεδίο της εν λόγω πολιτικής τις «διεθν[είς] συμφων[ίες] στον τομέα των μεταφορών» στο σύνολό τους.
- 61 Λαμβανομένου υπόψη του περιεχομένου του άρθρου 207, παράγραφος 5, ΣΛΕΕ, πρέπει περαιτέρω να προσδιορισθούν εκείνες εκ των περιλαμβανόμενων στο κεφάλαιο 8 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας δεσμεύσεις οι οποίες, σύμφωνα με τη διάταξη αυτήν, εξαιρούνται του πεδίου της κοινής εμπορικής πολιτικής. Προς τούτο, επιβάλλεται να ληφθεί υπόψη η νομολογία κατά την οποία στην έννοια «υπηρεσίες στον τομέα των μεταφορών» εμπίπτουν όχι μόνον αυτές καθ' εαυτές οι μεταφορικές υπηρεσίες, αλλά και άλλες υπηρεσίες υπό τον όρον, εντούτοις, ότι οι άλλες αυτές υπηρεσίες

συνδέονται εγγενώς με τη μετακίνηση προσώπων ή αγαθών από ένα μέρος σε άλλο με μεταφορικό μέσο (βλ., συναφώς, απόφαση της 15ης Οκτωβρίου 2015, Grupo Itevelesa κ.λπ., C-168/14, EU:C:2015:685, σκέψεις 45 και 46).

- 62 Εν προκειμένω, οι υπηρεσίες που συνίστανται στη μετακίνηση προσώπων ή αγαθών από ένα μέρος σε άλλο απαριθμούνται στο σημείο 11 των προσαρτημάτων 8-A-1 και 8-B-1, καθώς και στο σημείο 16 των προσαρτημάτων 8-A-2 και 8-A-3 των παραρτημάτων του κεφαλαίου 8 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας. Πρόκειται για τις υπηρεσίες διεθνών θαλάσσιων μεταφορών, σιδηροδρομικών μεταφορών, οδικών μεταφορών και εσωτερικών πλωτών μεταφορών, ενώ, αντιθέτως, οι υπηρεσίες εσωτερικών και διεθνών αερομεταφορών δεν καταλαμβάνονται από τη συμφωνία αυτήν, όπως ορίζεται στο άρθρο 8.3, στοιχείο γ', και στο άρθρο 8.9, στοιχείο ε', αυτής.
- 63 Οι υπηρεσίες που συνδέονται εγγενώς με τις υπηρεσίες θαλάσσιων, σιδηροδρομικών, οδικών και εσωτερικών πλωτών μεταφορών απαριθμούνται στο σημείο 12 του προσαρτήματος 8-A-1, στο σημείο 17 των προσαρτημάτων 8-A-2 και 8-A-3, καθώς και στο σημείο 11 του προσαρτήματος 8-B-1 των εν λόγω παραρτημάτων.
- 64 Οι «υπηρεσίες επισκευής και συντήρησης αεροσκαφών, κατά τις οποίες ένα αεροσκάφος αποσύρεται από τη γραμμή», η «πώληση και εμπορική προώθηση υπηρεσιών αερομεταφορών», καθώς και οι «σχετικές με το ηλεκτρονικό σύστημα κρατήσεων» υπηρεσίες μνημονεύονται στα άρθρα 8.3 και 8.9 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας ως υπηρεσίες οι οποίες, εν αντιθέσει προς αυτές καθ' εαυτές τις υπηρεσίες αερομεταφορών, εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κεφαλαίου 8 της συμφωνίας.
- 65 Στα προσαρτήματα των παραρτημάτων του κεφαλαίου αυτού, οι υπηρεσίες επισκευής και συντηρήσεως αεροσκαφών, καθώς και κρατήσεων και πωλήσεως υπηρεσιών αερομεταφορών δεν περιλαμβάνονται στα σημεία όπου απαριθμούνται οι βοηθητικές υπηρεσίες, αλλά ταξινομούνται ως «εμπορικές υπηρεσίες» κείμενες εκτός του τομέα αυτού.
- 66 Επισημαίνεται συναφώς ότι ούτε οι υπηρεσίες «επισκευής και συντήρησης αεροσκαφών, κατά τις οποίες ένα αεροσκάφος αποσύρεται από τη γραμμή», ούτε οι υπηρεσίες πωλήσεως, εμπορικής προώθησεως ή κρατήσεων υπηρεσιών αερομεταφορών, ανεξαρτήτως της παροχής τους από ταξιδιωτικά πρακτορεία ή από άλλους φορείς παροχής εμπορικών υπηρεσιών, συνδέονται εγγενώς με τις μεταφορικές υπηρεσίες, κατά την έννοια που προσδιορίστηκε με την προμνησθείσα με τη σκέψη 61 της παρούσας γνωμοδοτήσεως νομολογία.
- 67 Πράγματι, πρώτον, οι «υπηρεσίες επισκευής και συντήρησης αεροσκαφών, κατά τις οποίες ένα αεροσκάφος αποσύρεται από τη γραμμή» εμφανίζουν ιδιαίτερος χαλαρό σύνδεσμο με τη μετακίνηση προσώπων ή αγαθών από ένα μέρος σε άλλο. Δεύτερον, όσον αφορά τις υπηρεσίες πωλήσεως, εμπορικής προώθησεως και κρατήσεων υπηρεσιών αερομεταφορών, από την αιτιολογική σκέψη 33 της οδηγίας 2006/123/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2006, σχετικά με τις υπηρεσίες στην εσωτερική αγορά (ΕΕ 2006, L 376, σ. 36), προκύπτει ότι μεταξύ των υπηρεσιών που καλύπτονται από την οδηγία αυτήν, η οποία έχει ως νομική βάση της το άρθρο 47, παράγραφος 2, και το άρθρο 55 ΕΚ, καταλέγονται τα ταξιδιωτικά πρακτορεία τα οποία είναι οι κύριοι φορείς προώθησεως τέτοιων υπηρεσιών.
- 68 Εφόσον, επομένως, οι «υπηρεσίες επισκευής και συντήρησης αεροσκαφών, κατά τις οποίες ένα αεροσκάφος αποσύρεται από τη γραμμή», η «πώληση και εμπορική προώθηση υπηρεσιών αερομεταφορών», καθώς και οι «σχετικές με το ηλεκτρονικό σύστημα κρατήσεων» υπηρεσίες δεν καταλαμβάνονται από το άρθρο 207, παράγραφος 5, ΣΛΕΕ, καταλέγονται στις υπηρεσίες της παραγράφου 1 του ίδιου άρθρου.
- 69 Από τις σκέψεις 50 έως 68 της παρούσας γνωμοδοτήσεως συνάγεται ότι το κεφάλαιο 8 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας εμπίπτει στο πεδίο της κοινής εμπορικής πολιτικής, με εξαίρεση τις περιλαμβανόμενες σε αυτό δεσμεύσεις οι οποίες αφορούν τις υπηρεσίες που απαριθμούνται στα

- σημεία 11 και 12 του προσαρτήματος 8-A-1, στα σημεία 16 και 17 των προσαρτημάτων 8-A-2 και 8-A-3, καθώς και στο σημείο 11 του προσαρτήματος 8-B-1 των παραρτημάτων του εν λόγω κεφαλαίου.
- 70 Το ζήτημα κατά πόσον, ως προς τις τελευταίες αυτές δεσμεύσεις, η Ένωση έχει, δυνάμει άλλων διατάξεων της Συνθήκης ΛΕΕ, αποκλειστική αρμοδιότητα, ούτως ώστε να μπορεί να εγκρίνει μόνη της το κεφάλαιο 8 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας, εξετάζεται με τις σκέψεις 168 έως 217 της παρούσας γνωμοδοτήσεως.
- 71 Τέλος, η πρόσβαση αγαθών και υπηρεσιών της Ένωσης στην αγορά της Σιγκαπούρης και αντιστρόφως διέπεται ομοίως από τις διατάξεις των κεφαλαίων 7 και 10 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας.
- 72 Το κεφάλαιο 7 της συμφωνίας αυτής, το οποίο επιγράφεται «Μη δασμολογικά εμπόδια στο εμπόριο και τις επενδύσεις όσον αφορά την παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές», σκοπεί στη ρύθμιση και στη διευκόλυνση της προσβάσεως στην αγορά στον τομέα της παραγωγής ενέργειας από μη ορυκτές και βιώσιμες πηγές.
- 73 Συγκεκριμένα, το κεφάλαιο αυτό, το οποίο δεν καθιερώνει συναφώς κανένα περιβαλλοντικό πρότυπο, ορίζει ότι τα συμβαλλόμενα μέρη οφείλουν να απέχουν από τη θέσπιση μέτρων που απαιτούν την ανάπτυξη εταιρικών σχέσεων με τοπικές εταιρίες στον συγκεκριμένο τομέα, να εξασφαλίζουν ότι οι κανόνες περί εγκρίσεως, πιστοποίησης και χορηγήσεως αδειών δεν εισάγουν διακρίσεις εις βάρος των επιχειρηματιών του άλλου συμβαλλόμενου μέρους και να κάνουν δεκτές τις δηλώσεις συμμορφώσεως που εκδίδονται από το άλλο συμβαλλόμενο μέρος.
- 74 Επιδιώκοντας κατ' αυτόν τον τρόπο το άνοιγμα της αγοράς εκάστου των συμβαλλομένων μερών, το κεφάλαιο αυτό δύναται ομοίως να έχει ευθείες και άμεσες συνέπειες επί του εμπορίου αγαθών και υπηρεσιών μεταξύ της Ένωσης και της Δημοκρατίας της Σιγκαπούρης στον εν λόγω τομέα, κατά την έννοια της προμνησθείσας με τη σκέψη 36 της παρούσας γνωμοδοτήσεως νομολογίας. Το κεφάλαιο αυτό εμπίπτει, επομένως, στην κατ' άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο ε', ΣΛΕΕ αποκλειστική αρμοδιότητα της Ένωσης.
- 75 Με το κεφάλαιο 10 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας, το οποίο επιγράφεται «Δημόσιες συμβάσεις», έκαστο των συμβαλλομένων μερών αναλαμβάνει τη δέσμευση να εγγυάται στους προμηθευτές αγαθών και υπηρεσιών του άλλου συμβαλλόμενου μέρους μεταχείριση όχι λιγότερη ευνοϊκή από αυτήν που επιφυλάσσει στους δικούς του επιχειρηματίες κατά την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων για την κάλυψη των αναγκών του δημοσίου τομέα. Το κεφάλαιο αυτό περιλαμβάνει επίσης ένα ευρύ σύνολο κανόνων για τη ρύθμιση της αναθέσεως δημοσίων συμβάσεων, τόσο στη Σιγκαπούρη όσο και στην Ένωση, προβλέποντας ότι η ανάθεση των συμβάσεων αυτών θα γίνεται μόνον κατόπιν διαδικασίας διαγωνισμού με πλήρη προκήρυξη στην οποία οι υποψήφιοι θα μπορούν ευχερώς να έχουν πρόσβαση, καθώς και με κατάλληλους όρους συμμετοχής και επιλογής.
- 76 Το κεφάλαιο αυτό σκοπεί, επομένως, ειδικώς, στον καθορισμό των επιμέρους όρων υπό τους οποίους οι επιχειρηματίες του ενός συμβαλλόμενου μέρους δύνανται να μετέχουν σε διαδικασία αναθέσεως δημοσίως συμβάσεως που διοργανώνεται από αναθέτουσα αρχή του άλλου συμβαλλόμενου μέρους. Εξάλλου, οι λεπτομερείς αυτοί όροι, οι οποίοι βασίζονται σε κριτήρια προσβάσεως τα οποία δεν εισάγουν διακρίσεις, είναι διαφανή και αποτελεσματικά, δύνανται να έχουν ευθείες και άμεσες συνέπειες επί του εμπορίου αγαθών και υπηρεσιών μεταξύ των συμβαλλομένων μερών.
- 77 Το κεφάλαιο 10 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας εμπίπτει, συνεπώς, στην κατ' άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο ε', ΣΛΕΕ αποκλειστική αρμοδιότητα της Ένωσης, τούτο όμως υπό την επιφύλαξη που διατυπώθηκε με τη σκέψη 69 της παρούσας γνωμοδοτήσεως ως προς τις υπηρεσίες που απαριθμούνται στα σημεία 11 και 12 των προσαρτημάτων 8-A-1 και 8-B-1, καθώς και στα σημεία 16 και 17 των προσαρτημάτων 8-A-2 και 8-A-3 των παραρτημάτων του κεφαλαίου 8 της σχεδιαζόμενης

συμφωνίας. Η φύση της αρμοδιότητας της Ένωσης για έγκριση των δεσμεύσεων που αφορούν τις δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών διεθνών θαλάσσιων μεταφορών, σιδηροδρομικών μεταφορών, οδικών μεταφορών και εσωτερικών πλωτών μεταφορών, καθώς και τις δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών που συνδέονται εγγενώς με αυτές τις υπηρεσίες μεταφορών, εξετάζεται με τις σκέψεις 219 έως 224 της παρούσας γνωμοδοτήσεως.

Οι σχετικές με την προστασία των επενδύσεων δεσμεύσεις

- 78 Κατά το άρθρο 9.1 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας, το κεφάλαιο 9 αυτής αφορά «κάθε στοιχείο ενεργητικού που έχει τα χαρακτηριστικά μιας επένδυσης, στα οποία συμπεριλαμβάνονται χαρακτηριστικά όπως η δέσμευση κεφαλαίων ή άλλων πόρων, η προσδοκία κέρδους ή ωφέλειας, η ανάληψη κινδύνου ή η καθορισμένη διάρκεια», υπό τον όρον ότι το στοιχείο αυτό «ανήκει, άμεσα ή έμμεσα, ή ελέγχεται, άμεσα ή έμμεσα, από [φυσικό ή νομικό πρόσωπο] ενός συμβαλλόμενου μέρους στο έδαφος του άλλου συμβαλλόμενου μέρους».
- 79 Από το άρθρο αυτό προκύπτει ότι το εν λόγω κεφάλαιο αφορά τόσο τις άμεσες επενδύσεις όσο και οιοδήποτε άλλο είδος επενδύσεως.
- 80 Ως προς τις άμεσες επενδύσεις επισημαίνεται ότι, κατά πάγια νομολογία, αυτές συνίστανται σε πάσης φύσεως επενδύσεις στις οποίες προβαίνουν φυσικά ή νομικά πρόσωπα και οι οποίες χρησιμεύουν στη δημιουργία ή στη διατήρηση σταθερών και άμεσων σχέσεων μεταξύ του επενδυτή και της επιχειρήσεως για την οποία προορίζονται τα κεφάλαια αυτά ενόψει της ασκήσεως οικονομικής δραστηριότητας. Η κατοχή μετοχών επιχειρήσεως συσταθείσας υπό τη μορφή ανώνυμης εταιρίας συνιστά άμεση επένδυση οσάκις οι μετοχές παρέχουν στον μέτοχο τη δυνατότητα να μετέχει πράγματι στη διαχείριση της εταιρίας ή στον έλεγχό της (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 12ης Δεκεμβρίου 2006, *Test Claimants in the FII Group Litigation*, C-446/04, EU:C:2006:774, σκέψεις 181 και 182, της 26ης Μαρτίου 2009, *Επιτροπή κατά Ιταλίας*, C-326/07, EU:C:2009:193, σκέψη 35, καθώς και της 24ης Νοεμβρίου 2016, *SECIL*, C-464/14, EU:C:2016:896, σκέψεις 75 και 76).
- 81 Το άρθρο 207, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ ορίζει ότι οι πράξεις της Ένωσης στον τομέα των «άμεσων ξένων επενδύσεων» εμπίπτουν στην κοινή εμπορική πολιτική.
- 82 Συνεπώς, η Ένωση έχει αποκλειστική αρμοδιότητα, βάσει του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο ε', ΣΛΕΕ για έγκριση οιασδήποτε δεσμεύσεως έναντι τρίτου κράτους σχετικής με τις επενδύσεις που πραγματοποιούνται από φυσικά ή νομικά πρόσωπα αυτού του τρίτου κράτους εντός της Ένωσης και αντιστρόφως και οι οποίες παρέχουν στα πρόσωπα αυτά τη δυνατότητα πραγματικής συμμετοχής στη διαχείριση ή στον έλεγχο εταιρίας που ασκεί οικονομική δραστηριότητα.
- 83 Η χρήση, από τους συντάκτες της Συνθήκης ΛΕΕ, του όρου «άμεσες ξένες επενδύσεις» στο άρθρο 207, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ αποτυπώνει με σαφήνεια τη βούλησή τους να μη συμπεριλάβουν άλλες ξένες επενδύσεις στην κοινή εμπορική πολιτική. Ως εκ τούτου, πρέπει να γίνει δεκτό ότι δεσμεύσεις έναντι τρίτου κράτους οι οποίες αφορούν τις άλλες αυτές επενδύσεις δεν εμπίπτουν στην κατ' άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο ε', ΣΛΕΕ αποκλειστική αρμοδιότητα της Ένωσης.
- 84 Αυτή η οριοθέτηση του πεδίου εφαρμογής της κοινής εμπορικής πολιτικής καθόσον αφορά τις ξένες επενδύσεις είναι απόρροια του γεγονότος ότι οιαδήποτε πράξη της Ένωσης προάγει, διευκολύνει ή διέπει τη συμμετοχή, εκ μέρους φυσικού ή νομικού προσώπου τρίτου κράτους εντός της Ένωσης και αντιστρόφως, στη διαχείριση ή στον έλεγχο εταιρίας που ασκεί οικονομική δραστηριότητα δύναται να έχει ευθείες και άμεσες συνέπειες επί των εμπορικών συναλλαγών μεταξύ του τρίτου αυτού κράτους και της Ένωσης, ενώ ένας τέτοιος ειδικός σύνδεσμος με τις εμπορικές αυτές συναλλαγές απουσιάζει στην περίπτωση επενδύσεων που δεν συνεπάγονται τέτοια συμμετοχή.

- 85 Το Συμβούλιο και ορισμένα εκ των κρατών μελών που υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο υποστηρίζουν ότι, ακόμη και στον βαθμό κατά τον οποίο σχετίζεται με τις άμεσες επενδύσεις, το κεφάλαιο 9 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας δεν μπορεί να εμπίπτει στην κοινή εμπορική πολιτική, δεδομένου ότι αυτό αφορά μόνον την προστασία των άμεσων επενδύσεων και όχι την εισδοχή τους.
- 86 Όπως επισήμαναν οι ανωτέρω μετέχοντες στην παρούσα διαδικασία, είναι αληθές ότι οι μόνες ουσιαστικές διατάξεις του κεφαλαίου 9 της συμφωνίας περιέχονται στο τμήμα Α του κεφαλαίου αυτού και ότι το εν λόγω τμήμα Α, το οποίο επιγράφεται «Προστασία των επενδύσεων», αφορά αποκλειστικώς τη μεταχείριση των επενδύσεων ατόμου αυτές έχουν γίνει δεκτές δυνάμει της κανονιστικής ρυθμίσεως που ισχύει, ανά περίπτωση, στη Δημοκρατία της Σιγκαπούρης ή στην Ένωση. Η θέση ότι η εισδοχή επενδύσεων κείται εκτός του πεδίου εφαρμογής της σχεδιαζόμενης συμφωνίας επιρρωννύεται, εξάλλου, από το άρθρο 9.2 αυτής, κατά το οποίο «[τ]ο παρόν κεφάλαιο ισχύει για [...] τις [...] επενδύσεις που πραγματοποιούνται σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία [...]».
- 87 Εντούτοις, το στοιχείο αυτό δεν αποκλείει την υπαγωγή στο πεδίο της κοινής εμπορικής πολιτικής των κανόνων που συνομολογούνται από την Ένωση και τη Δημοκρατία της Σιγκαπούρης στον τομέα των άμεσων επενδύσεων οσάκις αυτοί εμφανίζουν ειδικό σύνδεσμο με τις εμπορικές συναλλαγές μεταξύ της Ένωσης και αυτού του τρίτου κράτους. Πράγματι, το άρθρο 207, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ αναφέρεται εν γένει στις πράξεις της Ένωσης στον τομέα των «άμεσ[ων] ξέν[ων] επενδύσε[ων]», χωρίς να διακρίνει μεταξύ πράξεων που σκοπούν στην εισδοχή και πράξεων που σκοπούν στην προστασία των εν λόγω επενδύσεων.
- 88 Εν προκειμένω, η παρεχόμενη από το κεφάλαιο 9 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας προστασία συνίσταται, πρώτον, στην κατ' άρθρο 9.3 της συμφωνίας υποχρέωση εκάστου των συμβαλλομένων μερών να εξασφαλίζει στους επενδυτές του άλλου συμβαλλόμενου μέρους «μεταχείριση [...] όχι λιγότερο ευνοϊκή από αυτή που παρέχει, σε παρόμοιες καταστάσεις, στους δικούς του επενδυτές και στις επενδύσεις τους σε ό,τι αφορά τη λειτουργία, τη διαχείριση, την υλοποίηση, τη διατήρηση, τη χρήση, την αξιοποίηση και την πώληση ή άλλου είδους διάθεση των επενδύσεών τους».
- 89 Δεύτερον, η εν λόγω προστασία εμπερικλείει την επιβαλλόμενη από το άρθρο 9.4 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας υποχρέωση μεταχειρίσεως των επενδυτών του άλλου συμβαλλόμενου μέρους και των επενδύσεών τους κατά τρόπο θεμιτό και δίκαιο, καθώς και της παροχής πλήρους προστασίας και ασφάλειας· η εν λόγω μεταχείριση, καθώς και η προστασία και η ασφάλεια πρέπει, μεταξύ άλλων, να χαρακτηρίζονται από την απουσία αυθαιρεσιών και οιασδήποτε μορφής παρενοχλήσεως ή καταναγκασμού, καθώς και από την προστασία της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης των επενδυτών και του δικαιώματός τους για αποτελεσματική δικαστική προστασία.
- 90 Τρίτον, η προστασία των επενδύσεων εξασφαλίζεται μέσω της προβλεπόμενης από το άρθρο 9.5 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας υποχρέωσης εκάστου των συμβαλλομένων μερών να μεταχειρίζεται τους επενδυτές του άλλου συμβαλλόμενου μέρους κατά τρόπο όμοιο με εκείνον των δικών του επενδυτών ως προς την αποζημίωση για απώλειες λόγω πολέμου ή άλλης ένοπλης συγκρούσεως, επαναστάσεως, καταστάσεως έκτακτης ανάγκης, εξεγέρσεως, στάσεως ή ταραχών, καθώς και σε περίπτωση καταστροφής επενδύσεως από τις δημόσιες αρχές ή τις ένοπλες δυνάμεις.
- 91 Τέταρτον, η σχεδιαζόμενη συμφωνία προστατεύει τους επενδυτές της Ένωσης και της Δημοκρατίας της Σιγκαπούρης έναντι οιασδήποτε αυθαίρετης απαλλοτριώσεως ή απαλλοτριώσεως άνευ αποζημιώσεως στο έδαφος του άλλου συμβαλλόμενου μέρους, ορίζοντας στο άρθρο της 9.6 ότι κανένα συμβαλλόμενο μέρος δεν μπορεί να προβεί σε εθνικοποίηση ή απαλλοτρίωση των καλυπτόμενων επενδύσεων επενδυτών του άλλου συμβαλλόμενου μέρους ή σε λήψη μέτρων αποτελέσματος ισοδύναμου με εθνικοποίηση ή απαλλοτρίωση, εκτός εάν τούτο γίνεται για λόγους δημοσίου συμφέροντος, σύμφωνα με τη δέουσα νομική διαδικασία, άνευ διακρίσεων και έναντι άμεσης, επαρκούς και αποτελεσματικής αποζημιώσεως.

- 92 Πέμπτον, η σχεδιαζόμενη συμφωνία ορίζει στο άρθρο της 9.7 ότι οι μεταφορές που σχετίζονται με επένδυση, όπως οι εισφορές σε κεφάλαιο με σκοπό την αύξηση της επενδύσεως και η είσπραξη μερισμάτων ή άλλων αποδόσεων, μπορούν να πραγματοποιούνται άνευ περιορισμού, σε ελεύθερο μετατρέψιμο νόμισμα.
- 93 Τέλος, έκτον, το άρθρο 9.8 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας επιβάλλει σε έκαστο των συμβαλλομένων μερών την υποχρέωση να αναγνωρίζει τις υποκαταστάσεις, τις μεταβιβάσεις δικαιωμάτων ή τίτλων και τις εκχωρήσεις απαιτήσεων σε σχέση με τις επενδύσεις που πραγματοποιούνται στο έδαφός του από φυσικά ή νομικά πρόσωπα του άλλου συμβαλλόμενου μέρους.
- 94 Αυτό το σύνολο δεσμεύσεων περί «μεταχειρίσεως όχι λιγότερο ευνοϊκής» και περί απαγορεύσεως της αυθαίρετης μεταχειρίσεως, οι οποίες αφορούν, μεταξύ άλλων, την εκμετάλλευση, την αύξηση και την πώληση, από φυσικά και νομικά πρόσωπα του άλλου συμβαλλόμενου μέρους, των συμμετοχών τους στις εταιρίες που ασκούν οικονομικές δραστηριότητες και είναι εγκατεστημένες στο έδαφος του άλλου συμβαλλόμενου μέρους, συμβάλλει στην ασφάλεια δικαίου υπέρ των επενδυτών. Η θέσπιση ενός τέτοιου νομικού πλαισίου σκοπεί στην προαγωγή, τη διευκόλυνση και τη ρύθμιση των εμπορικών συναλλαγών μεταξύ Ένωσης και Δημοκρατίας της Σιγκαπούρης, κατά την έννοια της προμνησθείσας με τη σκέψη 36 της παρούσας γνωμοδοτήσεως νομολογίας.
- 95 Εξάλλου, στον βαθμό κατά τον οποίο αφορούν τις άμεσες επενδύσεις, οι διατάξεις του τμήματος Α του κεφαλαίου 9 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας δύνανται να έχουν ευθείες και άμεσες συνέπειες επί των εμπορικών αυτών συναλλαγών, καθώς αφορούν τη μεταχείριση των συμμετοχών των επιχειρηματιών του ενός συμβαλλόμενου μέρους στη διαχείριση ή τον έλεγχο εταιριών που ασκούν οικονομικές δραστηριότητες στο έδαφος του άλλου.
- 96 Συνεπώς, οι διατάξεις αυτές εμφανίζουν, σύμφωνα με τα προμνησθέντα με τη σκέψη 36 της παρούσας γνωμοδοτήσεως κριτήρια, ειδικό σύνδεσμο με τις εν λόγω συναλλαγές.
- 97 Το στοιχείο, το οποίο επισημάνθηκε από το Συμβούλιο και από ορισμένα εκ των κρατών μελών που υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, ότι το εν λόγω τμήμα περιλαμβάνει διατάξεις οι οποίες επιτρέπουν στα κράτη μέλη να αξιολογούν αν η εφαρμογή της σχεδιαζόμενης συμφωνίας είναι σύμφωνη με τις επιταγές της δημοσίας τάξεως και δημοσίας ασφαλείας και με άλλους σκοπούς δημοσίου συμφέροντος ή επιταγές σχετικές με το δίκαιο ιδιοκτησίας, το ποινικό δίκαιο, το φορολογικό δίκαιο και την κοινωνική ασφάλιση δεν ασκεί συναφώς επιρροή.
- 98 Προκειμένου, αφενός, για την εξουσία κάθε κράτους μέλους της Ένωσης να αξιολογεί κατά πόσον οι ανωτέρω επιταγές και οι λοιποί αυτοί σκοποί διασφαλίζονται καθόσον το αφορά, το Συμβούλιο και τα εν λόγω κράτη μέλη παραπέμπουν στο άρθρο 9.3, παράγραφος 3, της σχεδιαζόμενης συμφωνίας, το οποίο ορίζει –όπως παρεμφερείς διατάξεις άλλων κεφαλαίων της συμφωνίας αυτής– ότι, κατά παρέκκλιση από την υποχρέωση περί «μεταχειρίσεως όχι λιγότερο ευνοϊκής», η οποία επιβάλλεται από τις παραγράφους 1 και 2 του ίδιου άρθρου, μεταχείριση λιγότερο ευνοϊκή είναι δυνατή εάν αυτή δεν συνιστά συγκεκριμένο περιορισμό και είναι αναγκαία για την τήρηση της δημοσίας τάξεως ή τη δημοσία ασφάλεια ή για την προστασία ενός εκ των λοιπών δημοσίων συμφερόντων για τα οποία γίνεται λόγος στην εν λόγω παράγραφο 3.
- 99 Το Συμβούλιο και τα ίδια αυτά κράτη μέλη παραπέμπουν επίσης στο άρθρο 9.5 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας, το οποίο εγγυάται στους επενδυτές μεταχείριση όχι λιγότερο ευνοϊκή σε ό,τι αφορά την αποζημίωση για απώλειες εξαιτίας κάποιας εκ των μνημονευόμενων στο άρθρο αυτό καταστάσεων, μεταξύ των οποίων καταλέγονται ο πόλεμος ή η κατάσταση εθνικής έκτακτης ανάγκης και η καταστροφή επενδύσεως από τις δημόσιες αρχές ή τις ένοπλες δυνάμεις.
- 100 Οι ανωτέρω μετέχοντες στη διαδικασία επισημαίνουν, συναφώς, ότι η Ένωση δεν δύναται να αναλάβει δεσμεύσεις αντί των κρατών μελών σε τομείς οι οποίοι εμπίπτουν εκ φύσεως στην αποκλειστική αρμοδιότητά τους.

- 101 Επισημαίνεται, εντούτοις, ότι το άρθρο 9.3, παράγραφος 3, της σχεδιαζόμενης συμφωνίας δεν προβλέπει δέσμευση αλλά τη δυνατότητα παρεκκλίσεως. Κατ' εφαρμογήν της παρεκκλίσεως αυτής, κράτος μέλος θα μπορεί, για επιτακτικούς λόγους δημοσίας τάξεως, δημοσίας ασφαλείας ή χάριν κάποιου εκ των λοιπών δημοσίων συμφερόντων της εν λόγω παραγράφου 3, να μεταχειρίζεται τους επενδυτές από τη Σιγκαπούρη κατά τρόπο λιγότερο ευνοϊκό απ' ό,τι τους δικούς τους επενδυτές. Επιτρέποντας μια τέτοια παρέκκλιση, η διάταξη αυτή δεν καθιερώνει καμία διεθνή δέσμευση στον τομέα της δημοσίας τάξεως, της δημοσίας ασφαλείας ή άλλων δημοσίων συμφερόντων.
- 102 Κατά το εν λόγω άρθρο 9.3, παράγραφος 3, οιαδήποτε λιγότερο ευνοϊκή μεταχείριση των επενδυτών από τη Σιγκαπούρη πρέπει να είναι «αναγκαία» και να μη συνιστά «συγκάλυμμένο περιορισμό». Μέσω των δύο αυτών προϋποθέσεων εξασφαλίζεται ότι η δέσμευση περί «μεταχείρισεως όχι λιγότερο ευνοϊκής», η οποία αποτυπώνεται στο άρθρο 9.3, παράγραφοι 1 και 2, της σχεδιαζόμενης συμφωνίας, δεν στερείται πρακτικής αποτελεσματικότητας. Όπως επισήμανε η γενική εισαγγελέας με το σημείο 335 των προτάσεών της, ο περιορισμός της εξουσίας εκτιμήσεως των κρατών μελών ο οποίος απορρέει από την εν λόγω παράγραφο 3 είναι συμφυής με την πραγματοποίηση των διεθνών εμπορικών συναλλαγών, οι οποίες εμπίπτουν στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Ένωσης. Η κοινή διάταξη που υπενθυμίζει τις εν λόγω προϋποθέσεις εμπίπτει, επομένως, στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Ένωσης.
- 103 Συνεπώς, το άρθρο 9.3, παράγραφος 3, της σχεδιαζόμενης συμφωνίας δεν θίγει τις αρμοδιότητες των κρατών μελών σε θέματα δημοσίας τάξεως, δημοσίας ασφαλείας και άλλων δημοσίων συμφερόντων, αλλά επιβάλλει στα κράτη μέλη την υποχρέωση να ασκούν τις αρμοδιότητες αυτές κατά τρόπον ο οποίος δεν καταλύει την πρακτική αποτελεσματικότητα των εμπορικών δεσμεύσεων που η Ένωση αναλαμβάνει βάσει του άρθρου 9.3, παράγραφοι 1 και 2, της εν λόγω συμφωνίας.
- 104 Ανάλογο συμπέρασμα επιβάλλεται και ως προς το άρθρο 9.5 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας. Το άρθρο αυτό δεν θίγει την εξουσία εκτιμήσεως των κρατών μελών ως προς τη χρήση των ενόπλων δυνάμεών τους ή την κήρυξη καταστάσεως εθνικής έκτακτης ανάγκης, αλλά ορίζει απλώς ότι, στην περίπτωση κατά την οποία επενδύσεις υφίστανται απώλειες εξαιτίας κάποιας εκ των μνημονομένων στο άρθρο αυτό καταστάσεων, επί των επενδυτών από τη Σιγκαπούρη και επί των επενδυτών της Ένωσης πρέπει να τυγχάνει εφαρμογής η ίδια κανονιστική ρύθμιση περί αποκαταστάσεως ή αποζημιώσεως.
- 105 Όσον αφορά, αφετέρου, τις διατάξεις που σχετίζονται με το δικαίω ιδιοκτησίας, το ποινικό δικαίω, το φορολογικό δικαίω και την κοινωνική ασφάλιση, το Συμβούλιο και τα κράτη μέλη που υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο παραπέμπουν στα άρθρα 9.6 και 9.7 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας. Το πρώτο εκ των άρθρων αυτών σκοπεί στην προστασία των επενδυτών εκάστου συμβαλλόμενου μέρους έναντι αυθαίρετης απαλλοτριώσεως ή απαλλοτριώσεως άνευ αποζημιώσεως στο έδαφος του άλλου συμβαλλόμενου μέρους, ενώ το δεύτερο άρθρο, το οποίο αφορά τη δυνατότητα όλων των επενδυτών να πραγματοποιούν άνευ περιορισμών μεταφορές σχετικές με τις επενδύσεις τους, ορίζει στην παράγραφο του 2 ότι «[κ]αμία διάταξη του παρόντος άρθρου δεν θεωρείται ότι εμποδίζει τα συμβαλλόμενα μέρη να εφαρμόζουν με δικαίω τρόπο και χωρίς διακρίσεις τη νομοθεσία τους που αφορά [...] ποινικά αδικήματα, [...] προγράμματα κοινωνικής ασφάλισης, [...] συνταξιοδοτικά προγράμματα ή υποχρεωτικά προγράμματα αποταμίευσης [και τη] φορολογία».
- 106 Το Συμβούλιο εκτιμά, ειδικότερα, ότι το άρθρο 9.6 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας άπτεται αρμοδιοτήτων που ανήκουν αποκλειστικώς στα κράτη μέλη στον τομέα του δικαίου ιδιοκτησίας. Το Συμβούλιο παραθέτει στο πλαίσιο αυτό το άρθρο 345 ΣΛΕΕ, κατά το οποίο οι Συνθήκες δεν προδικάζουν με κανέναν τρόπο το καθεστώς της ιδιοκτησίας στα κράτη μέλη.
- 107 Συναφώς, όπως έχει επισημανθεί κατά το παρελθόν από το Δικαστήριο, το άρθρο 345 ΣΛΕΕ εκφράζει την ουδετερότητα της Ένωσης έναντι των καθεστώτων ιδιοκτησίας που ισχύουν στα κράτη μέλη, πλην όμως δεν συνεπάγεται εξαίρεση των καθεστώτων αυτών από το πεδίο εφαρμογής των θεμελιωδών κανόνων της Ένωσης (βλ. απόφαση της 22ας Οκτωβρίου 2013, Essent κ.λπ., C-105/12 έως C-107/12, EU:C:2013:677, σκέψεις 29 και 36). Εν προκειμένω, το άρθρο 9.6 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας, του

οποίου το περιεχόμενο παρετέθη κατ' ουσίαν με τη σκέψη 91 της παρούσας γνωμοδότησεως, δεν περιλαμβάνει καμία δέσμευση σχετική με το καθεστώς της ιδιοκτησίας στα κράτη μέλη. Το άρθρο αυτό σκοπεί απλώς στην οριοθέτηση ενδεχόμενων αποφάσεων εθνικοποίησης ή απαλλοτριώσεως προκειμένου να παρέχεται στους επενδυτές η εγγύηση ότι μια τέτοια απόφαση θα λαμβάνεται με δίκαιους όρους και με σεβασμό των γενικών αρχών και των θεμελιωδών δικαιωμάτων, μεταξύ δε άλλων, της αρχής της απαγορεύσεως των διακρίσεων. Επομένως, το άρθρο αυτό αποτυπώνει απλώς το γεγονός ότι, μολονότι τα κράτη μέλη διατηρούν την ελευθερία να ασκούν τις αρμοδιότητές τους στον τομέα του δικαίου της ιδιοκτησίας και να τροποποιούν, κατά συνέπεια, το καθεστώς της ιδιοκτησίας καθόσον τα αφορά, δεν απαλλάσσονται της υποχρεώσεως σεβασμού των εν λόγω γενικών αρχών και θεμελιωδών δικαιωμάτων.

- 108 Ως προς το άρθρο 9.7 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας, επισημαίνεται ότι το άρθρο αυτό δεν συνεπάγεται καμία δέσμευση των κρατών μελών ως προς το ποινικό δίκαιο, το φορολογικό δίκαιο ή το σύστημά τους κοινωνικής ασφαλίσεως, αλλά ορίζει απλώς ότι η εφαρμογή, εντός της Ένωσης ή της Σιγκαπούρης, συναφούς με τους τομείς αυτούς νομοθεσίας επί επενδυτή του άλλου συμβαλλόμενου μέρους πρέπει να γίνεται «με δίκαιο τρόπο και χωρίς διακρίσεις», όπως διευκρινίζεται με την παράγραφο 2 του εν λόγω άρθρου 9.7.
- 109 Εκ του συνόλου των προεκτεθέντων στοιχείων προκύπτει ότι οι διατάξεις του τμήματος Α του κεφαλαίου 9 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας άπτονται της κοινής εμπορικής πολιτικής στον βαθμό κατά τον οποίο αφορούν τις άμεσες ξένες επενδύσεις μεταξύ Ένωσης και Δημοκρατίας της Σιγκαπούρης.
- 110 Εντούτοις, η διαπίστωση αυτή δεν αρκεί προς θεμελίωση του συμπεράσματος ότι η Ένωση είναι αρμόδια να εγκρίνει μόνη της το συγκεκριμένο τμήμα του κεφαλαίου 9. Πράγματι, το κεφάλαιο αυτό αφορά επίσης τις ξένες επενδύσεις πλην των άμεσων. Ο αντίκτυπος που η εφαρμογή αυτού του τμήματος στις άλλες αυτές επενδύσεις έχει επί της φύσεως της αρμοδιότητας της Ένωσης προς έγκριση του συγκεκριμένου τμήματος της σχεδιαζόμενης συμφωνίας εξετάζεται με τις σκέψεις 226 έως 243 της παρούσας γνωμοδότησεως.

Οι σχετικές με την προστασία της διανοητικής ιδιοκτησίας δεσμεύσεις

- 111 Κατά το άρθρο 207, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, η κοινή εμπορική πολιτική εμπερικλείει «τις εμπορικές πτυχές της διανοητικής ιδιοκτησίας».
- 112 Οι διεθνείς δεσμεύσεις που αναλαμβάνει η Ένωση στον τομέα της διανοητικής ιδιοκτησίας εμπίπτουν στην έννοια των «εμπορικών πτυχών» οσάκις εμφανίζουν ειδικό σύνδεσμο με τις διεθνείς εμπορικές συναλλαγές, υπό την έννοια ότι προορίζονται κυρίως να προάγουν, να διευκολύνουν ή να διέπουν τις ως άνω συναλλαγές και έχουν ευθείες και άμεσες συνέπειες επ' αυτών [απόφαση της 18ης Ιουλίου 2013, Daiichi Sankyo και Sanofi-Aventis Deutschland, C-414/11, EU:C:2013:520, σκέψεις 49 έως 52, καθώς και γνωμοδότηση 3/15 (Συνθήκη του Μαρακές για την πρόσβαση σε δημοσιευμένα έργα), της 14ης Φεβρουαρίου 2017, EU:C:2017:114, σκέψη 78].
- 113 Οι δεσμεύσεις που αναλαμβάνονται με τη σχεδιαζόμενη συμφωνία στον τομέα της διανοητικής ιδιοκτησίας περιλαμβάνονται στο κεφάλαιο 11 αυτής και συμπληρώνουν, όπως διευκρινίζει το άρθρο 11.2, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των συμβαλλομένων μερών βάσει της Συμφωνίας για ορισμένες πλευρές των Δικαιωμάτων Πνευματικής Ιδιοκτησίας που άπτονται του Εμπορίου [παράρτημα 1 C της Συμφωνίας περί ιδρύσεως του ΠΟΕ, η οποία υπεγράφη στο Μαρακές στις 15 Απριλίου 1994 και ενεκρίθη με την απόφαση 94/800/ΕΚ του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 1994, σχετικά με την εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας σύναψη των συμφωνιών που απέρρευσαν από τις πολυμερείς διαπραγματεύσεις του Γύρου της Ουρουγουάης (1986-1994), καθ'

- όσον αφορά τα θέματα που εμπíπτουν στις αρμοδιότητές της (ΕΕ 1994, L 336, σ. 1, στο εξής: Συμφωνία ΠΟΕ)], καθώς και βάσει άλλων πολυμερών συμβάσεων στον τομέα της διανοητικής ιδιοκτησίας που τα συμβαλλόμενα μέρη έχουν συνάψει.
- 114 Σε σχέση με το δικαίωμα του δημιουργού και τα συγγενικά δικαιώματα, το άρθρο 11.4 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας, το οποίο επιγράφεται «Χορήγηση προστασίας», υπενθυμίζει τις υποχρεώσεις των συμβαλλομένων μερών βάσει διαφόρων διεθνών συμβάσεων, μεταξύ των οποίων καταλέγονται η Σύμβαση της Βέρνης για την προστασία των λογοτεχνικών και καλλιτεχνικών έργων, η οποία υπεγράφη στη Βέρνη στις 9 Σεπτεμβρίου 1886 (Πράξη των Παρισίων της 24ης Ιουλίου 1971), ως έχει κατόπιν της τροποποίησης της 28ης Σεπτεμβρίου 1979, καθώς και η Συνθήκη του Παγκόσμιου Οργανισμού Διανοητικής Ιδιοκτησίας (ΠΟΔΙ) για την πνευματική ιδιοκτησία, η οποία υπεγράφη στη Γενεύη στις 20 Δεκεμβρίου 1996 και ενεκρίθη εξ ονόματος της Ένωσης με την απόφαση 2000/278/ΕΚ του Συμβουλίου, της 16ης Μαρτίου 2000 (ΕΕ 2000, L 89, σ. 6). Εξάλλου, η σχεδιαζόμενη συμφωνία περιέχει στοιχειώδεις κανόνες για την ελάχιστη διάρκεια προστασίας διαφόρων κατηγοριών έργων (άρθρο 11.5) και επιβάλλει την υποχρέωση προστασίας των δημιουργών έναντι της εξουδετέρωσης των τεχνολογικών μέτρων που αυτοί θέτουν σε εφαρμογή για την αποτροπή μη εγκεκριμένων πράξεων (άρθρο 11.9).
- 115 Στον τομέα των εμπορικών σημάτων, το άρθρο 11.13 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας προβλέπει ότι έκαστο των συμβαλλομένων μερών θα δημιουργήσει δημόσια ηλεκτρονική βάση δεδομένων για τις αιτήσεις καταχώρισης και τις καταχωρίσεις εμπορικών σημάτων. Επιπροσθέτως, έκαστο των συμβαλλομένων μερών οφείλει να εγγυάται ότι για οιαδήποτε άρνηση καταχώρισης θα εκδίδεται αιτιολογημένη έγγραφη απόφαση δεκτική προσβολής. Κατά το εν λόγω άρθρο, θα πρέπει να παρέχεται στους τρίτους η δυνατότητα εναντίωσης σε αιτήσεις καταχώρισης.
- 116 Στο τομέα των γεωγραφικών ενδείξεων, το άρθρο 11.17, παράγραφος 1, της σχεδιαζόμενης συμφωνίας επιβάλλει σε έκαστο των συμβαλλομένων μερών την υποχρέωση να καθιερώσει «συστήματα για την καταχώριση και την προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων στο έδαφός του, για τις κατηγορίες οίνων, οινοπνευματωδών ποτών, γεωργικών προϊόντων και τροφίμων για τις οποίες το θεωρεί σκόπιμο». Τα συστήματα αυτά πρέπει να προβλέπουν ορισμένες διαδικασίες, οι οποίες περιγράφονται στην παράγραφο 2 του εν λόγω άρθρου 11.17, προκειμένου ιδίως να λαμβάνονται υπόψη τα νόμιμα συμφέροντα τρίτων. Η παράγραφος 3 του ίδιου άρθρου προσθέτει ότι οι γεωγραφικές ενδείξεις που προστατεύονται από έκαστο των συμβαλλομένων μερών θα εγγράφονται σε κατάλογο που τηρεί η επιτροπή εμπορίου η οποία συστήνεται με τη σχεδιαζόμενη συμφωνία. Οι περιλαμβανόμενες στον κατάλογο αυτόν γεωγραφικές ενδείξεις θα πρέπει, κατ' επιταγήν του άρθρου 11.19 της συμφωνίας, να προστατεύονται από έκαστο των συμβαλλομένων μερών κατά τρόπον ώστε οι οικείοι επιχειρηματίες να είναι σε θέση να αποτρέπουν την παραπλάνηση του κοινού ή άλλες πράξεις αθέμιτου ανταγωνισμού εκ μέρους τρίτων.
- 117 Στον τομέα των σχεδίων ή υποδειγμάτων, έκαστο των συμβαλλομένων μερών οφείλει, σύμφωνα με τα άρθρα 11.24 έως 11.26 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας, να προστατεύει, για διάστημα τουλάχιστον δέκα ετών από της ημερομηνίας υποβολής της αιτήσεως χορηγήσεως προστασίας, τα σχέδια ή υποδείγματα που έχουν δημιουργηθεί κατά τρόπο ανεξάρτητο και τα οποία είναι νέα ή πρωτότυπα. Το εν λόγω άρθρο 11.24 διευκρινίζει ότι η προστασία δεν καλύπτει τα σχέδια ή υποδείγματα που στην ουσία αποτελούν απόρροια τεχνικών ή λειτουργικών παραμέτρων, καθώς και εκείνα που είναι αντίθετα προς τη δημόσια τάξη ή τα χρηστά ήθη.
- 118 Στον τομέα των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, με το άρθρο 11.29 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας τα συμβαλλόμενα μέρη υπενθυμίζουν τις υποχρεώσεις που υπέχουν από ορισμένα διεθνή νομοθετήματα και αναλαμβάνουν δέσμευση συνεργασίας. Επιπροσθέτως, το άρθρο 11.31 της συμφωνίας ορίζει ότι «[τ]α συμβαλλόμενα μέρη αναγνωρίζουν ότι τα φαρμακευτικά προϊόντα τα οποία προστατεύονται από δίπλωμα ευρεσιτεχνίας στα αντίστοιχα εδάφη τους ενδέχεται να υπόκεινται σε διαδικασία διοικητικής έγκρισης κυκλοφορίας πριν από τη διάθεσή τους στις αντίστοιχες αγορές», ότι αυτά «παρέχουν τη δυνατότητα παράτασης της διάρκειας των δικαιωμάτων που απορρέουν από την

προστασία των ευρεσιτεχνιών, ώστε να αποζημιώνεται ο κάτοχος της ευρεσιτεχνίας για τη μείωση της πραγματικής διάρκειας ζωής της ευρεσιτεχνίας, λόγω της διαδικασίας διοικητικής έγκρισης κυκλοφορίας» και ότι «[η] παράταση της διάρκειας των δικαιωμάτων που απορρέουν από την προστασία των ευρεσιτεχνιών δεν μπορεί να υπερβαίνει τα πέντε έτη».

- 119 Το άρθρο 11.33 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας προσθέτει ότι, «[ό]ταν ένα συμβαλλόμενο μέρος απαιτεί την υποβολή δεδομένων δοκιμής ή μελετών που αφορούν την ασφάλεια και την αποτελεσματικότητα ενός φαρμακευτικού προϊόντος πριν από τη χορήγηση έγκρισης για τη διάθεση στην αγορά του προϊόντος αυτού, τότε, για διάστημα τουλάχιστον πέντε ετών από την ημερομηνία έγκρισης στο εν λόγω μέρος, το συμβαλλόμενο μέρος δεν επιτρέπει σε τρίτους τη διάθεση στην αγορά του ίδιου ή παρόμοιου προϊόντος, με βάση την έγκριση κυκλοφορίας η οποία χορηγήθηκε στον φορέα που είχε παράσχει τα δεδομένα δοκιμής ή τις μελέτες, εκτός εάν ο φορέας που είχε παράσχει τα εν λόγω δεδομένα ή μελέτες έχει δώσει τη συγκατάθεσή του». Το άρθρο 11.34 της συμφωνίας αυτής περιλαμβάνει ανάλογους κανόνες για την προστασία των δεδομένων δοκιμής που υποβάλλονται με σκοπό τη διοικητική έγκριση κυκλοφορίας για τη διάθεση γεωργικού χημικού προϊόντος στην αγορά.
- 120 Τέλος, στον τομέα των φυτικών ποικιλιών, το άρθρο 11.35 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας υπενθυμίζει τις υποχρεώσεις που τα συμβαλλόμενα μέρη υπέχουν από διεθνή σύμβαση.
- 121 Αυτό το σύνολο διατάξεων που αφορούν το δικαίωμα του δημιουργού και τα συγγενικά δικαιώματα, τα εμπορικά σήματα, τις γεωγραφικές ενδείξεις, τα σχέδια ή υποδείγματα, τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας, τα δεδομένα δοκιμής και τις φυτικές ποικιλίες, το οποίο συνίσταται σε υπόμνηση υφιστάμενων πολυμερών διεθνών υποχρεώσεων, αφενός, και διμερών δεσμεύσεων, αφετέρου, έχει ως βασικό σκοπό, κατά το άρθρο 11.1, παράγραφος 1, στοιχείο β', της συμφωνίας αυτής, την εξασφάλιση υπέρ των επιχειρηματιών της Ένωσης και της Σιγκαπούρης «κατάλληλου επιπέδου προστασίας» των δικαιωμάτων τους διανοητικής ιδιοκτησίας.
- 122 Οι προαναφερθείσες διατάξεις του κεφαλαίου 11 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας παρέχουν στους επιχειρηματίες της Ένωσης και της Σιγκαπούρης το δικαίωμα να απολαύουν, στο έδαφος του άλλου συμβαλλόμενου μέρους, επιπέδων προστασίας των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας τα οποία είναι έως έναν βαθμό ομοιογενή, συμβάλλοντας κατ' αυτόν τον τρόπο στην επί ίσοις όροις συμμετοχή τους στο ελεύθερο εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών μεταξύ Ένωσης και Δημοκρατίας της Σιγκαπούρης.
- 123 Το αυτό ισχύει για τα άρθρα 11.36 έως 11.47 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας, τα οποία επιβάλλουν σε έκαστο των συμβαλλομένων μερών την υποχρέωση να προβλέπει ορισμένες κατηγορίες διαδικασιών και ενδίκων βοηθημάτων του αστικού δικαίου που θα παρέχουν στους ενδιαφερομένους τη δυνατότητα να αξιώνουν και να επιτυγχάνουν τον σεβασμό των δικαιωμάτων τους διανοητικής ιδιοκτησίας. Οι διατάξεις αυτές εξασφαλίζουν έως έναν βαθμό ομοιομορφία μεταξύ των επιπέδων δικαστικής προστασίας που παρέχεται στους φορείς δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, αντιστοίχως, στην Ένωση και στη Σιγκαπούρη.
- 124 Το αυτό ισχύει επίσης για τα άρθρα 11.48 έως 11.50 της συμφωνίας, τα οποία επιβάλλουν σε έκαστο των συμβαλλομένων μερών την υποχρέωση καθιέρωσης μεθόδων για τον εντοπισμό, από τις τελωνειακές αρχές, εμπορευμάτων με παραποιημένο εμπορικό σήμα ή πειρατικών προϊόντων, καθώς και την υποχρέωση παροχής στους φορείς δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας της δυνατότητας να επιτυγχάνουν, σε περίπτωση υποψίας παραποίησης ή πειρατείας, την αναστολή της ελεύθερης κυκλοφορίας των εν λόγω εμπορευμάτων. Οι διατάξεις αυτές εξασφαλίζουν ομοιομορφία μεταξύ των διαθέσιμων μέσων προστασίας των φορέων δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας έναντι της εισόδου, αντιστοίχως, στην αγορά της Ένωσης και στην αγορά της Σιγκαπούρης, εμπορευμάτων με παραποιημένο εμπορικό σήμα ή πειρατικών προϊόντων.

- 125 Εκ του συνόλου των στοιχείων αυτών προκύπτει, κατ' αρχάς, ότι οι διατάξεις του κεφαλαίου 11 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας σκοπούν πράγματι, όπως ορίζει το άρθρο 11, παράγραφος 1, της συμφωνίας αυτής, στη «διευκόλυνση της παραγωγής και της [εμπορίας] καινοτόμων και δημιουργικών προϊόντων και της παροχής υπηρεσιών μεταξύ των συμβαλλόμενων μερών» και στην «αύξηση των οφελών από το εμπόριο και τις επενδύσεις».
- 126 Εκ των εν λόγω στοιχείων προκύπτει, περαιτέρω, ότι το κεφάλαιο αυτό δεν κατατείνει στην εναρμόνιση των νομοθεσιών των κρατών μελών της Ένωσης, αλλά έχει ως σκοπό να διέπει την ελευθέρωση των εμπορικών συναλλαγών μεταξύ Ένωσης και Δημοκρατίας της Σιγκαπούρης.
- 127 Τέλος, συνάγεται ότι, λαμβανομένης υπόψη της σημαντικής θέσεως που κατέχει η προστασία των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας στο εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών, εν γένει, και στην πάταξη του παράνομου εμπορίου, ειδικότερα, και την οποία υπενθύμισε η γενική εισαγγελέας με το σημείο 436 των προτάσεών της, οι διατάξεις του κεφαλαίου 11 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας δύνανται να έχουν ευθείες και άμεσες συνέπειες επί των εμπορικών συναλλαγών μεταξύ Ένωσης και Δημοκρατίας της Σιγκαπούρης.
- 128 Επομένως, κατ' εφαρμογήν των προμνησθέντων με τις σκέψεις 36 και 112 της παρούσας γνωμοδοτήσεως κριτηρίων, συνάγεται ότι το κεφάλαιο 11 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας αφορά τις «εμπορικές πτυχές της διανοητικής ιδιοκτησίας» κατά την έννοια του άρθρου 207, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ.
- 129 Ορισμένα εκ των κρατών μελών που υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο υποστηρίζουν ότι το κεφάλαιο 11 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας καλύπτει ομοίως μη εμπορικές πτυχές της διανοητικής ιδιοκτησίας για τον λόγο ότι το άρθρο 11.4 της συμφωνίας αυτής παραπέμπει, ως προς το δικαίωμα του δημιουργού και τα συγγενικά δικαιώματα, σε πολυμερείς συμβάσεις που περιέχουν διάταξη σχετική με τα ηθικά δικαιώματα. Εντούτοις, η περιλαμβανόμενη στη σχεδιαζόμενη συμφωνία παραπομπή στις συμβάσεις αυτές δεν αρκεί, προκειμένου για τον προσδιορισμό της φύσεως της αρμοδιότητας της Ένωσης για τη σύναψη της σχεδιαζόμενης συμφωνίας, για να γίνει δεκτό ότι το θέμα αυτό συνιστά χωριστή συνιστώσα της σχεδιαζόμενης συμφωνίας, συμφωνίας η οποία δεν μνημονεύει τα ηθικά δικαιώματα.
- 130 Εκ του συνόλου των προεκτεθέντων προκύπτει ότι βασικός σκοπός του κεφαλαίου 11 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας είναι η διευκόλυνση και η ρύθμιση των εμπορικών συναλλαγών μεταξύ Ένωσης και Δημοκρατίας της Σιγκαπούρης και ότι οι διατάξεις του κεφαλαίου αυτού δύνανται να έχουν ευθείες και άμεσες συνέπειες επί των εν λόγω συναλλαγών, κατά την έννοια της προμνησθείσας με τις σκέψεις 36 και 112 της παρούσας γνωμοδοτήσεως νομολογίας. Το κεφάλαιο αυτό εμπίπτει, συνεπώς, στην κατ' άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο ε', ΣΛΕΕ αποκλειστική αρμοδιότητα της Ένωσης.

Οι σχετικές με τον ανταγωνισμό δεσμεύσεις

- 131 Κατά το άρθρο 12.1, παράγραφος 1, της σχεδιαζόμενης συμφωνίας, τα συμβαλλόμενα μέρη αναγνωρίζουν «τη σημασία του ελεύθερου και ανοθέτου ανταγωνισμού στις εμπορικές συναλλαγές τους» και, παράλληλα, ότι «οι επιχειρηματικές πρακτικές ή συναλλαγές που βλάπτουν τον ανταγωνισμό μπορούν να στρεβλώσουν την εύρυθμη λειτουργία των αγορών και να υπονομεύσουν τα οφέλη που προκύπτουν από την απελευθέρωση του εμπορίου».
- 132 Προς τούτο, το άρθρο 12.1, παράγραφος 2, της συμφωνίας αυτής επιβάλλει σε έκαστο των συμβαλλομένων μερών την υποχρέωση θεσπίσεως νομοθεσίας η οποία θα του παρέχει τη δυνατότητα να αντιμετωπίζει αποτελεσματικώς συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων, αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων και εναρμονισμένες πρακτικές οι οποίες έχουν ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα την παρεμπόδιση, τον περιορισμό ή τη νόθευση ανταγωνισμού, καθώς και τις καταχρήσεις δεσπόζουσας θέσεως και τις

συγκεντρώσεις μεταξύ επιχειρήσεων οι οποίες συνεπάγονται σημαντική συρρίκνωση ή παρεμπόδιση του ανταγωνισμού, εφόσον οι εν λόγω συμφωνίες, αποφάσεις, πρακτικές, καταχρήσεις δεσπόζουσας θέσεως και συγκεντρώσεις επηρεάζουν το εμπόριο μεταξύ Ένωσης και Δημοκρατίας της Σιγκαπούρης.

- 133 Το άρθρο 12.2 της εν λόγω συμφωνίας προσθέτει ότι έκαστο των συμβαλλομένων μερών αναλαμβάνει την υποχρέωση να αναθέσει σε αρχές το έργο της θέσεως σε εφαρμογή της αντίστοιχης νομοθεσίας του, για την οποία γίνεται λόγος στην παράγραφο 2 του άρθρου 12.1, και να εφαρμόζει τη νομοθεσία αυτή με διαφάνεια και άνευ διακρίσεων, τηρώντας τις αρχές της δίκαιης διαδικασίας και σεβόμενο τα δικαιώματα άμυνας.
- 134 Οι ως άνω διατάξεις της σχεδιαζόμενης συμφωνίας εντάσσονται αναμφιβόλως στο πλαίσιο της ελευθερώσεως των συναλλαγών μεταξύ Ένωσης και Δημοκρατίας της Σιγκαπούρης. Πράγματι, οι διατάξεις αυτές αφορούν ειδικώς την πάταξη των αντίθετων προς τους κανόνες του ανταγωνισμού δραστηριοτήτων και των συγκεντρώσεων που έχουν ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα την παρεμπόδιση της διεξαγωγής των εμπορικών συναλλαγών μεταξύ της Ένωσης και του τρίτου αυτού κράτους υπό συνθήκες υγιούς ανταγωνισμού.
- 135 Οι εν λόγω διατάξεις εμπίπτουν, συνεπώς, στο πεδίο της κοινής εμπορικής πολιτικής και όχι στο πεδίο της εσωτερικής αγοράς. Η διαπίστωση ότι η σχεδιαζόμενη συμφωνία ουδόλως αφορά την εναρμόνιση των νομοθεσιών των κρατών μελών της Ένωσης ή το μεταξύ κρατών μελών εμπόριο επιρρωννύεται εξάλλου από την πρώτη περίοδο του άρθρου 12.2 της συμφωνίας αυτής, κατά την οποία «[κ]άθε συμβαλλόμενο μέρος διατηρεί την αυτονομία του ως προς την ανάπτυξη και την εφαρμογή της νομοθεσίας του», καθώς και από την περιλαμβανόμενη στο άρθρο 12.1 διευκρίνιση ότι το κεφάλαιο 12 της συμφωνίας αφορά τις αντίθετες προς τους κανόνες του ανταγωνισμού συμφωνίες, αποφάσεις, πρακτικές, καταχρήσεις δεσπόζουσας θέσεως και συγκεντρώσεις μόνο στον βαθμό κατά τον οποίο αυτές επηρεάζουν το εμπόριο μεταξύ Ένωσης και Δημοκρατίας της Σιγκαπούρης.
- 136 Τα άρθρα 12.3 και 12.4 της εν λόγω συμφωνίας εμφανίζουν ομοίως ειδικό σύνδεσμο με τις εμπορικές συναλλαγές μεταξύ Ένωσης και Δημοκρατίας της Σιγκαπούρης. Πράγματι, οι διατάξεις αυτές ορίζουν κατά βάση ότι όλες οι δημόσιες επιχειρήσεις, οι επιχειρήσεις στις οποίες έχουν παραχωρηθεί ειδικά ή αποκλειστικά δικαιώματα, καθώς και τα κρατικά μονοπώλια υποχρεούνται σε μη διακριτική μεταχείριση των αγαθών και των παροχών υπηρεσιών του άλλου συμβαλλόμενου μέρους.
- 137 Το κεφάλαιο 12 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας περιλαμβάνει επίσης διατάξεις σχετικές με επιδοτήσεις. Οι διατάξεις αυτές υπενθυμίζουν τις υποχρεώσεις που τα συμβαλλόμενα μέρη υπέχουν εκ της συμφωνίας για τις επιδοτήσεις και τα αντισταθμιστικά μέτρα, η οποία περιλαμβάνεται στο παράρτημα 1 Α της Συμφωνίας ΠΟΕ, ορίζουν ποιες είναι οι απαγορευμένες επιδοτήσεις που συνδέονται με το εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών μεταξύ Ένωσης και Δημοκρατίας της Σιγκαπούρης και επιβάλλουν σε έκαστο των συμβαλλομένων μερών την υποχρέωση να καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια για την εξουδετέρωση ή την εξάλειψη των συνεπειών μη απαγορευμένων επιδοτήσεων επί των συναλλαγών με το άλλο συμβαλλόμενο μέρος.
- 138 Εκ των προεκτεθέντων στοιχείων προκύπτει ότι το κεφάλαιο 12 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας εμπίπτει, κατ' εφαρμογήν των προμνησθέντων με τη σκέψη 36 της παρούσας γνωμοδοτήσεως κριτηρίων, στην κατ' άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο ε', ΣΛΕΕ αποκλειστική αρμοδιότητα της Ένωσης.

Οι σχετικές με την αειφόρο ανάπτυξη δεσμεύσεις

- 139 Όπως προκύπτει από τη σκέψη 5 της παρούσας γνωμοδοτήσεως, η άδεια για έναρξη διαπραγματεύσεων με τη Δημοκρατία της Σιγκαπούρης προς σύναψη συμφωνίας ελευθέρων συναλλαγών δόθηκε στις 22 Δεκεμβρίου 2009.

- 140 Όπως τόνισε το Κοινοβούλιο με τις παρατηρήσεις του, αντικείμενο των διαπραγματεύσεων αυτών ήταν η επίτευξη συμφωνίας ελευθέρων συναλλαγών «νέας γενιάς», ήτοι εμπορικής συμφωνίας εμπεικλείουσας, πέραν των στοιχείων που παραδοσιακώς περιέχονται σε τέτοιες συμφωνίες, όπως η μείωση των δασμολογικών και μη δασμολογικών εμποδίων στο εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών, άλλες σημαντικές, αν όχι αναγκαίες, πτυχές του εν λόγω εμπορίου.
- 141 Οι Συνθήκες ΕΕ και ΛΕΕ τέθηκαν σε ισχύ την 1η Δεκεμβρίου 2009. Ως προς την κοινή εμπορική πολιτική, η Συνθήκη ΛΕΕ διαφέρει σημαντικά από την προϊσχύουσα Συνθήκη ΕΚ, καθώς εντάσσει στην εν λόγω πολιτική νέες πτυχές του σύγχρονου διεθνούς εμπορίου. Η διεύρυνση, με τη Συνθήκη ΛΕΕ, του πεδίου της κοινής εμπορικής πολιτικής συνιστά σημαντική εξέλιξη του πρωτογενούς δικαίου της Ένωσης (βλ. απόφαση της 18ης Ιουλίου 2013, Daiichi Sankyo και Sanofi-Aventis Deutschland, C-414/11, EU:C:2013:520, σκέψεις 46 και 48).
- 142 Χαρακτηριστικός της εξελίξεως αυτής είναι, μεταξύ άλλων, ο κανόνας του άρθρου 207, παράγραφος 1, δεύτερη περίοδος, ΣΛΕΕ, κατά τον οποίο «[η] κοινή εμπορική πολιτική ασκείται στο πλαίσιο των αρχών και των στόχων της εξωτερικής δράσης της Ένωσης». Οι εν λόγω αρχές και στόχοι προσδιορίζονται στο άρθρο 21, παράγραφοι 1 και 2, ΣΕΕ και αφορούν, μεταξύ άλλων, την αιεφόρο ανάπτυξη που συνδέεται με τη διαφύλαξη και τη βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος και την αιεφόρο διαχείριση των παγκόσμιων φυσικών πόρων, όπως αναφέρεται στην παράγραφο 2, στοιχείο στ', του εν λόγω άρθρου 21.
- 143 Η υποχρέωση της Ένωσης για συνεκτίμηση των εν λόγω στόχων και αρχών κατά την άσκηση της κοινής εμπορικής πολιτικής της προκύπτει από συνδυασμένη ανάγνωση του άρθρου 207, παράγραφος 1, δεύτερη περίοδος, ΣΛΕΕ, του άρθρου 21, παράγραφος 3, ΣΕΕ και του άρθρου 205 ΣΛΕΕ.
- 144 Συγκεκριμένα, κατά το άρθρο 21, παράγραφος 3, ΣΕΕ, η Ένωση «επιδιώκει τους στόχους των παραγράφων 1 και 2 κατά τη διαμόρφωση και εφαρμογή της εξωτερικής δράσης της στους διάφορους τομείς που καλύπτονται από τον παρόντα τίτλο και από το πέμπτο μέρος της Συνθήκης [ΛΕΕ] [...]». Το πέμπτο μέρος της Συνθήκης ΛΕΕ καταλαμβάνει, μεταξύ άλλων, την κοινή εμπορική πολιτική.
- 145 Το άρθρο 205 ΣΛΕΕ προβλέπει την ίδια υποχρέωση, ορίζοντας ότι «[η] δράση της Ένωσης στη διεθνή σκηνή, βάσει του [πέμπτου μέρους της Συνθήκης ΛΕΕ], έχει ως γνώμονα τις αρχές, προωθεί τους στόχους και διεξάγεται σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις που περιλαμβάνονται στο κεφάλαιο 1 του τίτλου V της [Συνθήκης ΕΕ]». Το κεφάλαιο 1 του τίτλου V της Συνθήκης ΕΕ περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, το άρθρο 21 ΣΕΕ.
- 146 Επιβάλλεται, εξάλλου, να ληφθούν υπόψη το άρθρο ΣΛΕΕ 9, κατά το οποίο «[κ]ατά τον καθορισμό και την εφαρμογή των πολιτικών και των δράσεων της, η Ένωση συνεκτιμά τις απαιτήσεις που συνδέονται [...] με τη διασφάλιση της κατάλληλης κοινωνικής προστασίας», και το άρθρο 11 ΣΛΕΕ, κατά το οποίο «[ο]ι απαιτήσεις της περιβαλλοντικής προστασίας πρέπει να ενταχθούν στον καθορισμό και την εφαρμογή των πολιτικών και δράσεων της Ένωσης, ιδίως προκειμένου να προωθηθεί η αιεφόρος ανάπτυξη» (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2016, ΑΓΕΤ Ηρακλής, C-201/15, EU:C:2016:972, σκέψη 78). Επιπροσθέτως, το άρθρο 3, παράγραφος 5, ΣΕΕ επιβάλλει στην Ένωση την υποχρέωση να συμβάλλει, στις σχέσεις της με τον υπόλοιπο κόσμο, στο «ελεύθερο και δίκαιο» εμπόριο.
- 147 Συνεπώς, ο στόχος της αιεφόρου αναπτύξεως αποτελεί πλέον αναπόσπαστο τμήμα της κοινής εμπορικής πολιτικής.
- 148 Εν προκειμένω, με το προοίμιο της σχεδιαζόμενης συμφωνίας τα συμβαλλόμενα μέρη δηλώνουν «αποφασισμέν[α] να ενισχύσουν τις οικονομικές, εμπορικές και επενδυτικές σχέσεις τους σύμφωνα με το στόχο της αιεφόρου ανάπτυξης, ως προς τις οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές του διαστάσεις». Προς την κατεύθυνση αυτή, το κεφάλαιο 13 της συμφωνίας ορίζει, στα άρθρα 13.1

- και 13.2, ότι η αειφόρος ανάπτυξη, της οποίας η κοινωνική προστασία των εργαζομένων και η προστασία του περιβάλλοντος αποτελούν αμοιβαίως επωφελείς συνιστώσες, εντάσσεται στους στόχους των εμπορικών σχέσεων μεταξύ Ένωσης και Δημοκρατίας της Σιγκαπούρης.
- 149 Ως προς την κοινωνική προστασία των εργαζομένων, τα άρθρα 13.3 έως 13.5 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας προβλέπουν, περάν διαφόρων δεσμεύσεων των συμβαλλομένων μερών για συνεργασία, ανταλλαγή πληροφοριών και συνεκτίμηση επιστημονικών στοιχείων, την υποχρέωση των συμβαλλομένων μερών για αποτελεσματική εφαρμογή των αρχών που αφορούν τα θεμελιώδη δικαιώματα στην εργασία. Οι αρχές αυτές, οι οποίες απαριθμούνται στο άρθρο 13.3, παράγραφος 3, της συμφωνίας, περιλαμβάνουν, δυνάμει νομοθετημάτων θεσπισθέντων στο πλαίσιο της Διεθνούς Οργανώσεως Εργασίας (ΔΟΕ), «την ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι και την ουσιαστική αναγνώριση του δικαιώματος συλλογικής διαπραγμάτευσης», «την εξάλειψη κάθε μορφής αναγκαστικής ή υποχρεωτικής εργασίας», «την ουσιαστική κατάργηση της παιδικής εργασίας», καθώς και «την εξάλειψη των διακρίσεων όσον αφορά την απασχόληση και την εργασία». Οι εν λόγω αρχές αντιστοιχούν σε εκείνες της Διακηρύξεως της ΔΟΕ για τις θεμελιώδεις αρχές και τα θεμελιώδη δικαιώματα στην εργασία και της συνέχειας αυτής, η οποία υιοθετήθηκε στη Γενεύη στις 18 Ιουνίου 1998 (παράρτημα αναθεωρηθέν στις 15 Ιουνίου 2010), και, όπως τονίζεται στην αιτιολογική σκέψη 3 του προοιμίου της διακηρύξεως αυτής, συνδέονται με την αειφόρο ανάπτυξη.
- 150 Ως προς την προστασία του περιβάλλοντος, τα άρθρα 13.6 έως 13.10 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας προβλέπουν, περάν διαφόρων δεσμεύσεων των συμβαλλομένων μερών για συνεργασία, ανταλλαγή πληροφοριών και συνεκτίμηση επιστημονικών στοιχείων, την υποχρέωσή τους για αποτελεσματική εφαρμογή των πολυμερών περιβαλλοντικών συμφωνιών στις οποίες είναι συμβαλλόμενα μέρη (άρθρο 13.6, παράγραφος 2), την πάταξη του εμπορίου παρανόμως υλοτομημένης ξυλείας και προϊόντων της (άρθρο 13.7, στοιχείο β'), την αειφόρο εκμετάλλευση των ιχθυαποθεμάτων, όπως αυτή ορίζεται στις διεθνείς πράξεις που έχουν κυρωθεί από τα συμβαλλόμενα μέρη (άρθρο 13.8, στοιχείο α'), την πάταξη της παράνομης, λαθραίας και άναρχης αλιείας (άρθρο 13.8, στοιχείο β'), καθώς και τη θέσπιση αποτελεσματικών μέτρων παρακολούθησεως και ελέγχου με στόχο την εξασφάλιση της συμμόρφωσης με τα μέτρα διατηρήσεως (άρθρο 13.8, στοιχείο γ').
- 151 Το άρθρο 13.6, παράγραφος 4, της συμφωνίας αυτής διευκρινίζει ότι απαγορεύεται η εκ μέρους των συμβαλλομένων μερών εφαρμογή μέτρων τα οποία θεσπίζονται ή διατηρούνται εν ισχύ με σκοπό την υλοποίηση πολυμερούς περιβαλλοντικής συμφωνίας κατά τρόπον ο οποίος συνιστά μέσο αυθαίρετης ή αδικαιολόγητης διακριτικής μεταχειρίσεως μεταξύ των συμβαλλομένων μερών ή συγκεκριμένο περιορισμό του εμπορίου.
- 152 Με τις προαναφερθείσες διατάξεις του κεφαλαίου 13 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας, η Ένωση και η Δημοκρατία της Σιγκαπούρης αναλαμβάνουν κατ' ουσίαν τη δέσμευση να εξασφαλίζουν ότι κατά τις μεταξύ τους εμπορικές συναλλαγές θα τηρούν τις υποχρεώσεις που υπέχουν από διεθνείς συμφωνίες στους τομείς της κοινωνικής προστασίας των εργαζομένων και του περιβάλλοντος στις οποίες είναι συμβαλλόμενα μέρη.
- 153 Η διαπίστωση αυτή δεν τίθεται εν αμφιβόλω από το γεγονός ότι οι διεθνείς δεσμεύσεις που μνημονεύονται στο κεφάλαιο 13 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας, ήτοι, μεταξύ άλλων, οι δεσμεύσεις για τις οποίες έγινε λόγος με τις σκέψεις 149 και 150 της παρούσας γνωμοδοτήσεως, δεν καλύπτουν μόνον τις εμπορικές συναλλαγές μεταξύ Ένωσης και Δημοκρατίας της Σιγκαπούρης. Πράγματι, λαμβανομένης υπόψη της δυσχέρειας διακρίσεως, για τους σκοπούς της τηρήσεως των εν λόγω δεσμεύσεων, μεταξύ των προϊόντων και των υπηρεσιών που αποτελούν αντικείμενο των εμπορικών συναλλαγών μεταξύ της Ένωσης και του εν λόγω τρίτου κράτους και εκείνων που δεν αποτελούν αντικείμενο των συναλλαγών αυτών, η αναγκαιότητα εξασφάλισεως, κατά τρόπο αποτελεσματικό, της τηρήσεως των εν λόγω δεσμεύσεων στο πλαίσιο αυτών των συναλλαγών εξηγεί το γεγονός ότι οι ίδιες αυτές δεσμεύσεις καλύπτουν το σύνολο των δραστηριοτήτων στους οικείους τομείς.

- 154 Εξάλλου, η έκταση των υποχρεώσεων που απορρέουν από τις διεθνείς συμβάσεις στις οποίες παραπέμπει η σχεδιαζόμενη συμφωνία αποτελεί ζήτημα που καλύπτεται από τους μηχανισμούς ερμηνείας, διαμεσολαβήσεως και διευθετήσεως διαφορών οι οποίοι ισχύουν για τις εν λόγω συμβάσεις. Η σχεδιαζόμενη συμφωνία κατοχυρώνει την εφαρμογή αυτών των εξωτερικών μηχανισμών, ορίζοντας, στο άρθρο 13.16, ότι οι δικοί της μηχανισμοί επιλύσεως διαφορών και διαμεσολαβήσεως, οι οποίοι προβλέπονται, αντιστοίχως, από τα κεφάλαια 15 και 16, δεν ισχύουν ως προς το κεφάλαιο 13.
- 155 Επομένως, το κεφάλαιο 13 δεν αφορά ούτε το περιεχόμενο των διεθνών συμβάσεων στις οποίες παραπέμπει ούτε τις σχετικές με τις συμβάσεις αυτές αρμοδιότητες της Ένωσης ή των κρατών μελών. Εμφανίζει, όμως, ειδικό σύνδεσμο με τις εμπορικές συναλλαγές μεταξύ Ένωσης και Δημοκρατίας της Σιγκαπούρης.
- 156 Πράγματι, το εν λόγω κεφάλαιο 13 διέπει τις συναλλαγές αυτές, εξασφαλίζοντας ότι, στο πλαίσιο τους, τηρούνται οι εν λόγω συμβάσεις και ότι κανένα εκ των μέτρων που θεσπίζονται δυνάμει αυτών δεν εφαρμόζεται κατά τρόπον ο οποίος να συνεπάγεται αυθαίρετη ή αδικαιολόγητη διάκριση ή συγκεκαλυμμένο περιορισμό των εν λόγω συναλλαγών.
- 157 Το κεφάλαιο 13 δύναται ομοίως να έχει ευθείες και άμεσες συνέπειες επί των εν λόγω εμπορικών συναλλαγών.
- 158 Οι συνέπειες αυτές απορρέουν, πρώτον, από τη δέσμευση που τα συμβαλλόμενα μέρη αναλαμβάνουν με το άρθρο 13.1, παράγραφος 3, της σχεδιαζόμενης συμφωνίας, αφενός, να μην ενθαρρύνουν το εμπόριο μέσω της μείωσης της κοινωνικής και περιβαλλοντικής προστασίας στο έδαφός τους σε επίπεδα που υπολείπονται των προτύπων που υπαγορεύουν οι διεθνείς δεσμεύσεις τους και, αφετέρου, να μην εφαρμόζουν τα πρότυπα αυτά με πνεύμα προστατευτισμού.
- 159 Δεύτερον, οι διατάξεις του κεφαλαίου 13 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας δύνανται να έχουν ευθείες και άμεσες συνέπειες επί των εμπορικών συναλλαγών μεταξύ Ένωσης και Δημοκρατίας της Σιγκαπούρης, καθώς περιορίζουν τον κίνδυνο υπέρμετρων αποκλίσεων μεταξύ του κόστους παραγωγής προϊόντων και παροχής υπηρεσιών εντός της Ένωσης, αφενός, και της Δημοκρατίας της Σιγκαπούρης, αφετέρου, συμβάλλοντας κατ' αυτόν τον τρόπο στην επί ίσοις όροις συμμετοχή των επιχειρηματιών της Ένωσης και εκείνων του τρίτου αυτού κράτους στο ελεύθερο εμπόριο.
- 160 Τρίτον, όσον αφορά, ειδικότερα, τις δεσμεύσεις που έχουν ως αντικείμενο την πάταξη του εμπορίου παρανόμως υλοτομημένης ξυλείας και προϊόντων της, καθώς και την πάταξη της παράνομης, λαθραίας και άναρχης αλιείας, για τις οποίες έγινε λόγος με τη σκέψη 150 της παρούσας γνωμοδοτήσεως, με τη σχεδιαζόμενη συμφωνία τα συμβαλλόμενα μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να θέτουν σε εφαρμογή ή να ενθαρρύνουν συστήματα τεκμηριώσεως, ελέγχου και πιστοποίησης. Τέτοια συστήματα είναι ικανά να επηρεάσουν ευθέως το εμπόριο των οικείων προϊόντων (βλ., συναφώς, απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 2002, Επιτροπή κατά Συμβουλίου, C-281/01, EU:C:2002:761, σκέψη 40).
- 161 Τέλος, ο ειδικός σύνδεσμος που οι διατάξεις του κεφαλαίου 13 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας εμφανίζουν με τις εμπορικές συναλλαγές μεταξύ Ένωσης και Δημοκρατίας της Σιγκαπούρης ανάγεται επίσης στο γεγονός ότι παράβαση των περιλαμβανόμενων στο κεφάλαιο αυτό διατάξεων περί κοινωνικής προστασίας των εργαζομένων και περί προστασίας του περιβάλλοντος παρέχει στο άλλο συμβαλλόμενο μέρος, σύμφωνα με τον εθμικό κανόνα διεθνούς δικαίου που κωδικοποιείται με το άρθρο 60, παράγραφος 1, της Συμβάσεως περί του Δικαίου των Συνθηκών που υπεγράφη στη Βιέννη στις 23 Μαΐου 1969 (Recueil des traités des Nations unies, τόμος 1155, σ. 331, στο εξής: Σύμβαση της Βιέννης), κανόνα ο οποίος τυγχάνει εφαρμογής στις σχέσεις μεταξύ Ένωσης και τρίτων κρατών (βλ., ως προς τη δυνατότητα εφαρμογής επί των εξωτερικών σχέσεων της Ένωσης των εθμικών κανόνων που κωδικοποιούνται με τη Σύμβαση της Βιέννης, αποφάσεις της 25ης Φεβρουαρίου 2010, Brita, C-386/08, EU:C:2010:91, σκέψεις 41 και 42, καθώς και της

21ης Δεκεμβρίου 2016, Συμβούλιο κατά Front Polisario, C-104/16 P, EU:C:2016:973, σκέψεις 100, 107, 110 και 113), το δικαίωμα τερματισμού ή αναστολής της ελευθέρωσης των συναλλαγών η οποία προβλέπεται από τις διατάξεις της εν λόγω συμφωνίας.

- 162 Διαπιστώνεται πράγματι ότι το κεφάλαιο 13 κατέχει ουσιώδη θέση στη σχεδιαζόμενη συμφωνία.
- 163 Αντιθέτως, θα ήταν ανακόλουθο να γίνει δεκτό ότι οι διατάξεις που σκοπούν στην ελευθέρωση των συναλλαγών μεταξύ της Ένωσης και τρίτου κράτους εμπίπτουν στο πεδίο της κοινής εμπορικής πολιτικής, ενώ εκείνες που έχουν ως σκοπό να εξασφαλίζεται ότι αυτή η ελευθέρωση των συναλλαγών πραγματοποιείται με σεβασμό προς την αειφόρο ανάπτυξη δεν εμπίπτουν. Πράγματι, η πραγματοποίηση των διεθνών συναλλαγών συμφώνως προς τον στόχο της αειφόρου αναπτύξεως αποτελεί, όπως επισημάνθηκε με τη σκέψη 147 της παρούσας γνωμοδότησεως, αναπόσπαστο τμήμα της πολιτικής αυτής.
- 164 Η κατ' άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο ε', ΣΛΕΕ αποκλειστική αρμοδιότητα της Ένωσης δεν μπορεί, βεβαίως, να ασκείται προς ρύθμιση των επιπέδων κοινωνικής και περιβαλλοντικής προστασίας στο έδαφος εκάστου των συμβαλλομένων μερών. Η έκδοση τέτοιων κανόνων θα σχετιζόταν με την κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ της Ένωσης και των κρατών μελών η οποία προβλέπεται, μεταξύ άλλων, από το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο δ', το άρθρο 3, παράγραφος 2, και το άρθρο 4, παράγραφος 2, στοιχεία β' και ε', ΣΛΕΕ. Το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο ε', ΣΛΕΕ δεν κατισχύει των άλλων αυτών διατάξεων της Συνθήκης ΛΕΕ, ενώ, εξάλλου, το άρθρο 207, παράγραφος 6, ΣΛΕΕ ορίζει ότι « [η] άσκηση των αρμοδιοτήτων που απονέμ[ονται] [...] στον τομέα της κοινής εμπορικής πολιτικής δεν επηρεάζει την οριοθέτηση των αρμοδιοτήτων μεταξύ της Ένωσης και των κρατών μελών [...]».
- 165 Εν προκειμένω εντούτοις, από το άρθρο 13.1, παράγραφος 4, της σχεδιαζόμενης συμφωνίας προκύπτει ότι τα συμβαλλόμενα μέρη «δεν αποσκοπούν στην εναρμόνιση των εργασιακών ή περιβαλλοντικών προτύπων τους», ενώ από το άρθρο 13.2, παράγραφος 1, της συμφωνίας αυτής προκύπτει ότι τα συμβαλλόμενα μέρη αναγνωρίζουν το δικαίωμα κάθε μέρους να θεσπίζει δικά του επίπεδα περιβαλλοντικής και κοινωνικής προστασίας, καθώς και να εγκρίνει ή να τροποποιεί συνακολούθως τη νομοθεσία και την πολιτική του κατά τρόπο συνεπή προς τις διεθνείς δεσμεύσεις του στους συγκεκριμένους τομείς.
- 166 Εκ του συνόλου των στοιχείων αυτών προκύπτει ότι οι διατάξεις του κεφαλαίου 13 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας δεν έχουν ως αντικείμενο τη ρύθμιση των επιπέδων κοινωνικής και περιβαλλοντικής προστασίας στο έδαφος εκάστου των συμβαλλομένων μερών, αλλά τη ρύθμιση των εμπορικών συναλλαγών μεταξύ Ένωσης και Δημοκρατίας της Σιγκαπούρης, μέσω της εξαρτήσεως της ελευθέρωσης των συναλλαγών αυτών από τον όρον ότι τα συμβαλλόμενα μέρη τηρούν τις διεθνείς υποχρεώσεις τους στους τομείς της κοινωνικής προστασίας των εργαζομένων και της προστασίας του περιβάλλοντος.
- 167 Λαμβανομένων υπόψη όλων των προεκτεθέντων, το κεφάλαιο 13 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας εμπίπτει, σύμφωνα με τα προμνησθέντα με τη σκέψη 36 της παρούσας γνωμοδότησεως κριτήρια, στην κοινή εμπορική πολιτική και, συνεπώς, στην κατ' άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο ε', ΣΛΕΕ αποκλειστική αρμοδιότητα της Ένωσης.

Επί της κατ' άρθρο 3, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ αρμοδιότητας

Οι σχετικές με τις υπηρεσίες στον τομέα των μεταφορών δεσμεύσεις

- 168 Για τους λόγους που εκτέθηκαν με τις σκέψεις 56 έως 68 της παρούσας γνωμοδοτήσεως, στον βαθμό κατά τον οποίο οι δεσμεύσεις του κεφαλαίου 8 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας αφορούν τις υπηρεσίες διεθνών θαλάσσιων μεταφορών, σιδηροδρομικών μεταφορών, οδικών μεταφορών και εσωτερικών πλωτών μεταφορών, καθώς και τις υπηρεσίες που συνδέονται εγγενώς με τις υπηρεσίες μεταφορών, αυτές δεν εμπίπτουν στο πεδίο της κοινής εμπορικής πολιτικής, αλλά πρέπει να εγκριθούν κατά τρόπο σύμφωνο με την κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ της Ένωσης και των κρατών μελών στον τομέα της κοινής πολιτικής των μεταφορών.
- 169 Η κοινή αυτή πολιτική διέπεται από τον τίτλο VI του τρίτου μέρους της Συνθήκης ΛΕΕ, ο οποίος περιλαμβάνει τα άρθρα 90 έως 100 ΣΛΕΕ. Η παράγραφος 1 του τελευταίου αυτού άρθρου ορίζει ότι οι διατάξεις του εν λόγω τίτλου εφαρμόζονται στις σιδηροδρομικές, οδικές και εσωτερικές πλωτές μεταφορές, ενώ η παράγραφος 2 αυτού απονέμει στον νομοθέτη της Ένωσης την εξουσία να θεσπίζει οιαδήποτε κατάλληλη διάταξη για τις θαλάσσιες και αεροπορικές μεταφορές. Το άρθρο 91, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ εξουσιοδοτεί τον εν λόγω νομοθέτη να θεσπίζει, στο πλαίσιο της κοινής πολιτικής των μεταφορών, «κοινούς κανόνες».
- 170 Με τη σκέψη 17 της αποφάσεως της 31ης Μαρτίου 1971, Επιτροπή κατά Συμβουλίου (22/70, EU:C:1971:32), το Δικαστήριο επισήμανε ότι, οσάκις η Ένωση εκδίδει διατάξεις με τις οποίες εισάγονται, υπό οιαδήποτε μορφή, κοινοί κανόνες, τα κράτη μέλη δεν έχουν πλέον το δικαίωμα, ανεξαρτήτως του ατομικού ή συλλογικού χαρακτήρα της δράσεώς τους, να αναλαμβάνουν έναντι τρίτων κρατών υποχρεώσεις που θίγουν αυτούς τους κανόνες (βλ., επίσης, μεταξύ άλλων, απόφαση της 5ης Νοεμβρίου 2002, Επιτροπή κατά Δανίας, C-467/98, EU:C:2002:625, σκέψεις 77 έως 80).
- 171 Στο πνεύμα αυτής της νομολογιακής γραμμής, το άρθρο 216 ΣΛΕΕ απονέμει στην Ένωση την αρμοδιότητα για σύναψη, μεταξύ άλλων, οιασδήποτε διεθνούς συμφωνίας η οποία «ενδέχεται να επηρεάσει κοινούς κανόνες ή να μεταβάλει την εμβέλειά τους».
- 172 Κατά το άρθρο 3, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, η αρμοδιότητα της Ένωσης για σύναψη μιας τέτοιας συμφωνίας είναι αποκλειστική.
- 173 Η Επιτροπή εκτιμά ότι οι δεσμεύσεις που προβλέπονται από το κεφάλαιο 8 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας και αφορούν τον τομέα των μεταφορών δύνανται να επηρεάσουν κοινούς κανόνες ή να μεταβάλουν την εμβέλειά τους. Το Κοινοβούλιο συντάσσεται με την άποψη αυτήν, εν αντιθέσει προς το Συμβούλιο και τα κράτη μέλη που υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο.
- 174 Επιβάλλεται η εξέταση του ζητήματος αυτού για το σύνολο των υπηρεσιών μεταφορών που περιλαμβάνονται στους συνημμένους στο κεφάλαιο 8 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας πίνακες υποχρεώσεων. Δεδομένης της βαρύνουσας σημασίας που η συμφωνία αυτή αποδίδει στις θαλάσσιες μεταφορές, πρέπει αυτές να εξετασθούν πρώτες.

— Θαλάσσιες μεταφορές

175 Ενώ το κεφάλαιο 8 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας εξαιρεί, με τα άρθρα 8.3 και 8.9, με το σημείο 11.A των προσαρτημάτων 8-A-1 και 8-B-1, καθώς και με το σημείο 16.A των προσαρτημάτων 8-A-2 και 8-A-3 των παραρτημάτων του εν λόγω κεφαλαίου, τις εθνικές θαλάσσιες ενδομεταφορές, από το πεδίο εφαρμογής του, αφιερώνει ένα υποτιμήμα στις διεθνείς θαλάσσιες μεταφορές. Το υποτιμήμα αυτό αποτελείται από το άρθρο 8.56 της συμφωνίας, το οποίο έχει ως εξής:

«1. Το παρόν υποτιμήμα καθορίζει τις αρχές που αφορούν την απελευθέρωση των υπηρεσιών διεθνών θαλάσσιων μεταφορών σύμφωνα με τα τμήματα Β (Διασυνοριακή παροχή υπηρεσιών), Γ (Εγκατάσταση) και Δ (Προσωρινή παρουσία φυσικών προσώπων για επιχειρηματικούς σκοπούς).

2. Για τους σκοπούς του παρόντος υποτιμήματος:

ως “διεθνείς θαλάσσιες μεταφορές” νοούνται, μεταξύ άλλων, οι μεταφορές από πόρτα σε πόρτα και συνδυασμένες μεταφορές, που είναι η μεταφορά αγαθών με τη χρησιμοποίηση περισσότερων του ενός τρόπων μεταφοράς, συμπεριλαμβανομένων και των θαλάσσιων μεταφορών, βάσει ενιαίου εγγράφου μεταφοράς, και, για τον σκοπό αυτό, το δικαίωμα σύναψης απευθείας σύμβασης με τους παρόχους άλλων τρόπων μεταφοράς.

3. Όσον αφορά τις διεθνείς θαλάσσιες μεταφορές, τα συμβαλλόμενα μέρη συμφωνούν να διασφαλίσουν την αποτελεσματική εφαρμογή των αρχών της άνευ περιορισμών πρόσβασης σε φορτία στο πλαίσιο εμπορικών όρων, την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών διεθνών θαλάσσιων μεταφορών, καθώς και την εθνική μεταχείριση στο πλαίσιο της παροχής των εν λόγω υπηρεσιών.

Με βάση τα σημερινά επίπεδα απελευθέρωσης μεταξύ των συμβαλλόμενων μερών όσον αφορά τις διεθνείς θαλάσσιες μεταφορές:

α) τα συμβαλλόμενα μέρη εφαρμόζουν αποτελεσματικά την αρχή της άνευ περιορισμών πρόσβασης στις αγορές και τις συναλλαγές διεθνών θαλάσσιων μεταφορών στο πλαίσιο εμπορικών όρων και χωρίς να εφαρμόζουν διακριτική μεταχείριση·

β) κάθε συμβαλλόμενο μέρος παρέχει στα πλοία που φέρουν τη σημαία του άλλου συμβαλλόμενου μέρους, μεταχείριση όχι λιγότερο ευνοϊκή από αυτή που παρέχει στα δικά του πλοία ή στα πλοία τρίτων χωρών, ανάλογα με το ποια είναι καλύτερη, όσον αφορά, μεταξύ άλλων, την πρόσβαση στους λιμένες, τη χρησιμοποίηση των υποδομών και των βοηθητικών ναυτιλιακών υπηρεσιών των λιμένων, καθώς και τα σχετικά τέλη και επιβαρύνσεις, τις τελωνειακές διευκολύνσεις και την πρόσβαση σε αγκυροβόλια και εγκαταστάσεις για φόρτωση και εκφόρτωση.

4. Κατά την εφαρμογή αυτών των αρχών, τα συμβαλλόμενα μέρη:

α) δεν εισάγουν ρήτρες κατανομής φορτίου σε μελλοντικές συμφωνίες με τρίτες χώρες σχετικά με τις υπηρεσίες θαλάσσιων μεταφορών, συμπεριλαμβανομένων του εμπορίου ξηρού και υγρού χύδην φορτίου καθώς και των τακτικών γραμμών, και καταργούν, εντός εύλογης χρονικής περιόδου, αυτές τις ρήτρες κατανομής φορτίου σε περίπτωση που υπάρχουν σε προηγούμενες συμφωνίες·

β) κατά την έναρξη ισχύος της παρούσας συμφωνίας, καταργούν και απέχουν από τη θέσπιση τυχόν μονομερών μέτρων και διοικητικών, τεχνικών και άλλων εμποδίων που ενδέχεται να αποτελούν συγκεκριμένο περιορισμό ή να εισάγουν διακρίσεις όσον αφορά την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών στον τομέα των διεθνών θαλάσσιων μεταφορών.

5. Κάθε συμβαλλόμενο μέρος επιτρέπει στους παρόχους υπηρεσιών διεθνών θαλάσσιων μεταφορών του άλλου συμβαλλόμενου μέρους να διαθέτουν εγκατάσταση στο έδαφός του υπό όρους εγκατάστασης και λειτουργίας σύμφωνα με τους όρους που περιλαμβάνονται στον πίνακα συγκεκριμένων υποχρεώσεών του.

6. Κάθε συμβαλλόμενο μέρος καθιστά διαθέσιμη στους παρόχους διεθνών θαλάσσιων μεταφορών του άλλου συμβαλλόμενου μέρους, με εύλογους και αμερόληπτους όρους και προϋποθέσεις, τη χρήση των ακόλουθων υπηρεσιών στον λιμένα:

- α) πλοήγηση·
- β) ρυμούλκηση και παροχή βοήθειας με ρυμουλκά·
- γ) εφοδιασμό·
- δ) προμήθεια καυσίμων και ανεφοδιασμό με νερό·
- ε) συλλογή αποβλήτων και διάθεση έρματος·
- στ) υπηρεσίες λιμενάρχη·
- ζ) βοηθήματα ναυσιπλοΐας· και
- η) υπηρεσίες απαραίτητες για τη λειτουργία των πλοίων και [παρεχόμενες] από παράκτιους σταθμούς, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται οι επικοινωνίες, η υδροδότηση και η ηλεκτροδότηση, τα μέσα επείγουσας επισκευής, το αγκυροβόλιο, η θέση πρόσδεσης και συναφείς υπηρεσίες.»

- 176 Το εν λόγω άρθρο 8.56 πρέπει να αναγινώσκεται σε συνδυασμό με τον πίνακα συγκεκριμένων υποχρεώσεων που προσαρτάται στο κεφάλαιο 8 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας. Πράγματι, τα άρθρα 8.7 και 8.12 της συμφωνίας αυτής ορίζουν ότι «[ο]ι τομείς που απελευθερώνονται από ένα συμβαλλόμενο μέρος [...] και οι περιορισμοί [...] που εφαρμόζονται, μέσω επιφυλάξεων, [...] καθορίζονται στον πίνακα συγκεκριμένων υποχρεώσεων του».
- 177 Από το σημείο 11.A των προσαρτημάτων 8-A-1 και 8-B-1 των παραρτημάτων του κεφαλαίου αυτού προκύπτει ότι η Ένωση και η Δημοκρατία της Σιγκαπούρης δεν πλαισίωσαν τις δεσμεύσεις του άρθρου 8.56 με κάποιον περιορισμό προκειμένου για τη διασυνοριακή παροχή υπηρεσιών διεθνών θαλάσσιων μεταφορών (πρώτο και δεύτερο είδος παροχής).
- 178 Όσον αφορά, αντιθέτως, την παροχή υπηρεσιών διεθνών θαλάσσιων μεταφορών μέσω της παρουσίας φυσικών προσώπων (τέταρτο είδος παροχής), επισημαίνεται ότι η σχεδιαζόμενη συμφωνία διατηρεί το status quo στις σχέσεις μεταξύ Ένωσης και Δημοκρατίας της Σιγκαπούρης. Πράγματι, από το σημείο 16.A του προσαρτήματος 8-A-3 των παραρτημάτων του κεφαλαίου 8 της συμφωνίας, κατά το οποίο μπορούν να διατηρηθούν εντός της Ένωσης προϋποθέσεις περί ιθαγένειας, και από το σημείο 11.A του προσαρτήματος 8-B-1 των ιδίων παραρτημάτων, κατά το οποίο η Δημοκρατία της Σιγκαπούρης δεν υποχρεούται να προβεί σε ελευθέρωση του τετάρτου είδους παροχής υπηρεσιών, προκύπτει ότι τα συμβαλλόμενα μέρη δεν αναλαμβάνουν τη δέσμευση να προβούν σε ελευθέρωση αυτού του είδους παροχής υπηρεσιών.
- 179 Ως προς την παροχή υπηρεσιών διεθνών θαλάσσιων μεταφορών μέσω εμπορικής παρουσίας στο έδαφος του άλλου συμβαλλόμενου μέρους (τρίτο είδος παροχής), η περιλαμβανόμενη στο άρθρο 8.56, παράγραφος 5, της σχεδιαζόμενης συμφωνίας δέσμευση, κατά την οποία έκαστο των συμβαλλόμενων μερών μέρος επιτρέπει στους παροχείς υπηρεσιών διεθνών θαλάσσιων μεταφορών του άλλου συμβαλλόμενου μέρους να διαθέτουν εγκατάσταση στο έδαφός του, μετριάζεται με το σημείο 16.A του προσαρτήματος 8-A-2 και με το σημείο 11.A του προσαρτήματος 8-B-1 των παραρτημάτων του κεφαλαίου 8 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας, τα οποία περιορίζουν τη δυνατότητα των παροχέων υπηρεσιών του άλλου συμβαλλόμενου μέρους να αποκτούν εγκατάσταση με σκοπό την εκμετάλλευση πλοίων που φέρουν τη σημαία του κράτους εγκαταστάσεως.

- 180 Γνώμονα για την εξέταση του ζητήματος κατά πόσον οι δεσμεύσεις για τις υπηρεσίες του πρώτου και του δεύτερου είδους παροχής, καθώς και οι περιορισμένες δεσμεύσεις για τις υπηρεσίες του τρίτου είδους παροχής «ενδέχεται να επηρεάσ[ουν] τους κοινούς κανόνες ή να μεταβάλ[ουν] την εμβέλειά τους», κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, θα πρέπει να αποτελέσει η πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, κατά την οποία τέτοιος κίνδυνος συντρέχει όταν οι δεσμεύσεις αυτές εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των εν λόγω κανόνων [βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 4ης Σεπτεμβρίου 2014, Επιτροπή κατά Συμβουλίου, C-114/12, EU:C:2014:2151, σκέψη 68· γνωμοδότηση 1/13 (Προσχώρηση τρίτων κρατών στη Σύμβαση της Χάγης), της 14ης Οκτωβρίου 2014, EU:C:2014:2303, σκέψη 71· απόφαση της 26ης Νοεμβρίου 2014, Green Network, C-66/13, EU:C:2014:2399, σκέψη 29, και γνωμοδότηση 3/15 (Συνθήκη του Μαρακές για την πρόσβαση σε δημοσιευμένα έργα), της 14ης Φεβρουαρίου 2017, EU:C:2017:114, σκέψη 105].
- 181 Η κατάφαση ενός τέτοιου κινδύνου δεν προϋποθέτει πλήρη ταύτιση μεταξύ του τομέα που καλύπτεται από τις διεθνείς δεσμεύσεις και του τομέα ο οποίος καλύπτεται από τη νομοθεσία της Ένωσης. Οι δεσμεύσεις αυτές ενδέχεται να επηρεάσουν ή να μεταβάλουν την εμβέλεια των κοινών κανόνων της Ένωσης ομοίως όταν άπτονται τομέα ο οποίος καλύπτεται ήδη σε μεγάλο βαθμό από τους εν λόγω κανόνες [βλ. γνωμοδότηση 1/03 (Νέα Σύμβαση του Λουγκάνο), της 7ης Φεβρουαρίου 2006, EU:C:2006:81, σκέψη 126· απόφαση της 4ης Σεπτεμβρίου 2014, Επιτροπή κατά Συμβουλίου, C-114/12, EU:C:2014:2151, σκέψεις 69 και 70· γνωμοδότηση 1/13 (Προσχώρηση τρίτων κρατών στη Σύμβαση της Χάγης), της 14ης Οκτωβρίου 2014, EU:C:2014:2303, σκέψεις 72 και 73, καθώς και γνωμοδότηση 3/15 (Συνθήκη του Μαρακές για την πρόσβαση σε δημοσιευμένα έργα), της 14ης Φεβρουαρίου 2017, EU:C:2017:114, σκέψεις 106 και 107].
- 182 Εν προκειμένω, ο τομέας στον οποίο εμπίπτουν οι ανωτέρω δεσμεύσεις που αναλαμβάνονται με τη σχεδιαζόμενη συμφωνία καλύπτεται σε μεγάλο βαθμό από τους κοινούς κανόνες του κανονισμού 4055/86, ο οποίος διέπει την εφαρμογή της αρχής της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών στον τομέα των θαλάσσιων μεταφορών μεταξύ κρατών μελών και μεταξύ κρατών μελών και τρίτων κρατών.
- 183 Ο κανονισμός αυτός υπάγει στο ευνοϊκό καθεστώς της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών διεθνών θαλάσσιων μεταφορών δύο κατηγορίες προσώπων, οι οποίες ορίζονται στο άρθρο του 1, ήτοι, αφενός, τους υπηκόους κράτους μέλους οι οποίοι είναι εγκατεστημένοι σε κράτος μέλος διάφορο του κράτους του αποδέκτη των υπηρεσιών και, αφετέρου, τους υπηκόους κράτους μέλους οι οποίοι είναι εγκατεστημένοι σε τρίτο κράτος, καθώς και τις ναυτιλιακές εταιρίες που είναι εγκατεστημένες σε τρίτο κράτος και ελέγχονται από υπηκόους κράτους μέλους.
- 184 Ο νομοθέτης της Ένωσης εισήγαγε επίσης απαίτηση συνδεδετικού στοιχείου προβλέποντας, με την περιλαμβανόμενη στο άρθρο 1, παράγραφος 2, του κανονισμού 4055/86 διατύπωση «εάν τα πλοία τους έχουν νηολογηθεί σ' αυτό το κράτος μέλος σύμφωνα με τη νομοθεσία του», ότι οι υπήκοοι κράτους μέλους οι οποίοι ασκούν τις δραστηριότητές τους από εγκατάσταση κείμενη σε τρίτο κράτος αποκλείονται του καθεστώτος της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών εάν τα πλοία τους δεν φέρουν τη σημαία του εν λόγω κράτους μέλους (βλ. απόφαση της 8ης Ιουλίου 2014, Fonnship και Svenska Transportarbetareförbundet, C-83/13, EU:C:2014:2053, σκέψη 34).
- 185 Με αυτήν την οριοθέτηση, ο κανονισμός 4055/86 επεκτείνει την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών στις υπηρεσίες διεθνών θαλάσσιων μεταφορών.
- 186 Το άρθρο 1, παράγραφος 3, του εν λόγω κανονισμού διευκρινίζει ότι «[ο]ι διατάξεις των άρθρων [51 έως 54 ΣΛΕΕ] ισχύουν επί των θεμάτων που καλύπτει ο παρών κανονισμός».

187 Το άρθρο 6, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού αυτού προσθέτει τα ακόλουθα:

«1. [Οσάκις] οι υπήκοοι ή οι ναυτιλιακές εταιρείες [κράτους μέλους] [...] διατρέχουν κίνδυνο να αντιμετωπίσουν κατάσταση κατά την οποία δεν θα έχουν πραγματική δυνατότητα να συμμετάσχουν στις μεταφορές προς και από συγκεκριμένη τρίτη χώρα, το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος ενημερώνει το ταχύτερο δυνατόν τα άλλα κράτη μέλη και την Επιτροπή.

2. Το Συμβούλιο, προτάσει της Επιτροπής, αποφασίζει [...] τα αναγκαία μέτρα, περιλαμβανομένης [...] και της διαπραγμάτευσης και σύναψης διακανονισμών για καταμερισμό φορτίων.»

188 Η παροχή υπηρεσιών θαλάσσιων μεταφορών μεταξύ της Ένωσης και της Δημοκρατίας της Σιγκαπούρης καλύπτεται από τους κοινούς κανόνες που καθορίζονται με τον κανονισμό 4055/86. Οι κανόνες αυτοί έχουν, μεταξύ άλλων, ως αποτέλεσμα τη χορήγηση στους παροχείς των υπηρεσιών αυτών οι οποίοι είναι εγκατεστημένοι σε κράτος μέλος, καθώς και στους υπηκόους κράτους μέλους οι οποίοι ελέγχουν ναυτιλιακή εταιρία εγκατεστημένη στη Σιγκαπούρη και παρέχουν τέτοιες υπηρεσίες μέσω πλοίων που φέρουν τη σημαία κράτους μέλους κατ' αρχήν ελεύθερης προσβάσεως στις μεταφορές προς και από το τρίτο αυτό κράτος. Αντιθέτως, στους παροχείς υπηρεσιών θαλάσσιων μεταφορών μεταξύ της Ένωσης και του εν λόγω τρίτου κράτους οι οποίοι δεν πληρούν αυτό το κριτήριο συνδέσεως δεν παρέχεται τέτοια πρόσβαση.

189 Οι δεσμεύσεις που αναλαμβάνονται με τη σχεδιαζόμενη συμφωνία επηρεάζουν, αν όχι μεταβάλλουν, σημαντικά, προκειμένου για τις υπηρεσίες θαλάσσιων μεταφορών μεταξύ Ένωσης και Δημοκρατίας της Σιγκαπούρης, την εμβέλεια των κοινών κανόνων που καθορίζονται με τον κανονισμό 4055/86.

190 Πράγματι, από το άρθρο 8.56, παράγραφος 3, της συμφωνίας αυτής προκύπτει ότι οι παροχείς υπηρεσιών θαλάσσιων μεταφορών της Ένωσης, καθώς και οι υπήκοοι κράτους μέλους που ελέγχουν ναυτιλιακή εταιρία εγκατεστημένη στη Σιγκαπούρη θα έχουν πρόσβαση στις μεταφορές προς και από το τρίτο αυτό κράτος, τούτο δε χωρίς να απαιτείται να φέρουν τα πλοία τους τη σημαία κράτους μέλους. Το καθεστώς αυτό διαφέρει σημαντικά από εκείνο του κανονισμού 4055/86.

191 Οι προβλεπόμενοι από το άρθρο 6 του κανονισμού αυτού κανόνες επηρεάζονται επίσης από τη σχεδιαζόμενη συμφωνία. Πράγματι, ενώ από το εν λόγω άρθρο 6 προκύπτει ότι το Συμβούλιο δύναται να χορηγήσει άδεια για τη διαπραγμάτευση και τη σύναψη διακανονισμών σχετικών με τον καταμερισμό φορτίων στην περίπτωση κατά την οποία υπήκοος ή ναυτιλιακή εταιρία κράτους μέλους αντιμετωπίζει προβλήματα στην πρόσβαση στις μεταφορές προς και από τρίτο κράτος, το άρθρο 8.56, παράγραφος 4, της συμφωνίας αυτής προβλέπει τη σταδιακή κατάργηση αυτών των διακανονισμών.

192 Συνεπώς, οι δεσμεύσεις της σχεδιαζόμενης συμφωνίας που αφορούν τις υπηρεσίες θαλάσσιων μεταφορών μεταξύ Ένωσης και Δημοκρατίας της Σιγκαπούρης δύναται να επηρεάσουν, αν όχι να μεταβάλλουν, τους κοινούς κανόνες που εισάγονται με τον κανονισμό 4055/86 και οι οποίοι εφαρμόζονται στην παροχή αυτών των υπηρεσιών.

193 Η αρμοδιότητα της Ένωσης για έγκριση των δεσμεύσεων αυτών είναι, ως εκ τούτου, αποκλειστική βάσει του άρθρου 3, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ.

194 Το αυτό ισχύει κατ' ανάγκην για τις δεσμεύσεις που συμπληρώνουν την πρόσβαση στις εν λόγω υπηρεσίες μεταφορών με ελεύθερη πρόσβαση στις βοηθητικές υπηρεσίες οι οποίες συνδέονται εγγενώς με αυτές και απαριθμούνται στο άρθρο 8.56, παράγραφος 6, της σχεδιαζόμενης συμφωνίας, καθώς και στο σημείο 12 του προσαρτήματος 8-A-1, στο σημείο 17 των προσαρτημάτων 8-A-2 και 8-A-3 και στο σημείο 11 του προσαρτήματος 8-B-1 των παραρτημάτων του κεφαλαίου 8 της εν λόγω συμφωνίας.

– Σιδηροδρομικές μεταφορές

- 195 Από τις αρχές που διατυπώνονται στο κεφάλαιο 8 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας, οι οποίες συνοψίστηκαν με τη σκέψη 51 της παρούσας γνωμοδότησεως, σε συνδυασμό με το σημείο 11.Γ του προσαρτήματος 8-A-1, το σημείο 16.Γ των προσαρτημάτων 8-A-2 και 8-A-3, καθώς και το σημείο 11.Β του προσαρτήματος 8-B-1 των παραρτημάτων του κεφαλαίου αυτού, προκύπτει ότι το κεφάλαιο 8 επιφέρει ελευθέρωση των υπηρεσιών σιδηροδρομικών μεταφορών μεταξύ της Ένωσης και της Δημοκρατίας της Σιγκαπούρης οι οποίες παρέχονται υπό τη μορφή του δευτέρου και του τρίτου είδους παροχής.
- 196 Συνεπώς, στον συγκεκριμένο τομέα υπηρεσιών, η Ένωση αναλαμβάνει τη δέσμευση να επιτρέπει στους παροχείς υπηρεσιών από τη Σιγκαπούρη την πρόσβαση στα σιδηροδρομικά δίκτυα και στις σιδηροδρομικές δραστηριότητες εντός της Ένωσης και, ενδεχομένως, την εγκατάσταση εντός της Ένωσης υπό όρους όχι λιγότερο ευνοϊκούς εκείνων που ισχύουν για τους παροχείς της Ένωσης. Η Δημοκρατία της Σιγκαπούρης δεσμεύεται αντιστοίχως έναντι των παροχών της Ένωσης ως προς την πρόσβαση στα σιδηροδρομικά δίκτυα και στις σιδηροδρομικές δραστηριότητες στο έδαφός της.
- 197 Οι εν λόγω δεσμεύσεις της Ένωσης άπτονται τομέα ο οποίος καλύπτεται σε μεγάλο βαθμό από κοινούς κανόνες της.
- 198 Συγκεκριμένα, οι όχι λιγότερο ευνοϊκοί όροι υπό τους οποίους θα επιτρέπεται στους παροχείς υπηρεσιών της Σιγκαπούρης, σύμφωνα με τις δεσμεύσεις αυτές, η πρόσβαση στα σιδηροδρομικά δίκτυα και στις σιδηροδρομικές δραστηριότητες της Ένωσης και η εγκατάσταση σε αυτήν αντιστοιχούν στις πτυχές που προβλέπονται από την οδηγία 2012/34 και οι οποίες διέπονται από τους κανόνες του ενιαίου ευρωπαϊκού σιδηροδρομικού χώρου.
- 199 Η οδηγία αυτή, η οποία εκδόθηκε επί τη βάση του άρθρου 91 ΣΛΕΕ, αναφέρει στην αιτιολογική της σκέψη 7, ότι «[η] αρχή της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών θα πρέπει να εφαρμοστεί στο σιδηροδρομικό τομέα λαμβανομένων υπόψη των ειδικών χαρακτηριστικών του». Από το άρθρο 1 της εν λόγω οδηγίας προκύπτει ότι αυτή «εφαρμόζεται για τη χρήση της σιδηροδρομικής υποδομής εσωτερικών και διεθνών σιδηροδρομικών μεταφορών» και ότι καθορίζει, μεταξύ άλλων, «τους κανόνες που διέπουν τη διαχείριση της σιδηροδρομικής υποδομής και τις δραστηριότητες σιδηροδρομικών μεταφορών των σιδηροδρομικών επιχειρήσεων, οι οποίες είναι εγκατεστημένες ή πρόκειται να εγκατασταθούν σε κράτος μέλος», καθώς και «τα κριτήρια που εφαρμόζονται για την έκδοση, την ανανέωση ή την τροποποίηση από κράτος μέλος αδειών που προορίζονται για σιδηροδρομικές επιχειρήσεις οι οποίες είναι εγκατεστημένες ή πρόκειται να εγκατασταθούν στην Ένωση».
- 200 Από της ενάρξεως ισχύος της σχεδιαζόμενης συμφωνίας, οι υπηρεσίες σιδηροδρομικών μεταφορών που παρέχονται εντός της Ένωσης από παροχείς της Σιγκαπούρης θα υπάγονται, σύμφωνα με τις απορρέουσες από τη συμφωνία αυτή δεσμεύσεις, σε καθεστώς προσβάσεως και εγκαταστάσεως το οποίο θα καλύπτει πτυχές όμοιες με εκείνες του καθεστώτος που εισήχθη με την οδηγία 2012/34 και το οποίο δεν θα πρέπει να είναι λιγότερο ευνοϊκό από το καθεστώς εκείνο.
- 201 Όπως έχει κρίνει κατά το παρελθόν το Δικαστήριο, οσάκις συμφωνία μεταξύ Ένωσης και τρίτου κράτους προβλέπει την εφαρμογή, στις διεθνείς σχέσεις που η συμφωνία αυτή αφορά, κανόνων οι οποίοι επικαλύπτονται σε μεγάλο βαθμό από τους κοινούς κανόνες που εφαρμόζονται στις ενδοκοινοτικές καταστάσεις, η συμφωνία αυτή πρέπει να θεωρείται ικανή να επηρεάσει τους κοινούς κανόνες ή να μεταβάλει την εμβέλειά τους. Πράγματι, παρά τη μη αντίθεση μιας τέτοιας συμφωνίας με τους εν λόγω κοινούς κανόνες, το νόημα, η εμβέλεια και η αποτελεσματικότητα των κανόνων αυτών ενδέχεται να επηρεασθούν [βλ., μεταξύ άλλων, γνωμοδότηση 1/03 (Νέα Σύμβαση του Λουγκάνο), της 7ης Φεβρουαρίου 2006, EU:C:2006:81, σκέψεις 143 και 151 έως 153· γνωμοδότηση 1/13 (Προσχώρηση τρίτων κρατών στη Σύμβαση της Χάγης), της 14ης Οκτωβρίου 2014, EU:C:2014:2303, σκέψεις 84 έως 90, καθώς και απόφαση της 26ης Νοεμβρίου 2014, Green Network, C-66/13, EU:C:2014:2399, σκέψεις 48 και 49].

- 202 Εφόσον οι περιλαμβανόμενες στη σχεδιαζόμενη συμφωνία δεσμεύσεις σε σχέση με τις υπηρεσίες σιδηροδρομικών μεταφορών άπτονται τομέα ο οποίος καλύπτεται ήδη σε μεγάλο βαθμό από κοινούς κανόνες της Ένωσης και η εμβέλεια των κανόνων αυτών ενδέχεται να επηρεασθεί ή να μεταβληθεί από τις εν λόγω δεσμεύσεις, η αρμοδιότητα της Ένωσης για έγκριση των δεσμεύσεων αυτών είναι αποκλειστική, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 3, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ.
- 203 Το αυτό ισχύει κατ' ανάγκην για τις δεσμεύσεις που συμπληρώνουν την πρόσβαση στις εν λόγω υπηρεσίες μεταφορών με ελεύθερη πρόσβαση στις βοηθητικές υπηρεσίες οι οποίες συνδέονται εγγενώς με αυτές και απαριθμούνται στο σημείο 12 του προσαρτήματος 8-A-1, στο σημείο 17 του προσαρτήματος 8-A-2 και στο σημείο 11 του προσαρτήματος 8-B-1 των παραρτημάτων του κεφαλαίου 8 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας.
- Οδικές μεταφορές
- 204 Από τις αρχές που διατυπώνονται στο κεφάλαιο 8 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας, οι οποίες συνοψίστηκαν με τη σκέψη 51 της παρούσας γνωμοδοτήσεως, σε συνδυασμό με το σημείο 11.Δ του προσαρτήματος 8-A-1, το σημείο 16.Δ των προσαρτημάτων 8-A-2 και 8-A-3, καθώς και το σημείο 11.Γ του προσαρτήματος 8-B-1 των παραρτημάτων του κεφαλαίου αυτού, προκύπτει ότι το κεφάλαιο 8 επιφέρει ελευθέρωση, άνευ περιορισμών, των υπηρεσιών οδικών μεταφορών στην Ένωση και στη Σιγκαπούρη που παρέχονται υπό τη μορφή του δευτέρου είδους παροχής, καθώς και μερική ελευθέρωση εκείνων που παρέχονται υπό τη μορφή του τρίτου και του τετάρτου είδους παροχής.
- 205 Η Ένωση αναλαμβάνει, επομένως, τη δέσμευση να επιτρέπει στους παροχείς υπηρεσιών από τη Σιγκαπούρη την άσκηση, εντός της Ένωσης, δραστηριοτήτων οδικών μεταφορών επιβατών και εμπορευμάτων υπό όρους όχι λιγότερο ευνοϊκούς εκείνων που ισχύουν για τους παροχείς της Ένωσης. Η Δημοκρατία της Σιγκαπούρης δεσμεύεται αντιστοίχως ως προς τους παροχείς υπηρεσιών της Ένωσης.
- 206 Οι εν λόγω δεσμεύσεις της Ένωσης άπτονται τομέα ο οποίος καλύπτεται σε μεγάλο βαθμό από κοινούς κανόνες της.
- 207 Συγκεκριμένα, οι όχι λιγότερο ευνοϊκοί όροι υπό τους οποίους θα επιτρέπεται στους παροχείς υπηρεσιών της Σιγκαπούρης, σύμφωνα με τις δεσμεύσεις αυτές, η παροχή υπηρεσιών οδικών μεταφορών εντός της Ένωσης αντιστοιχούν σε μεγάλο βαθμό σε πτυχές που διέπονται από τους κοινούς κανόνες οι οποίοι περιλαμβάνονται στους κανονισμούς 1071/2009, 1072/2009 και 1073/2009
- 208 Οι κανονισμοί αυτοί, οι οποίοι άπτονται της κοινής πολιτικής των μεταφορών, καθορίζουν, αντιστοίχως, δυνάμει του άρθρου τους 1, κοινούς κανόνες για την πρόσβαση «στο επάγγελμα του οδικού μεταφορέα και την άσκηση του επαγγέλματος αυτού», για την πρόσβαση στις «διεθνείς οδικές εμπορευματικές μεταφορές [εντός της Ένωσης]» και για την πρόσβαση στις «διεθνείς μεταφορές επιβατών με πούλμαν και λεωφορεία [εντός της Ένωσης]».
- 209 Από της ενάρξεως ισχύος της σχεδιαζόμενης συμφωνίας, οι υπηρεσίες οδικών μεταφορών που παρέχονται εντός της Ένωσης από παροχείς της Σιγκαπούρης θα υπάγονται, σύμφωνα με τις απορρέουσες από τη συμφωνία αυτή δεσμεύσεις, σε καθεστώς προσβάσεως το οποίο θα καλύπτει πτυχές όμοιες με εκείνες των καθεστώτων που εισήχθησαν, ειδικότερα, με τους κανονισμούς 1072/2009 και 1073/2009 και το οποίο δεν θα πρέπει να είναι λιγότερο ευνοϊκό από εκείνα.
- 210 Για τους λόγους που εκτέθηκαν και με τη σκέψη 201 της παρούσας γνωμοδοτήσεως, πρέπει να γίνει δεκτό ότι τέτοιες διεθνείς δεσμεύσεις άπτονται τομέα ο οποίος καλύπτεται ήδη σε μεγάλο βαθμό από κοινούς κανόνες της Ένωσης και ότι δύναται να επηρεάσουν ή να μεταβάλουν την εμβέλεια των κανόνων αυτών.

- 211 Η αρμοδιότητα της Ένωσης για έγκριση των δεσμεύσεων που αφορούν τις υπηρεσίες οδικών μεταφορών είναι, ως εκ τούτου, αποκλειστική, βάσει του άρθρου 3, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ.
- 212 Το αυτό ισχύει κατ' ανάγκην για τις δεσμεύσεις που αφορούν τις βοηθητικές υπηρεσίες οι οποίες συνδέονται εγγενώς με τις εν λόγω υπηρεσίες μεταφορών και απαριθμούνται στο σημείο 12 του προσαρτήματος 8-A-1, στο σημείο 17 του προσαρτήματος 8-A-2 και στο σημείο 11 του προσαρτήματος 8-B-1 των παραρτημάτων του κεφαλαίου 8 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας.
- Εσωτερικές πλωτές μεταφορές
- 213 Οι εσωτερικές πλωτές μεταφορές που εκτελούνται εντός των ορίων κράτους μέλους της Ένωσης ή της Δημοκρατίας της Σιγκαπούρης δεν μνημονεύονται στη σχεδιαζόμενη συμφωνία και, συνεπώς, σύμφωνα με τα άρθρα 8.7 και 8.12 της συμφωνίας αυτής, δεν καταλαμβάνονται από την προβλεπόμενη από το κεφάλαιο 8 ελευθέρωση.
- 214 Οι εσωτερικές πλωτές μεταφορές μεταξύ των κρατών μελών της Ένωσης, οι οποίες μνημονεύονται στον πίνακα συγκεκριμένων υποχρεώσεων της Ένωσης για τις υπηρεσίες που παρέχονται υπό τη μορφή του πρώτου, του δεύτερου και του τρίτου είδους παροχής, ομοίως δεν καταλαμβάνονται από την ελευθέρωση. Συγκεκριμένα, λόγω των περιορισμών που απαριθμούνται στο σημείο 11.B του προσαρτήματος 8-A-1 και στο σημείο 16.B του προσαρτήματος 8-A-2 των παραρτημάτων του κεφαλαίου 8 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας, οι επιχειρηματίες από τη Σιγκαπούρη δεν έχουν, κατ' ουσίαν, δικαίωμα προσβάσεως σε αυτές τις υπηρεσίες μεταφορών.
- 215 Τα ως άνω προσαρτήματα προβλέπουν, μεταξύ άλλων, τη διατήρηση των προϋποθέσεων ιθαγένειας. Επιπροσθέτως, το έδαφος δεκατριών κρατών μελών εξαιρείται της διασυνοριακής παροχής των εν λόγω υπηρεσιών μεταφορών. Λόγω της γεωγραφικής καταστάσεως αυτών των κρατών μελών, οι οδοί εσωτερικής ναυσιπλοΐας μεταξύ κρατών μελών που δεν επηρεάζονται από αυτήν την εξαίρεση είναι κατ' ουσίαν μόνον αυτές που συνδέουν τη Γερμανία, την Αυστρία, τη Γαλλία, το Λουξεμβούργο και τις Κάτω Χώρες, καθώς και εκείνες που συνδέουν το Βέλγιο, τη Γαλλία και τις Κάτω Χώρες. Ως προς την πρόσβαση σε αυτές τις πλωτές οδούς ισχύουν, εντούτοις, επιφυλάξεις δυνάμει υφιστάμενων συμφωνιών των οποίων η διατήρηση, άνευ επεκτάσεως υπέρ των επιχειρηματιών από τη Σιγκαπούρη, προβλέπεται ρητώς από τα εν λόγω προσαρτήματα.
- 216 Επομένως, η περιλαμβανόμενη στη σχεδιαζόμενη συμφωνία μνεία στις εσωτερικές πλωτές μεταφορές συνοδεύεται, ενδεχομένως μόνον, από δεσμεύσεις εξαιρετικά περιορισμένης εμβέλειας.
- 217 Κατά πάγια νομολογία, κατά την εξέταση της φύσεως της αρμοδιότητας για σύναψη διεθνούς συμφωνίας δεν απαιτείται να λαμβάνονται υπόψη οι διατάξεις της συμφωνίας που έχουν εξαιρετικά περιορισμένη εμβέλεια [βλ., μεταξύ άλλων, γνωμοδότηση 1/08 (Συμφωνίες για την τροποποίηση των πινάκων συγκεκριμένων δεσμεύσεων δυνάμει της GATS), της 30ής Νοεμβρίου 2009, EU:C:2009:739, σκέψη 16 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία]. Συνεπώς, εν προκειμένω, στο πλαίσιο του προσδιορισμού της φύσεως της αρμοδιότητας της Ένωσης ως προς τις δεσμεύσεις του κεφαλαίου 8 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας στον τομέα των μεταφορών θα πρέπει να ληφθούν υπόψη οι δεσμεύσεις που αφορούν τις θαλάσσιες, τις σιδηροδρομικές και τις οδικές μεταφορές. Δεδομένου ότι, για τους λόγους που εκτέθηκαν με τις σκέψεις 175 έως 212 της παρούσας γνωμοδοτήσεως, η Ένωση είναι αποκλειστικώς αρμόδια, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 3, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, για την έγκριση αυτών των δεσμεύσεων, εκ του συμπεράσματος αυτού σε συνδυασμό με το συμπέρασμα που διατυπώθηκε με τη σκέψη 69 της παρούσας γνωμοδοτήσεως προκύπτει ότι η Ένωση είναι αποκλειστικώς αρμόδια ως προς το εν λόγω κεφάλαιο 8 στο σύνολό του.
- 218 Εν αντιθέσει προς ό,τι υποστηρίζει η Ιρλανδία, το συμπέρασμα αυτό δεν αναιρείται από το Πρωτόκολλο (αριθ. 21) για τη θέση του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας όσον αφορά τον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, που προσαρτάται στις Συνθήκες ΕΕ και ΛΕΕ. Αρκεί συναφώς η

επισημάνση ότι το πρωτόκολλο αυτό δεν αφορά την κοινή εμπορική πολιτική και την κοινή πολιτική των μεταφορών, ενώ υπενθυμίζεται ότι είναι ο σκοπός και το περιεχόμενο της επίμαχης πράξεως τα στοιχεία εκείνα που καθορίζουν τα ενδεχομένως εφαρμοστέα πρωτόκολλα και όχι το αντίστροφο (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 22ας Οκτωβρίου 2013, Επιτροπή κατά Συμβουλίου, C-137/12, EU:C:2013:675, σκέψεις 74 και 75). Δεδομένου ότι η σχεδιαζόμενη συμφωνία δεν αφορά τις πτυχές που διέπονται από τον τίτλο V του τρίτου μέρους της Συνθήκης ΛΕΕ, το εν λόγω πρωτόκολλο δεν ασκεί επιρροή στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας. Το αυτό ισχύει για το Πρωτόκολλο (αριθ. 22) σχετικά με τη θέση της Δανίας, το οποίο προσαρτάται στις Συνθήκες ΕΕ και ΣΛΕΕ και στο οποίο αναφέρθηκε το Βασίλειο της Δανίας κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση.

Οι δεσμεύσεις που αφορούν τις δημόσιες συμβάσεις στον τομέα των μεταφορών

- 219 Όπως επισημάνθηκε με τη σκέψη 77 της παρούσας γνωμοδοτήσεως, στον βαθμό κατά τον οποίο οι περιλαμβανόμενες στο κεφάλαιο 10 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας δεσμεύσεις αφορούν τις δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών διεθνών θαλάσσιων μεταφορών, σιδηροδρομικών μεταφορών, οδικών μεταφορών και εσωτερικών πλωτών μεταφορών, καθώς και τις δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών που συνδέονται εγγενώς με τις συγκεκριμένες υπηρεσίες μεταφορών, οι δεσμεύσεις αυτές δεν εμπίπτουν στο πεδίο της κοινής εμπορικής πολιτικής.
- 220 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να εξετασθεί αν η Ένωση έχει, ως προς τις δεσμεύσεις που αφορούν αυτές τις δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών, αποκλειστική εξωτερική αρμοδιότητα βάσει του άρθρου 3, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ.
- 221 Όπως επισημάνθηκε με τις σκέψεις 75 και 76 της παρούσας γνωμοδοτήσεως, το κεφάλαιο 10 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας περιλαμβάνει ένα ευρύ σύνολο κανόνων για τη ρύθμιση της αναθέσεως δημοσίων συμβάσεων εντός της Ένωσης και της Σιγκαπούρης, ούτως ώστε να εξασφαλίζεται ότι στο πλαίσιο των διαδικασιών αναθέσεως τέτοιων συμβάσεων θα τηρούνται οι αρχές της απαγορεύσεως των διακρίσεων και της διαφάνειας.
- 222 Η οδηγία 2014/24/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με τις δημόσιες προμήθειες και την κατάργηση της οδηγίας 2004/18/ΕΚ (ΕΕ 2014, L 94, σ. 65), καθώς και η οδηγία 2014/25/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με τις προμήθειες φορέων που δραστηριοποιούνται στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών και την κατάργηση της οδηγίας 2004/17/ΕΚ (ΕΕ 2014, L 94, σ. 243), εισάγουν ένα σύνολο κοινών κανόνων προκειμένου, κατ' ουσίαν, να εξασφαλίζεται ότι οι αναθέσεις δημοσίων συμβάσεων, μεταξύ άλλων, στον τομέα των μεταφορών είναι σύμφωνες, εντός της Ένωσης, με τις ίδιες αυτές αρχές, όπως διευκρινίζεται με την αιτιολογική σκέψη 1 και το άρθρο 18 της οδηγίας 2014/24, καθώς και με την αιτιολογική σκέψη 2 και το άρθρο 36 της οδηγίας 2014/25.
- 223 Από της ενάρξεως ισχύος της σχεδιαζόμενης συμφωνίας, η πρόσβαση των παροχέων υπηρεσιών της Σιγκαπούρης στις δημόσιες συμβάσεις της Ένωσης στον τομέα των μεταφορών θα άπτεται, επομένως, δεσμεύσεων οι οποίες καλύπτουν πτυχές όμοιες με εκείνες που διέπονται από τις οδηγίες 2014/24 και 2014/25.
- 224 Συνεπώς, σύμφωνα με την προμνησθείσα με τη σκέψη 201 της παρούσας γνωμοδοτήσεως νομολογία, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η Επιτροπή έχει αποκλειστική εξωτερική αρμοδιότητα, βάσει του άρθρου 3, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, ως προς τις περιλαμβανόμενες στο κεφάλαιο 10 της συμφωνίας αυτής διεθνείς δεσμεύσεις σε θέματα δημοσίων συμβάσεων υπηρεσιών στον τομέα των μεταφορών, καθώς οι δεσμεύσεις αυτές άπτονται τομέα ο οποίος καλύπτεται ήδη σε μεγάλο βαθμό από κοινούς κανόνες της Ένωσης και δύνανται να επηρεάσουν ή να μεταβάλουν την εμβέλεια των κανόνων αυτών.

Οι διατάξεις που αφορούν επενδύσεις πλην των άμεσων

- 225 Για τους λόγους που εκτέθηκαν με τις σκέψεις 80 έως 109 της παρούσας γνωμοδοτήσεως, οι δεσμεύσεις που περιλαμβάνονται στο τμήμα Α του κεφαλαίου 9 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας και σχετίζονται με την προστασία των επενδύσεων εμπίπτουν στο πεδίο της κοινής εμπορικής πολιτικής της Ένωσης και, συνεπώς, στην αποκλειστική αρμοδιότητά της, βάσει του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο ε', ΣΛΕΕ, στον βαθμό κατά τον οποίο αφορούν τις «άμεσες ξένες επενδύσεις», κατά την έννοια του άρθρου 207, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, μεταξύ της Ένωσης και της Δημοκρατίας της Σιγκαπούρης.
- 226 Επιβάλλεται στο σημείο αυτό να εξετασθεί αν η Ένωση είναι επίσης αποκλειστικώς αρμόδια βάσει του άρθρου 3, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, στον βαθμό κατά τον οποίο το εν λόγω τμήμα Α αφορά άλλες ξένες επενδύσεις μεταξύ της Ένωσης και αυτού του τρίτου κράτους.
- 227 Συναφώς, υπενθυμίζεται εκ προοιμίου ότι οι ξένες επενδύσεις πλην των άμεσων δύνανται, μεταξύ άλλων, να πραγματοποιούνται υπό τη μορφή αποκτήσεως εταιρικών τίτλων χωρίς την πρόθεση ασκήσεως επιρροής στη διαχείριση και στον έλεγχο της επιχειρήσεως (πρόκειται για τις αποκαλούμενες επενδύσεις «χαρτοφυλακίου») και ότι τέτοιες επενδύσεις συνιστούν κινήσεις κεφαλαίων κατά την έννοια του άρθρου 63 ΣΛΕΕ (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 28ης Σεπτεμβρίου 2006, Επιτροπή κατά Κάτω Χωρών, C-282/04 και C-283/04, EU:C:2006:208, σκέψη 19· της 21ης Οκτωβρίου 2010, Ίδρυμα Τύπου, C-81/09, EU:C:2010:622, σκέψη 48, καθώς και της 10ης Νοεμβρίου 2011, Επιτροπή κατά Πορτογαλίας, C-212/09, EU:C:2011:717, σκέψη 47).
- 228 Όπως επισήμανε η γενική εισαγγελέας με το σημείο 367 των προτάσεών της, είδη επενδύσεων διάφορα της αποκτήσεως εταιρικών τίτλων, όπως ορισμένες κατηγορίες επενδύσεων σε ακίνητα ή ο δανεισμός, συνιστούν ομοίως επενδύσεις που καταλαμβάνονται από το κεφάλαιο 9 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας και δύνανται, όπως η απόκτηση εταιρικών τίτλων, να εμπερικλείουν κινήσεις κεφαλαίων ή πληρωμές.
- 229 Η Επιτροπή, βασιζόμενη κατά κύριο λόγο στην προμνησθείσα με τη σκέψη 201 της παρούσας γνωμοδοτήσεως νομολογία, κατά την οποία συμφωνία συναφθείσα από την Ένωση δύναται, ακόμη και χωρίς να αντιβαίνει σε κοινούς κανόνες της Ένωσης, να τους «επηρεάσει» κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, υποστηρίζει ότι το τμήμα Α του κεφαλαίου 9 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας δύναται να επηρεάσει το άρθρο 63 ΣΛΕΕ και, ως εκ τούτου, εμπίπτει στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Ένωσης κατά το εν λόγω άρθρο 3, παράγραφος 2.
- 230 Όπως, όμως, επισήμαναν το Συμβούλιο και τα κράτη μέλη που υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, η εν λόγω νομολογιακή θέση δεν δύναται να εφαρμοσθεί αυτούσια επί καταστάσεως στο πλαίσιο της οποίας ο οικείος κανόνας της Ένωσης είναι διάταξη της Συνθήκης ΛΕΕ και όχι κανόνας εκδοθείς βάσει της Συνθήκης αυτής.
- 231 Πράγματι, αφενός, η νομολογιακή αυτή θέση, της οποίας η ουσία αποτυπώνεται στο άρθρο 3, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, έλκει την καταγωγή της από την απόφαση της 31ης Μαρτίου 1971, Επιτροπή κατά Συμβουλίου (22/70, EU:C:1971:32).
- 232 Με τις σκέψεις 17 έως 19 της αποφάσεως αυτής το Δικαστήριο διατύπωσε τις ακόλουθες κρίσεις:
- «17 [ε]ιδικότερα, κάθε φορά που, για την εφαρμογή μιας προβλεπόμενης από τη Συνθήκη κοινής πολιτικής, η Κοινότητα εκδίδει διατάξεις οι οποίες θεσπίζουν, με οποιαδήποτε μορφή, κοινούς κανόνες, τα κράτη μέλη δεν έχουν πλέον το δικαίωμα, άσχετα αν δρουν ατομικά ή ακόμα και συλλογικά, να αναλαμβάνουν έναντι τρίτων κρατών υποχρεώσεις που θίγουν αυτούς τους κανόνες[·]

- 18 [π]ράγματι, μετά την προοδευτική θέσπιση αυτών των κοινών κανόνων, μόνο η Κοινότητα είναι σε θέση να αναλάβει και να εκτελέσει, στο σύνολο των τομέων εφαρμογής της κοινοτικής έννομης τάξης, τις υποχρεώσεις που έχουν αναληφθεί έναντι τρίτων κρατών[·]
- 19 [ε]πομένως, το σύστημα των εσωτερικών μέτρων της Κοινότητας δεν μπορεί να διαχωριστεί, κατά την εφαρμογή των διατάξεων της Συνθήκης, από εκείνο των εξωτερικών σχέσεων.»
- 233 Από τις σκέψεις αυτές της αποφάσεως της 31ης Μαρτίου 1971, Επιτροπή κατά Συμβουλίου (22/70, EU:C:1971:32), προκύπτει ότι συνιστούν «κοινούς κανόνες» οι διατάξεις του παράγωγου δικαίου τις οποίες η Κοινότητα, πλέον δε Ένωση, θέσπισε σταδιακά και ότι, οσάκις η Ένωση ασκεί κατ' αυτόν τον τρόπο την εσωτερική της αρμοδιότητα, πρέπει, παράλληλα, να έχει αποκλειστική εξωτερική αρμοδιότητα ούτως ώστε να αποτρέπεται το ενδεχόμενο να αναλαμβάνουν τα κράτη μέλη διεθνείς δεσμεύσεις που ενδέχεται να επηρεάσουν τους κοινούς κανόνες ή να μεταβάλουν την εμβέλειά τους.
- 234 Ενδεχόμενη επέκταση του κανόνα της αποκλειστικής εξωτερικής αρμοδιότητας, ο οποίος αποτυπώνεται επί του παρόντος στο άρθρο 3, παράγραφος 2, τελευταία περίοδος, ΣΛΕΕ, σε κατάσταση η οποία, όπως εν προκειμένω, δεν αφορά κανόνες παράγωγου δικαίου που η Ένωση έχει θεσπίσει στο πλαίσιο της ασκήσεως εσωτερικής αρμοδιότητας απονεμηθείσας από τις Συνθήκες, αλλά κανόνα του πρωτογενούς δικαίου της Ένωσης θεσπισθέντα από τους συντάκτες αυτών των Συνθηκών, θα ισοδυναμούσε με αγνόηση της αιτιολογίας που είναι συμφυής με τον κανόνα αυτόν, ο οποίος ανάγεται στην απόφαση της 31ης Μαρτίου 1971, Επιτροπή κατά Συμβουλίου (22/70, EU:C:1971:32), όπως αυτή επικυρώθηκε με τη μεταγενέστερη νομολογία του Δικαστηρίου (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 5ης Νοεμβρίου 2002, Επιτροπή κατά Δανίας, C-467/98, EU:C:2002:625, σκέψεις 77 έως 80).
- 235 Αφετέρου, λαμβανομένης υπόψη της υπεροχής των Συνθηκών ΕΕ και ΛΕΕ έναντι των πράξεων που εκδίδονται επί τη βάσει αυτών, τέτοιες πράξεις, συμπεριλαμβανομένων των συμφωνιών που η Ένωση συνάπτει με τρίτα κράτη, αντλούν τη νομιμότητά τους από τις εν λόγω Συνθήκες και δεν δύναται, αντιθέτως, να ασκούν επιρροή επί του νοήματος ή της εμβέλειας των διατάξεων των Συνθηκών. Οι εν λόγω συμφωνίες δεν δύναται, επομένως, να «επηρεάσουν» κανόνες τους πρωτογενούς δικαίου της Ένωσης ή να «μεταβάλλουν την εμβέλειά τους» κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ.
- 236 Ομοίως, κατά το παρόν στάδιο εξελίξεως του δικαίου της Ένωσης, η σύναψη διεθνούς συμφωνίας, εν προκειμένω με τη Δημοκρατία της Σιγκαπούρης, στον τομέα των ξένων επενδύσεων, πλην των άμεσων, δεν «προβλέπεται σε νομοθετική πράξη της Ένωσης», κατά την έννοια του εν λόγω άρθρου 3, παράγραφος 2.
- 237 Εξάλλου, όπως ανέφερε ρητώς η Επιτροπή με τις παρατηρήσεις που υπέβαλε στο Δικαστήριο, η σύναψη μιας τέτοιας συμφωνίας δεν φαίνεται να είναι «απαραίτητη για να μπορέσει η Ένωση να ασκήσει την εσωτερική της αρμοδιότητα», κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ.
- 238 Επομένως, η Ένωση δεν έχει αποκλειστική αρμοδιότητα για τη σύναψη διεθνούς συμφωνίας με τη Δημοκρατία της Σιγκαπούρης, στον βαθμό κατά τον οποίο η συμφωνία αυτή αφορά την προστασία ξένων επενδύσεων πλην των άμεσων.
- 239 Αντιθέτως, η σύναψη, από την Ένωση, διεθνούς συμφωνίας η οποία αφορά τέτοιες επενδύσεις ενδέχεται να κρίνεται «αναγκαία για την επίτευξη, στο πλαίσιο των πολιτικών της Ένωσης, ενός εκ των στόχων που καθορίζονται από τις Συνθήκες», κατά την έννοια του άρθρου 216, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ.
- 240 Ειδικότερα, λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι η ελεύθερη κίνηση κεφαλαίων και οι άνευ περιορισμών πληρωμές μεταξύ κρατών μελών και τρίτων χωρών, που προβλέπονται από το άρθρο 63 ΣΛΕΕ, δεν μπορούν τυπικώς να αντισταχθούν στα τρίτα κράτη, η σύναψη διεθνών συμφωνιών που συμβάλλουν στην εδραίωση αυτής της ελεύθερης κινήσεως επί τη βάσει αμοιβαιότητας δύναται να

χαρακτηρισθεί αναγκαία για την πλήρη πραγμάτωση της ελεύθερης κινήσεως κεφαλαίων, η οποία αποτελεί έναν εκ των στόχων του τίτλου IV («Η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, των υπηρεσιών και των κεφαλαίων) του τρίτου μέρους («Οι εσωτερικές πολιτικές και δράσεις της Ένωσης») της Συνθήκης ΛΕΕ.

- 241 Ο τίτλος IV εμπίπτει στη σχετική με την εσωτερική αγορά συντρέχουσα αρμοδιότητα της Ένωσης και των κρατών μελών, βάσει του άρθρου 4, παράγραφος 2, στοιχείο α', ΣΛΕΕ.
- 242 Η αρμοδιότητα που το άρθρο 216, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ απονέμει στην Ένωση για τη σύναψη συμφωνίας η οποία είναι «αναγκαία για την επίτευξη, στο πλαίσιο των πολιτικών της Ένωσης, ενός εκ των στόχων που καθορίζονται από τις Συνθήκες» είναι ομοίως συντρέχουσα, καθώς το άρθρο 4, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ ορίζει ότι η Ένωση «έχει συντρέχουσα αρμοδιότητα με τα κράτη μέλη όταν οι Συνθήκες της απονέμουν αρμοδιότητα μη εμπίπτουσα στους τομείς των άρθρων 3 και 6», όπως συμβαίνει εν προκειμένω.
- 243 Από τις σκέψεις 80 έως 109 και 226 έως 242 της παρούσας γνωμοδότησεως προκύπτει ότι οι δεσμεύσεις που περιλαμβάνονται στο τμήμα Α του κεφαλαίου 9 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας εμπίπτουν στο πεδίο της κοινής εμπορικής πολιτικής της Ένωσης και, συνεπώς, στην κατ' άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο ε', ΣΛΕΕ αποκλειστική αρμοδιότητά της, στον βαθμό κατά τον οποίο αφορούν τις άμεσες ξένες επενδύσεις πολιτών της Σιγκαπούρης στην Ένωση και αντιστρόφως. Αντιθέτως, οι δεσμεύσεις αυτές εμπίπτουν σε συντρέχουσα αρμοδιότητα της Ένωσης και των κρατών μελών βάσει του άρθρου 4, παράγραφοι 1 και 2, στοιχείο α', ΣΛΕΕ, στον βαθμό κατά τον οποίο αφορούν άλλα είδη επενδύσεων.
- 244 Επομένως, το τμήμα Α του εν λόγω κεφαλαίου της σχεδιαζόμενης συμφωνίας δεν μπορεί να εγκριθεί από μόνη την Ένωση.
- 245 Ως προς το τμήμα Α, επιβάλλεται, τέλος, να εξετασθεί η θέση την οποία διατύπωσαν διάφορα κράτη μέλη με τις γραπτές και προφορικές παρατηρήσεις που υπέβαλαν στο Δικαστήριο, κατά την οποία το άρθρο 9.10 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας δεν μπορεί να εμπίπτει ούτε στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Ένωσης ούτε σε συντρέχουσα αρμοδιότητα της Ένωσης και των κρατών μελών και, κατά συνέπεια, εμπίπτει στην αποκλειστική αρμοδιότητα των κρατών μελών.
- 246 Το εν λόγω άρθρο 9.10, το οποίο επιγράφεται «Σχέση με άλλες συμφωνίες», αποτελεί την τελική διάταξη του εν λόγω τμήματος Α και, στην παράγραφό του 1, ορίζει τα ακόλουθα:
- «Κατά την έναρξη ισχύος της παρούσας συμφωνίας, παύουν να ισχύουν οι [διμερείς επενδυτικές] συμφωνίες μεταξύ κρατών μελών της Ένωσης και της Σιγκαπούρης [...], συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων που απορρέουν από αυτές, και αντικαθίστανται από την παρούσα συμφωνία.»
- 247 Η εκ μέρους της Ένωσης και της Δημοκρατίας της Σιγκαπούρης εισαγωγή στη σχεδιαζόμενη συμφωνία διατάξεως η οποία ορίζει ρητώς ότι οι διμερείς επενδυτικές συμφωνίες μεταξύ των κρατών μελών της Ένωσης και αυτού του τρίτου κράτους καταργούνται και, επομένως, παύουν να γεννούν δικαιώματα και υποχρεώσεις από της έναρξεως ισχύος της συμφωνίας αυτής η οποία συνάπτεται με το εν λόγω τρίτο κράτος σε επίπεδο Ένωσης δεν μπορεί να θεωρηθεί νόσφιση αρμοδιότητας των κρατών μελών, καθόσον η διάταξη αυτή αφορά τομέα ως προς τον οποίο η Ένωση έχει αποκλειστική αρμοδιότητα.
- 248 Πράγματι, οσάκις η Ένωση διαπραγματεύεται και συνάπτει με τρίτο κράτος συμφωνία σε τομέα στον οποίο αυτή έχει αποκτήσει αποκλειστική αρμοδιότητα, υπεισέρχεται στη θέση των κρατών μελών της. Υπενθυμίζεται, συναφώς, ότι, κατά πάγια νομολογία αναγόμενη στην απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 1972, International Fruit Company κ.λπ. (21/72 έως 24/72, EU:C:1972:115, σκέψεις 10 έως 18), η

Ένωση δύναται να διαδεχθεί τα κράτη μέλη στις διεθνείς δεσμεύσεις τους στην περίπτωση κατά την οποία αυτά έχουν μεταβιβάσει στην Ένωση, μέσω μίας εκ των ιδρυτικών της Συνθηκών, τις συναφείς με τις εν λόγω δεσμεύσεις αρμοδιότητες τους και η Ένωση ασκεί τις αρμοδιότητες αυτές.

- 249 Επομένως, από 1ης Δεκεμβρίου 2009, ημερομηνία ενάρξεως ισχύος της Συνθήκης ΛΕΕ, η οποία απονέμει στην Ένωση αποκλειστική αρμοδιότητα στον τομέα των άμεσων ξένων επενδύσεων, η Ένωση είναι αποκλειστικώς αρμόδια για την έγκριση διατάξεως συμφωνίας συναπτόμενης μεταξύ της ίδιας και τρίτου κράτους η οποία ορίζει ότι οι σχετικές με τις άμεσες επενδύσεις δεσμεύσεις που έχουν αναληφθεί με διμερείς συμφωνίες συναφθείσες κατά το παρελθόν μεταξύ κρατών μελών της Ένωσης και αυτού του τρίτου κράτους λογίζονται, από της ενάρξεως ισχύος αυτής της συναφθείσας από την Ένωση συμφωνίας, ως αντικατασταθείσες από την εν λόγω συμφωνία.
- 250 Υπενθυμίζεται συναφώς ότι, δυνάμει του άρθρου 2, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, υπό την επιφύλαξη εξουσιοδοτήσεως από την Ένωση, απαγορεύεται στα κράτη μέλη να εκδίδουν πράξεις που παράγουν έννομα αποτελέσματα σε τομείς οι οποίοι εμπίπτουν σε αποκλειστική αρμοδιότητα της Ένωσης. Ο κανονισμός (ΕΕ) 1219/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2012, που αφορά τη θέσπιση μεταβατικών ρυθμίσεων στο πλαίσιο διμερών επενδυτικών συμφωνιών μεταξύ κρατών μελών και τρίτων χωρών (ΕΕ 2012, L 351, σ. 40), εξουσιοδοτεί, βεβαίως, τα κράτη μέλη, υπό αυστηρές προϋποθέσεις, να διατηρούν εν ισχύ ή ακόμη και να συνάπτουν με τρίτο κράτος διμερείς επενδυτικές συμφωνίες στον τομέα των άμεσων επενδύσεων ενόσω δεν υφίσταται συμφωνία στον ίδιο τομέα μεταξύ της Ένωσης και αυτού του τρίτου κράτους. Αφ' ης στιγμής, όμως, τεθεί σε ισχύ μια τέτοια συμφωνία μεταξύ της Ένωσης και του εν λόγω τρίτου κράτους, η εξουσιοδότηση αυτή πάυει να ισχύει.
- 251 Συνεπώς, το επιχείρημα ότι τα κράτη μέλη θα έπρεπε να έχουν τη δυνατότητα να εκδίδουν, μετά την έναρξη ισχύος δεσμεύσεων σχετικών με άμεσες ξένες επενδύσεις οι οποίες περιλαμβάνονται σε συμφωνία συναφθείσα από την Ένωση, πράξεις που καθορίζουν την τύχη δεσμεύσεων στον ίδιο τομέα οι οποίες περιλαμβάνονται στις διμερείς συμφωνίες που αυτά έχουν κατά το παρελθόν συνάψει με το ίδιο τρίτο κράτος δεν μπορεί να γίνει δεκτό.
- 252 Εκ των προεκτεθέντων προκύπτει ότι το άρθρο 9.10 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας εμπίπτει, όπως και οι λοιπές διατάξεις του τμήματος Α του κεφαλαίου 9 της συμφωνίας αυτής, στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Ένωσης καθόσον αυτό αφορά τις σχετικές με τις άμεσες ξένες επενδύσεις δεσμεύσεις που περιλαμβάνονται στις διμερείς επενδυτικές συμφωνίες που έχουν συναφθεί μεταξύ κρατών μελών και της Δημοκρατίας της Σιγκαπούρης.
- 253 Στον βαθμό κατά τον οποίο από το παράρτημα 9-Δ της σχεδιαζόμενης συμφωνίας προκύπτει ότι διάφορα κράτη μέλη έχουν συνάψει διμερή επενδυτική συμφωνία με τη Δημοκρατία της Σιγκαπούρης προ της προσχωρήσεώς τους στην Ένωση, πρέπει να διευκρινισθεί ότι η σύναψη αυτή δεν θίγεται από το άρθρο 351 ΣΛΕΕ, κατά το οποίο «[τ]α δικαιώματα και οι υποχρεώσεις που απορρέουν από συμβάσεις που συνήφθησαν πριν από την 1η Ιανουαρίου 1958 ή, για τα κράτη που προσχωρούν, πριν από την ημερομηνία της προσχώρησής τους, μεταξύ ενός ή περισσότερων κρατών μελών αφενός, και ενός ή περισσότερων τρίτων χωρών, αφετέρου, δεν θίγονται από τις Συνθήκες».
- 254 Υπενθυμίζεται, συναφώς, ότι σκοπός του άρθρου 351 ΣΛΕΕ είναι η παροχή στα κράτη μέλη της δυνατότητας σεβασμού των δικαιωμάτων που τα τρίτα κράτη αντλούν, σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο, από τις προγενέστερες αυτές συμβάσεις (βλ., ως προς τα άρθρα 234 ΕΟΚ και 307 ΕΚ, των οποίων το γράμμα επαναλαμβάνεται κατ' ουσίαν στο άρθρο 351 ΣΛΕΕ, αποφάσεις της 14ης Οκτωβρίου 1980, *Burgoa*, 812/79, EU:C:1980:231, σκέψη 8, της 4ης Ιουλίου 2000, *Επιτροπή κατά Πορτογαλίας*, C-84/98, EU:C:2000:359, σκέψη 53, και της 3ης Μαρτίου 2009, *Επιτροπή κατά Αυστρίας*, C-205/06, EU:C:2009:118, σκέψη 33). Πλην όμως, εν προκειμένω, δεν συντρέχει λόγος παροχής στα κράτη μέλη της δυνατότητας σεβασμού δικαιωμάτων που η Δημοκρατία της Σιγκαπούρης θα επιθυμούσε στο

μέλλον να αντλήσει από τις οικείες διμερείς συμφωνίες. Πράγματι, από το άρθρο 9.10 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας προκύπτει ότι το τρίτο αυτό κράτος εκφράζει τη βούλησή του περί τερματισμού των εν λόγω διμερών συμφωνιών από της ενάρξεως ισχύος της σχεδιαζόμενης συμφωνίας.

- 255 Μολονότι εκ του συνόλου των προεκτεθέντων στοιχείων προκύπτει ότι η Ένωση υπεισέρχεται στη θέση των κρατών μελών σε ό,τι αφορά τις διεθνείς δεσμεύσεις που έχουν αναληφθεί σε τομείς οι οποίοι, όπως αυτός των άμεσων ξένων επενδύσεων, εμπίπτουν στην αποκλειστική αρμοδιότητά της, στην εκδοχή του τμήματος Α του κεφαλαίου 9 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας που υποβλήθηκε στο Δικαστήριο στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας γνωμοδοτήσεως το άρθρο 9.10 της συμφωνίας αυτής αφορά ομοίως τις δεσμεύσεις οι οποίες θα μπορούσαν, στις διμερείς επενδυτικές συμφωνίες που έχουν συναφθεί μεταξύ κρατών μελών και της Δημοκρατίας της Σιγκαπούρης, να αφορούν άλλα είδη επενδύσεων, πλην των άμεσων.
- 256 Για το σύνολο των λόγων που εκτέθηκαν με τις σκέψεις 245 έως 255 της παρούσας γνωμοδοτήσεως, το επιχείρημα ότι διάταξη όπως αυτή του άρθρου 9.10 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας δεν μπορεί να περιλαμβάνεται σε συμφωνία συναπτόμενη από την Ένωση διότι εμπίπτει στην αποκλειστική αρμοδιότητα των κρατών μελών δεν μπορεί να ευδοκιμήσει. Η φύση της αρμοδιότητας της Ένωσης για έγκριση του εν λόγω άρθρου 9.10 αντιστοιχεί σε εκείνην που διαπιστώθηκε με τη σκέψη 243 της παρούσας γνωμοδοτήσεως καθόσον αφορά την έγκριση των λοιπών διατάξεων του τμήματος Α του κεφαλαίου 9 της συμφωνίας αυτής.

Επί της αρμοδιότητας για έγκριση των θεσμικών διατάξεων της σχεδιαζόμενης συμφωνίας

Ανταλλαγή πληροφοριών, κοινοποίηση, επαλήθευση, συνεργασία, διαμεσολάβηση και εξουσία λήψεως αποφάσεων

- 257 Η σχεδιαζόμενη συμφωνία καθιερώνει διάφορες υποχρεώσεις και διαδικασίες ανταλλαγής πληροφοριών, κοινοποίησης, επαληθεύσεως, συνεργασίας και διαμεσολαβήσεως, καθώς και εξουσίες λήψεως αποφάσεων. Προς τούτο, η συμφωνία αυτή διαμορφώνει ένα ειδικό θεσμικό πλαίσιο, το οποίο προβλέπει τη σύσταση επιτροπής εμπορίου και τεσσάρων ειδικών επιτροπών υπό την αιγίδα αυτής, ήτοι επιτροπής εμπορικών συναλλαγών στον τομέα των εμπορευμάτων, επιτροπής μέτρων υγειονομικής και φυτοϋγειονομικής προστασίας, επιτροπής τελωνείων και επιτροπής εμπορικών συναλλαγών στον τομέα των υπηρεσιών, των επενδύσεων και των δημοσίων συμβάσεων. Η σύσταση της επιτροπής εμπορίου και των εν λόγω ειδικών επιτροπών προβλέπεται, αντιστοίχως, από τα άρθρα 17.1 και 17.2 της συμφωνίας αυτής.
- 258 Το κεφάλαιο 2 της εν λόγω συμφωνίας, το οποίο αφορά τις εμπορικές συναλλαγές στον τομέα των εμπορευμάτων επιβάλλει, στο άρθρο 2.11, σε έκαστο των συμβαλλομένων μερών την υποχρέωση κοινοποίησης των διαδικασιών εκδόσεως αδειών εξαγωγής στην επιτροπή εμπορικών συναλλαγών στον τομέα των εμπορευμάτων και καθορίζει τους όρους υπό τους οποίους τα συμβαλλόμενα μέρη πρέπει να ανταποκρίνονται στις αιτήσεις του άλλου συμβαλλόμενου μέρους για παροχή πληροφοριών περί των διαδικασιών εκδόσεως αδειών εισαγωγής ή εξαγωγής.
- 259 Εξάλλου, δυνάμει των άρθρων 2.13 και 2.15 της συμφωνίας, η ειδική αυτή επιτροπή θα συνέρχεται κατόπιν αιτήματος συμβαλλόμενου μέρους ή της επιτροπής εμπορίου, θα παρακολουθεί την εφαρμογή του κεφαλαίου αυτού και θα μπορεί, με απόφασή της, να τροποποιεί τα παραρτήματά του.
- 260 Το κεφάλαιο 3 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας, το οποίο αφορά μέτρα αποκαταστάσεως του εμπορίου, καθορίζει, στα άρθρα 3.2, 3.7 και 3.11, τις λεπτομέρειες της διαδικασίας θεσπίσεως μέτρων αντιντάμπινγκ, αντισταθμιστικών μέτρων ή μέτρων διασφάλισης. Τα άρθρα 3.12 και 3.13 της συμφωνίας αυτής επιβάλλουν την υποχρέωση διαβουλεύσεων ως προς την εφαρμογή τέτοιων μέτρων.

- 261 Το κεφάλαιο 4 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας, το οποίο αφορά τα τεχνικά εμπόδια στο εμπόριο, προβλέπει στα άρθρα 4.4 έως 4.11 την ανταλλαγή πληροφοριών και συνεργασία στον τομέα της τυποποίησης και της αξιολόγησης της συμμορφώσεως, προς διευκόλυνση της προσβάσεως στην αγορά. Εξάλλου, το άρθρο 4.12 της συμφωνίας αυτής ορίζει ότι τα συμβαλλόμενα μέρη δύνανται, με απόφαση της επιτροπής εμπορικών συναλλαγών στον τομέα των εμπορευμάτων, να θεσπίζουν οιοδήποτε μέτρο εφαρμογής του κεφαλαίου 4.
- 262 Το κεφάλαιο 5 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας, το οποίο αφορά μέτρα υγειονομικής και φυτοϋγειονομικής προστασίας, καθορίζει, στα άρθρα 5.8 και 5.9, τους όρους υπό τους οποίους συμβαλλόμενο μέρος δύνανται, υπό την ιδιότητα του εισαγωγέως εμπορευμάτων από το άλλο συμβαλλόμενο μέρος, να πραγματοποιεί επισκέψεις επαληθεύσεως στο άλλο συμβαλλόμενο μέρος ή να απαιτεί αυτό πληροφορίες.
- 263 Επιπροσθέτως, το άρθρο 5.10 της συμφωνίας αυτής εισάγει κανόνες περί συνεργασίας και αποδοχής σε σχέση με τον καθορισμό περιοχών οι οποίες αντικατοπτρίζουν την κατάσταση της υγείας των ζώων και την κατάσταση των φυτών που καταγράφονται σε αυτές. Η διάταξη αυτή περιγράφει τα καθήκοντα που καλείται να εκπληρώσει συναφώς η επιτροπή μέτρων υγειονομικής και φυτοϋγειονομικής προστασίας. Πρόσθετα καθήκοντα της επιτροπής αυτής απαριθμούνται στα άρθρα 5.15 και 5.16 της εν λόγω συμφωνίας.
- 264 Τα άρθρα 5.11 και 5.12 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας επιβάλλουν υποχρεώσεις ανταλλαγής πληροφοριών και κοινοποιήσεως.
- 265 Το κεφάλαιο 6 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας, το οποίο αφορά τις τελωνειακές διαδικασίες και τη διευκόλυνση των εμπορικών συναλλαγών, επιβάλλει, με τα άρθρα 6.3, 6.4 και 6.11, στα συμβαλλόμενα μέρη την υποχρέωση να μεριμνούν ώστε οι αρχές τους να συνεργάζονται και να ανταλλάσσουν πληροφορίες, μεταξύ άλλων, σε σχέση με τον καθορισμό της δασμολογητέας αξίας. Το κεφάλαιο αυτό καθορίζει, στο άρθρο 6.17 της συμφωνίας, τα καθήκοντα της επιτροπής για την τελωνειακή συνεργασία και εξουσιοδοτεί τα συμβαλλόμενα μέρη να λαμβάνουν, στο πλαίσιο της επιτροπής αυτής, ορισμένες αποφάσεις.
- 266 Το άρθρο 7.7 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας προβλέπει συνεργασία στο πλαίσιο του κεφαλαίου 7, το οποίο αφορά την παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, καθώς και τη δυνατότητα λήψεως αποφάσεων εφαρμογής στο πλαίσιο της επιτροπής εμπορίου.
- 267 Το κεφάλαιο 8 της συμφωνίας αυτής, το οποίο αφορά τις υπηρεσίες, την εγκατάσταση και το ηλεκτρονικό εμπόριο, ορίζει, στο άρθρο 8.16, ότι οι αρμόδιες αρχές της Ένωσης και της Σιγκαπούρης επεξεργάζονται κοινή σύσταση για την αμοιβαία αναγνώριση επαγγελματικών προσόντων, την οποία διαβιβάζουν στην επιτροπή εμπορικών συναλλαγών στον τομέα των υπηρεσιών, των επενδύσεων και των δημοσίων συμβάσεων. Το κεφάλαιο αυτό προβλέπει επίσης συνεργασία στους τομείς των τηλεπικοινωνιών (άρθρο 8.48) και του ηλεκτρονικού εμπορίου (άρθρο 8.61).
- 268 Το άρθρο 9.4, παράγραφος 3, της σχεδιαζόμενης συμφωνίας ορίζει ότι τα συμβαλλόμενα μέρη δύνανται, με απόφαση της επιτροπής εμπορίου, να συμφωνήσουν ότι ορισμένα είδη μέτρων, πέραν εκείνων που απαριθμούνται στην παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου, θα θεωρούνται παραβάσεις της υποχρέωσης θεμιτής και δίκαιης μεταχείρισεως των επενδύσεων που καλύπτονται από το κεφάλαιο 9 της συμφωνίας.
- 269 Τα άρθρα 10.18 έως 10.20 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας προβλέπουν τις διαβουλεύσεις που μπορούν να λάβουν χώρα και τις αποφάσεις που μπορούν να ληφθούν, στο πλαίσιο της επιτροπής εμπορικών συναλλαγών στον τομέα των υπηρεσιών, των επενδύσεων και των δημοσίων συμβάσεων, επί των ζητημάτων που διέπονται από το κεφάλαιο 10 για τις δημόσιες συμβάσεις.

- 270 Το κεφάλαιο 11 της συμφωνίας αυτής, το οποίο αφορά τη διανοητική ιδιοκτησία, προβλέπει, στο άρθρο 11.8, συνεργασία μεταξύ των φορέων συλλογικής διαχείρισης των δικαιωμάτων του δημιουργού. Επιπροσθέτως, με το άρθρο 11.23, το εν λόγω κεφάλαιο απονέμει εξουσίες λήψεως αποφάσεων στην επιτροπή εμπορίου, ενώ με τα άρθρα 11.51 και 11.52 επιβάλλει στα συμβαλλόμενα μέρη την υποχρέωση ανταλλαγής πληροφοριών.
- 271 Το κεφάλαιο 12 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας, το οποίο αφορά τον ανταγωνισμό και συναφή με αυτόν θέματα, προβλέπει συνεργασία στον τομέα της εφαρμογής των νομοθεσιών των συμβαλλομένων μερών (άρθρο 12.11) και καθήκον διαβουλεύσεως οσάκις το επιθυμεί κάποιο εκ των συμβαλλομένων μερών (άρθρο 12.13).
- 272 Το άρθρο 13.15 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας επιβάλλει στα συμβαλλόμενα μέρη την υποχρέωση να ορίσουν υπηρεσία ως σημείο επαφής με το άλλο συμβαλλόμενο μέρος για τους σκοπούς της εφαρμογής του κεφαλαίου 13, το οποίο αφορά το εμπόριο και την αιφόρο ανάπτυξη. Το άρθρο αυτό προβλέπει επίσης τη συγκρότηση συμβουλίου εμπορίου και αιφόρου ανάπτυξης, για την εποπτεία της εν λόγω εφαρμογής. Το άρθρο 13.16 του κεφαλαίου αυτού προσδιορίζει τα καθήκοντα των σημείων επαφής και του εν λόγω συμβουλίου σε περίπτωση διαφωνίας μεταξύ των συμβαλλομένων μερών ως προς ζήτημα σχετικό με το κεφάλαιο αυτό. Το άρθρο 13.17 του κεφαλαίου αυτού προσθέτει ότι, στην περίπτωση κατά την οποία διαφωνία δεν αντιμετωπίζεται ικανοποιητικώς από το εν λόγω συμβούλιο, το ζήτημα εξετάζεται από ομάδα εμπειρογνομόνων. Το ίδιο άρθρο ορίζει τις διαδικαστικές λεπτομέρειες αυτής της εξετάσεως.
- 273 Άλλες διατάξεις του κεφαλαίου 13 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας προβλέπουν πολυάριθμους τρόπους συνεργασίας και ανταλλαγής πληροφοριών στον τομέα της κοινωνικής προστασίας των εργαζομένων (άρθρο 13.4) και της προστασίας του περιβάλλοντος (άρθρα 13.7 και 13.10).
- 274 Το κεφάλαιο 16 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας καθιερώνει μηχανισμό διαμεσολαβήσεως μεταξύ των συμβαλλομένων μερών. Δυνάμει του άρθρου 13.16 της συμφωνίας αυτής, ο εν λόγω μηχανισμός δεν εφαρμόζεται ως προς το κεφάλαιο 13 αυτής. Το εν λόγω κεφάλαιο 16 επιτρέπει στα συμβαλλόμενα μέρη να αναζητούν αμοιβαίως ικανοποιητικές λύσεις σε περίπτωση διαστάσεως απόψεων ως προς τα κεφάλαια 2 έως 12 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας.
- 275 Οι διατάξεις και οι μηχανισμοί για τους οποίους έγινε λόγος με τις σκέψεις 257 έως 274 της παρούσας γνωμοδοτήσεως σκοπούν στη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας των ουσιαστικών διατάξεων της σχεδιαζόμενης συμφωνίας, καθιερώνοντας, κατ' ουσίαν, οργανική δομή, τρόπους συνεργασίας, υποχρεώσεις ανταλλαγής πληροφοριών, καθώς και ορισμένες εξουσίες λήψεως αποφάσεων.
- 276 Το Δικαστήριο έχει κρίνει κατά το παρελθόν ότι η αρμοδιότητα της Ένωσης για ανάληψη διεθνών δεσμεύσεων υπερικλείει την αρμοδιότητα πλαισιώσεως των δεσμεύσεων αυτών με θεσμικές διατάξεις. Η παρουσία των διατάξεων αυτών στη συμφωνία δεν ασκεί επιρροή επί της φύσεως της αρμοδιότητας για σύναψή της. Συγκεκριμένα, οι διατάξεις αυτές έχουν παρεπόμενο χαρακτήρα και emπίπτουν, επομένως, στην αρμοδιότητα στην οποία emπίπτουν και οι ουσιαστικές διατάξεις τις οποίες πλαισιώνουν [βλ. συναφώς, μεταξύ άλλων, γνωμοδότηση 1/76 (Συμφωνία σχετική με την ίδρυση ευρωπαϊκού ταμείου ακινητοποιήσεως πλοίων εξυπηρετούντων εσωτερικές γραμμές), της 26ης Απριλίου 1977, EU:C:1977:63, σκέψη 5· γνωμοδότηση 1/78 (Διεθνής συμφωνία για το φυσικό καουτσούκ), της 4ης Οκτωβρίου 1979, EU:C:1979:224, σκέψη 56, καθώς και απόφαση της 22ας Οκτωβρίου 2013, Επιτροπή κατά Συμβουλίου, C-137/12, EU:C:2013:675, σκέψεις 70 και 71].
- 277 Εφόσον από την παρούσα γνωμοδότηση προκύπτει ότι το σύνολο των ουσιαστικών διατάξεων των κεφαλαίων 2 έως 8 και 10 έως 13 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας emπίπτουν στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Ένωσης, οι διατάξεις που εξετάσθηκαν με τις σκέψεις 258 έως 267 και 269 έως 273 της παρούσας γνωμοδοτήσεως emπίπτουν ομοίως, για τον λόγο που εκτέθηκε με την προηγούμενη σκέψη της παρούσας γνωμοδοτήσεως, στην αρμοδιότητα αυτή. Το αυτό ισχύει για το κεφάλαιο 17

της σχεδιαζόμενης συμφωνίας, στον βαθμό κατά τον οποίο αυτό αφορά την επιτροπή εμπορικών συναλλαγών στον τομέα των εμπορευμάτων, την επιτροπή μέτρων υγειονομικής και φυτοϋγειονομικής προστασίας και την επιτροπή τελωνείων.

- 278 Το άρθρο 9.4, παράγραφος 3, της σχεδιαζόμενης συμφωνίας, στο οποίο έγινε αναφορά με τη σκέψη 268 της παρούσας γνωμοδοτήσεως, περιλαμβάνεται στο τμήμα Α του κεφαλαίου 9 της συμφωνίας αυτής και, συνεπώς, ισχύουν ως προς αυτό οι διαπιστώσεις που διαλαμβάνονται στις σκέψεις 243 και 244 της παρούσας γνωμοδοτήσεως.
- 279 Το κεφάλαιο 16 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας, το οποίο αφορά τον μηχανισμό διαμεσολαβήσεως, καθώς και οι θεσμικές και τελικές διατάξεις, πλην των διατάξεων που αφορούν την επιτροπή εμπορικών συναλλαγών στον τομέα των εμπορευμάτων, την επιτροπή μέτρων υγειονομικής και φυτοϋγειονομικής προστασίας και την επιτροπή τελωνείων, οι οποίες περιλαμβάνονται στο κεφάλαιο 17 της συμφωνίας αυτής, σχετίζονται, μεταξύ άλλων, με τις διατάξεις του τμήματος Α του κεφαλαίου 9 της συμφωνίας και, συνεπώς, δεν δύνανται, για τους λόγους που εκτέθηκαν με τις σκέψεις 243 και 244 της παρούσας γνωμοδοτήσεως, να συνομολογηθούν από μόνη την Ένωση. Το αυτό ισχύει, εξάλλου, για το κεφάλαιο 1 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας, καθώς το κεφάλαιο αυτό ορίζει το αντικείμενο και τους στόχους της συμφωνίας αυτής στο σύνολό της και, επομένως, αφορά, μεταξύ άλλων, το τμήμα Α του κεφαλαίου 9 αυτής.

Διαφάνεια

- 280 Το κεφάλαιο 14 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας, το οποίο επιγράφεται «Διαφάνεια», εισάγει κανόνες οι οποίοι εφαρμόζονται στα πεδία που καλύπτονται από άλλα κεφάλαια της συμφωνίας αυτής, υπό την επιφύλαξη ειδικότερων διατάξεων των κεφαλαίων αυτών, σχετικών με τη διαφάνεια.
- 281 Με τις περιλαμβανόμενες στο κεφάλαιο αυτό δεσμεύσεις τα συμβαλλόμενα μέρη εγγυώνται ότι οιοδήποτε μέτρο γενικής εφαρμογής συνδεδεμένο με πτυχή που καλύπτεται από τη σχεδιαζόμενη συμφωνία θα είναι σαφές και ευχερώς προσβάσιμο και ότι μεταξύ της δημοσίευσής και της ενάρξεως ισχύος ενός τέτοιου μέτρου θα μεσολαβεί επαρκής χρόνος (άρθρο 14.3). Τα συμβαλλόμενα μέρη δεσμεύονται περαιτέρω να διευκολύνουν την επικοινωνία ως προς οιοδήποτε ζήτημα καλύπτεται από τη συμφωνία αυτήν, ορίζοντας σημεία επαφής και ανταποκρινόμενα σε ορισμένα είδη αιτήσεων παροχής πληροφοριών (άρθρο 14.4). Τέλος, τα συμβαλλόμενα μέρη δεσμεύονται ότι κάθε διαδικασία διεξαγόμενη στο πλαίσιο της εν λόγω συμφωνίας και θίγουσα τα συμφέροντα προσώπων, εμπορεύματα και υπηρεσίες του άλλου συμβαλλόμενου μέρους θα συνάδει με τις αρχές της χρηστής διοικήσεως και θα υπόκειται σε προσφυγή ενώπιον αμερόληπτου και ανεξάρτητου δικαστηρίου (άρθρα 14.5 έως 14.7).
- 282 Οι δεσμεύσεις αυτές ισχύουν για τα μέτρα που τα συμβαλλόμενα μέρη θα λάβουν στους τομείς που καλύπτονται από τα κεφάλαια 2 έως 13 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας. Οι κανόνες διαφάνειας που πλαισιώνουν τις δεσμεύσεις αυτές σκοπούν στην διασφάλιση της αποτελεσματικότητας των ουσιαστικών διατάξεων των εν λόγω κεφαλαίων. Οι κανόνες αυτοί έχουν, επομένως, παρεπόμενο χαρακτήρα και εμπίπτουν στην αρμοδιότητα στην οποία εμπίπτουν και οι εν λόγω ουσιαστικές διατάξεις. Εφόσον οι ουσιαστικές αυτές διατάξεις εμπίπτουν, στον βαθμό που επισημάνθηκε με τη σκέψη 243 της παρούσας γνωμοδοτήσεως, σε συντρέχουσα αρμοδιότητα της Ένωσης και των κρατών μελών, το κεφάλαιο 14 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας δεν μπορεί να εγκριθεί από μόνη την Ένωση.
- 283 Αντιθέτως, οι ειδικοί κανόνες περί διαφάνειας που εισάγονται για συγκεκριμένο εκ των κεφαλαίων 2 έως 8 και 10 έως 13 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας, όπως οι περιλαμβανόμενοι στα άρθρα 4.8, 6.15, 8.17, 8.45, 12.9 και 13.3 της συμφωνίας αυτής, εμπίπτουν στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Ένωσης.

284 Καθόσον ορισμένα κράτη μέλη υποστήριξαν ότι οι εν λόγω κανόνες διαφάνειας, στον βαθμό κατά τον οποίο επιβάλλουν στις αρχές της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένων των αρχών των κρατών μελών, την υποχρέωση τηρήσεως των αρχών της χρηστής διοικήσεως και της αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας, εμπίπτουν σε αρμοδιότητες ανήκουσες αποκλειστικώς στα κράτη μέλη στον τομέα των διοικητικών και ενδίκων διαδικασιών, αρκεί η επισήμανση ότι οι κανόνες που περιλαμβάνονται στο κεφάλαιο 14 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας και στις διατάξεις που μνημονεύονται στην προηγούμενη σκέψη της παρούσας γνωμοδοτήσεως δεν συνεπάγονται καμία δέσμευση σχετική με τη διοικητική ή δικαστική οργάνωση των κρατών μελών, αλλά αποτελούν έκφανση του γεγονότος ότι τόσο η Ένωση όσο και τα κράτη μέλη οφείλουν, κατά την εφαρμογή αυτής της συμφωνίας, να τηρούν τις γενικές αρχές και να σέβονται τα θεμελιώδη δικαιώματα της Ένωσης, μεταξύ δε των οποίων τις αρχές της χρηστής διοικήσεως και της αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας. Το εν λόγω κεφάλαιο 14 δεν συνεπάγεται, συνεπώς, νόσφιση αρμοδιοτήτων που ανήκουν αποκλειστικώς στα κράτη μέλη.

Επίλυση διαφορών

– Επίλυση διαφορών μεταξύ επενδυτών και κρατών

285 Κατά το άρθρο 9.11, παράγραφος 1, της σχεδιαζόμενης συμφωνίας, το τμήμα Β του κεφαλαίου 9 αυτής καθιερώνει καθεστώς επιλύσεως «διαφορ[ών] ανάμεσα σε έναν προσφεύγοντα ενός συμβαλλόμενου μέρους και το άλλο συμβαλλόμενο μέρος [οι οποίες αφορούν] μεταχείριση για την οποία υποστηρίζεται ότι παραβιάζει τις διατάξεις του τμήματος Α (Προστασία των επενδύσεων), κατά τρόπο που υποστηρίζεται ότι προκαλεί απώλεια ή ζημία στον προσφεύγοντα ή στην τοπικά εγκατεστημένη εταιρεία του».

286 Από το άρθρο 9.11, παράγραφος 2, στοιχεία α' και ε', της συμφωνίας αυτής προκύπτει ότι όχι μόνον η Ένωση αλλά και τα κράτη μέλη της μπορούν να είναι διάδικα μέρη στις εν λόγω διαφορές, υπό την ιδιότητα του καθού, τούτο δε είτε αυτά έχουν προσδιορισθεί από την Ένωση ως τέτοια δυνάμει του άρθρου 9.15, παράγραφος 2, της εν λόγω συμφωνίας είτε πρέπει να προσδιορισθούν ως τέτοια κατ' εφαρμογήν του άρθρου 9.15, παράγραφος 3, της εν λόγω συμφωνίας.

287 Στην περίπτωση κατά την οποία διαφορά δεν δύναται να επιλυθεί με φιλικό διακανονισμό ή μέσω διαβουλεύσεων δυνάμει του άρθρου 9.12 ή του άρθρου 9.13 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας, ο οικείος επενδυτής δύναται, σύμφωνα με το άρθρο 9.15 της συμφωνίας αυτής, να κοινοποιήσει την πρόθεσή του για προσφυγή σε διαιτησία. Το άρθρο 9.16, παράγραφος 1, της ίδιας συμφωνίας ορίζει ότι, μετά την εκπνοή προθεσμίας τριών μηνών από της ημερομηνίας αυτής της κοινοποιήσεως, ο επενδυτής δύναται «να υποβάλει την απαίτηση σε έναν από τους [απαριθμούμενους στο άρθρο αυτό] μηχανισμούς επίλυσης διαφορών».

288 Το άρθρο 9.16, παράγραφος 2, της σχεδιαζόμενης συμφωνίας διευκρινίζει ότι η παράγραφος 1 του ίδιου άρθρου «συνιστά τη συγκατάθεση του καθ' ου για την υποβολή μιας απαίτησης σε διαιτησία».

289 Το άρθρο 9.17 της συμφωνίας αυτής απαριθμεί το σύνολο των προϋποθέσεων που πρέπει να πληρούνται για την υποβολή διαφοράς σε διαιτησία. Κατά την παράγραφο 1, στοιχείο στ', του άρθρου αυτού, μία εκ των εν λόγω προϋποθέσεων είναι ότι ο προσφεύγων «ανακαλεί κάθε εκκρεμούσα απαίτηση που έχει υποβληθεί σε εγχώριο δικαστήριο σχετικά με την ίδια μεταχείριση με αυτήν για την οποία υποστηρίζεται ότι παραβιάζει τις διατάξεις του τμήματος Α (Προστασία των επενδύσεων)».

290 Υπό την επιφύλαξη όσων επισημάνθηκαν με τη σκέψη 30 της παρούσας γνωμοδοτήσεως, απόκειται στο Δικαστήριο να αποφανθεί επί της φύσεως της αρμοδιότητας για θέσπιση ενός τέτοιου καθεστώτος επίλυσεως διαφορών. Συναφώς, μολονότι, όπως προκύπτει από το άρθρο της 9.17, η σχεδιαζόμενη συμφωνία δεν αποκλείει τη δυνατότητα επενδυτή από τη Σιγκαπούρη να προσφύγει κατά κράτους μέλους ενώπιον των δικαστηρίων του εν λόγω κράτους, πρόκειται για απλή δυνατότητα που επαφίεται στην ευχέρεια του προσφεύγοντος επενδυτή.

- 291 Πράγματι, ο επενδυτής αυτός δύναται να αποφασίσει, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 9.16 της συμφωνίας αυτής, να υποβάλει την εν λόγω διαφορά σε διαδικασία διαιτησίας, χωρίς να μπορεί το εν λόγω κράτος μέλος να εναντιωθεί, δεδομένου ότι η συγκατάθεσή του λογίζεται ως παρασχεθείσα σύμφωνα με το άρθρο 9.16, παράγραφος 2, της εν λόγω συμφωνίας.
- 292 Ένα τέτοιο καθεστώς, το οποίο αφαιρεί διαφορές από τη δικαιοδοσία των δικαστηρίων των κρατών μελών, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι έχει αμιγώς παρεπόμενο χαρακτήρα κατά την έννοια της προμνησθείσας με τη σκέψη 276 της παρούσας γνωμοδότησεως νομολογίας και, συνεπώς, δεν δύναται να θεσπισθεί άνευ της συναινέσεως των κρατών μελών.
- 293 Εξ αυτού συνάγεται ότι η έγκριση του τμήματος Β του κεφαλαίου 9 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας δεν εμπίπτει στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Ένωσης, αλλά σε συντρέχουσα αρμοδιότητα της Ένωσης και των κρατών μελών.

– Επίλυση διαφορών μεταξύ των συμβαλλομένων μερών

- 294 Το κεφάλαιο 15 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας σκοπεί στην πρόληψη και την επίλυση των διαφορών που ενδέχεται να ανακύψουν μεταξύ των συμβαλλομένων μερών. Κατά το άρθρο 15.2 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας, το κεφάλαιο αυτό ισχύει για «κάθε διαφορά η οποία αφορά την ερμηνεία και την εφαρμογή των διατάξεων της [σχεδιαζόμενης] συμφωνίας, εκτός εάν περιέχεται ρητά αντίθετη διάταξη».
- 295 Όπως έχει ήδη επισημανθεί με τη σκέψη 154 της παρούσας γνωμοδότησεως, το προβλεπόμενο από το κεφάλαιο 15 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας καθεστώς επιλύσεως διαφορών δεν εφαρμόζεται επί του κεφαλαίου 13 της συμφωνίας αυτής. Αντιθέτως, το καθεστώς αυτό μπορεί να εφαρμόζεται μεταξύ των συμβαλλομένων μερών για την επίλυση διαφορών, μεταξύ άλλων, σχετικών με την ερμηνεία και την εφαρμογή των ουσιαστικών διατάξεων των κεφαλαίων 2 έως 12 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας.
- 296 Το άρθρο 15.4 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας ορίζει ότι, στην περίπτωση κατά την οποία τα συμβαλλόμενα μέρη δεν επιτυγχάνουν την επίλυση της διαφοράς τους μέσω διαβουλεύσεων, το καταγγέλλον συμβαλλόμενο μέρος δύναται να ζητήσει τη σύσταση ειδικής ομάδας διαιτησίας. Κατά το άρθρο 15.19 της εν λόγω συμφωνίας, όλες οι αποφάσεις μιας τέτοιας ομάδας είναι δεσμευτικές για τα συμβαλλόμενα μέρη.
- 297 Το άρθρο 15.21 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας διευκρινίζει ότι το καταγγέλλον συμβαλλόμενο μέρος δύναται να παρακάμψει το εν λόγω καθεστώς επιλύσεων διαφορών και, αντ' αυτού, να προσφύγει σε διαδικασία επιλύσεως διαφορών στο πλαίσιο του ΠΟΕ, εξυπακουομένου ότι, εφόσον κινηθεί διαδικασία στο πλαίσιο ενός εκ των δύο αυτών διαθέσιμων καθεστώτων επιλύσεως διαφορών, δεν δύναται να κινηθεί νέα διαδικασία με το ίδιο αντικείμενο στο πλαίσιο του άλλου καθεστώτος.
- 298 Ως προς την αρμοδιότητα της Ένωσης για έγκριση του εν λόγω κεφαλαίου 15, υπενθυμίζεται εκ προοιμίου ότι η αρμοδιότητα της Ένωσης επί θεμάτων διεθνών σχέσεων και η ικανότητά της προς σύναψη διεθνών συμφωνιών εμπερικλείουν κατ' ανάγκην την ευχέρεια συμμορφώσεώς της προς τις αποφάσεις δικαστηρίου που έχει συσταθεί ή ορισθεί βάσει τέτοιων συμφωνιών, καθόσον αφορά την ερμηνεία και την εφαρμογή των διατάξεών τους [γνωμοδότηση 1/91 (Πρώτη γνωμοδότηση για τη Συμφωνία ΕΟΧ), της 14ης Δεκεμβρίου 1991, EU:C:1991:490, σκέψεις 40 και 70· γνωμοδότηση 1/09 (Συμφωνία περί δημιουργίας ενοποιημένου συστήματος επιλύσεως διαφορών σε θέματα διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας), της 8ης Μαρτίου 2011, EU:C:2011:123, σκέψη 74, και γνωμοδότηση 2/13 (Προσχώρηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην ΕΣΔΑ), της 18ης Δεκεμβρίου 2014, EU:C:2014:2454, σκέψη 182].

- 299 Ομοίως, η αρμοδιότητα της Ένωσης για σύναψη διεθνών συμφωνιών συνεπάγεται κατ' ανάγκην την ευχέρεια συμμορφώσεώς της στις αποφάσεις ενός οργάνου το οποίο, μολονότι δεν συνιστά τυπικός δικαιοδοτικό όργανο, επιτελεί κατ' ουσίαν δικαιοδοτικές λειτουργίες, όπως είναι το όργανο επιλύσεως διαφορών που έχει συσταθεί στο πλαίσιο της Συμφωνίας ΠΟΕ.
- 300 Όπως επισημάνθηκε τόσο με τη σκέψη 30 όσο και με τη σκέψη 290 της παρούσας γνωμοδοτήσεως, η παρούσα διαδικασία δεν αφορά το ζήτημα κατά πόσον οι διατάξεις της σχεδιαζόμενης συμφωνίας είναι συμβατές με το δίκαιο της Ένωσης.
- 301 Συνεπώς, εν αντιθέσει προς τις περιπτώσεις τις οποίες αφορούσαν οι διαδικασίες γνωμοδοτήσεως για τις οποίες έγινε λόγος με τη σκέψη 298 της παρούσας γνωμοδοτήσεως, εν προκειμένω παρέλκει η εξέταση του ζητήματος αν το προβλεπόμενο από το άρθρο 15 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας καθεστώς επιλύσεως διαφορών πληροί τα κριτήρια που καθορίστηκαν με τις άλλες αυτές γνωμοδοτήσεις, ιδίως δε το κριτήριο που σχετίζεται με τον σεβασμό της αυτοτέλειας του δικαίου της Ένωσης.
- 302 Δεδομένου ότι το κεφάλαιο 15 της συμφωνίας αυτής αφορά διαφορές μεταξύ της Ένωσης και της Δημοκρατίας της Σιγκαπούρης σχετικές με την ερμηνεία και την εφαρμογή της εν λόγω συμφωνίας, η παρούσα γνωμοδότηση δεν αφορά ούτε το ζήτημα της αρμοδιότητας του Δικαστηρίου για την επίλυση διαφορών στο πλαίσιο της Ένωσης σχετικών με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης [βλ. μεταξύ άλλων, ως προς το ζήτημα της αρμοδιότητας, απόφαση της 30ής Μαΐου 2006, Επιτροπή κατά Ιρλανδίας (εργοστάσιο ΜΟΧ), C-459/03, EU:C:2006:345, σκέψη 132, και γνωμοδότηση 1/09 (Συμφωνία περί δημιουργίας ενοποιημένου συστήματος επιλύσεως διαφορών σε θέματα διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας), της 8ης Μαρτίου 2011, EU:C:2011:123, σκέψη 78].
- 303 Στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας αρκεί η διαπίστωση ότι το προβλεπόμενο από το εν λόγω κεφάλαιο καθεστώς επιλύσεως διαφορών αποτελεί μέρος της θεσμικής πλαισιώσεως των ουσιαστικών διατάξεων της σχεδιαζόμενης συμφωνίας. Εφόσον το καθεστώς αυτό αφορά διαφορές μεταξύ της Ένωσης και της Δημοκρατίας της Σιγκαπούρης, δεν δύναται, εν αντιθέσει προς το προβλεπόμενο από το τμήμα Β του κεφαλαίου 9 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας καθεστώς επιλύσεως διαφορών μεταξύ επενδυτών και κρατών, να αφαιρέσει διαφορές από τη δικαιοδοσία των δικαστηρίων των κρατών μελών ή της Ένωσης. Υπό τις συνθήκες αυτές, τυγχάνει εφαρμογής ο υπομνησθείς με τη σκέψη 276 της παρούσας γνωμοδοτήσεως νομολογιακός κανόνας.
- 304 Οι διαφορές που διέπονται από το εν λόγω κεφάλαιο 15 ενδέχεται να σχετίζονται, μεταξύ άλλων, με τις διατάξεις του τμήματος Α του κεφαλαίου 9 της σχεδιαζόμενης συμφωνίας. Συνεπώς, για τους λόγους που εκτέθηκαν και με τις σκέψεις 243 και 244 της παρούσας γνωμοδοτήσεως, το εν λόγω κεφάλαιο 15 δεν μπορεί να εγκριθεί από μόνη την Ένωση.

Απάντηση επί της αιτήσεως γνωμοδοτήσεως

- 305 Εκ του συνόλου των ανωτέρω εκτιμήσεων συνάγεται ότι η σχεδιαζόμενη συμφωνία εμπίπτει στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Ένωσης, εξαιρουμένων των ακόλουθων διατάξεων, οι οποίες εμπίπτουν σε συντρέχουσα αρμοδιότητα της Ένωσης και των κρατών μελών:
- των διατάξεων του τμήματος Α (Προστασία των επενδύσεων) του κεφαλαίου 9 (Επενδύσεις) της συμφωνίας, καθόσον αυτές αφορούν τις επενδύσεις μεταξύ της Ένωσης και της Δημοκρατίας της Σιγκαπούρης πλην των άμεσων·
 - των διατάξεων του τμήματος Β (Επίλυση διαφορών μεταξύ επενδυτών και κράτους) του εν λόγω κεφαλαίου 9, και

- των διατάξεων των κεφαλαίων 1 (Στόχοι και γενικοί ορισμοί), 14 (Διαφάνεια), 15 (Επίλυση διαφορών), 16 (Μηχανισμός διαμεσολαβήσεως) και 17 (Θεσμικές, γενικές και τελικές διατάξεις) της εν λόγω συμφωνίας, καθόσον αυτές αφορούν τις διατάξεις του εν λόγω κεφαλαίου 9 και στον βαθμό κατά τον οποίον οι διατάξεις αυτές του κεφαλαίου 9 εμπίπτουν σε συντρέχουσα αρμοδιότητα της Ένωσης και των κρατών μελών.

Κατά συνέπεια, το Δικαστήριο (ολομέλεια) γνωμοδοτεί ως εξής:

Η συμφωνία ελευθέρων συναλλαγών μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Δημοκρατίας της Σιγκαπούρης εμπίπτει στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Ένωσης, εξαιρουμένων των ακόλουθων διατάξεων, οι οποίες εμπίπτουν σε συντρέχουσα αρμοδιότητα της Ένωσης και των κρατών μελών:

- των διατάξεων του τμήματος Α (Προστασία των επενδύσεων) του κεφαλαίου 9 (Επενδύσεις) της συμφωνίας, καθόσον αυτές αφορούν τις επενδύσεις μεταξύ της Ένωσης και της Δημοκρατίας της Σιγκαπούρης πλην των άμεσων·
- των διατάξεων του τμήματος Β (Επίλυση διαφορών μεταξύ επενδυτών και κράτους) του εν λόγω κεφαλαίου 9, και
- των διατάξεων των κεφαλαίων 1 (Στόχοι και γενικοί ορισμοί), 14 (Διαφάνεια), 15 (Επίλυση διαφορών), 16 (Μηχανισμός διαμεσολαβήσεως) και 17 (Θεσμικές, γενικές και τελικές διατάξεις) της εν λόγω συμφωνίας, καθόσον αυτές αφορούν τις διατάξεις του εν λόγω κεφαλαίου 9 και στον βαθμό κατά τον οποίον οι διατάξεις αυτές του κεφαλαίου 9 εμπίπτουν σε συντρέχουσα αρμοδιότητα της Ένωσης και των κρατών μελών.

Lenaerts Tizzano Silva de Lapuerta

Pešič Bay Larsen von Danwitz

Da Cruz Vilaça Juhász Berger

Prechal Βηλαράς Regan

Rosas Borg Barthet Malenovský

Bonichot Arabadjiev Toader

Šváby Jarašiūnas Fernlund

Vajda Biltgen

Jürimäe Λυκούργος

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στις 16 Μαΐου 2017.

Ο Γραμματέας Ο Πρόεδρος

A. Calot Escobar K. Lenaerts